

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Marta Cienkowska

BAK-WKR.0802.21.2025

Pan
Jan Tomaszewicz
Prezes Zarządu Głównego
Związku Artystów Scen Polskich – ZASP Stowarzyszenie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Egzekwowanie składek członkowskich, efektywność zarządzania
majątkiem ZASP, wydatkowanie środków przeznaczanych na
działalność socjalną, kulturalną lub edukacyjną, działalność ZASP
w zakresie podziału i wypłaty przychodów z praw w latach
2022-2025

Informacja dotycząca zasad przetwarzania danych osobowych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz praw osób, których dane są przetwarzane została zamieszczona na stronie <http://bip.mkidn.gov.pl> w zakładce ochrona danych osobowych.

+48 22 82 93 110
esp@kultura.gov.pl
www.gov.pl/kultura

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 15
00-071 Warszawa

I. INFORMACJE WSTĘPNE

Jednostka kontrolowana	Związek Artystów Scen Polskich ZASP – Stowarzyszenie Al. Ujazdowskie 45 00-536 Warszawa.
Temat kontroli	Egzekwowanie składek członkowskich, efektywność zarządzania majątkiem ZASP, wydatkowanie środków przeznaczanych na działalność socjalną, kulturalną lub edukacyjną, działalność ZASP w zakresie podziału i wypłaty przychodów z praw w latach 2022-2025.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pan Krzysztof Szuster, Prezes Zarządu Głównego Związku Artystów Scen Polskich, od 26 października 2021 r. do 1 lutego 2025 r. Pan Jacek Milczanowski, Prezes Zarządu Głównego Związku Artystów Scen Polskich, od 10 lutego 2025 r. do 17 czerwca 2025 r. Pan Jan Tomaszewicz, Prezes Zarządu Głównego Związku Artystów Scen Polskich, od 17 czerwca 2025 r. ¹ .
Podstawa prawna przeprowadzenia kontroli	Art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. <i>o kontroli w administracji rządowej</i> ² .
Kontrolerzy	1) ██████████ – naczelnik w Biurze Audytu Wewnętrznego i Kontroli Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, 2) ██████████ – główny specjalista w Biurze Audytu Wewnętrznego i Kontroli Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, 3) ██████████ – główny specjalista w Biurze Audytu Wewnętrznego i Kontroli Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, 4) ██████████ – główny specjalista w Departamencie Prawa Autorskiego i Filmu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, 5) ██████████ – radca prawny w Departamencie Prawa Autorskiego i Filmu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, 6) ██████████ – główny specjalista w Departamencie Prawa Autorskiego i Filmu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
Numer upoważnienia	232/U/2025/MKiDN z dnia 6 listopada 2025 r. oraz 27/U/2026/MKiDN z dnia 5 lutego 2026 r.
Czynności kontrolne	od 17 listopada 2025 r. do 31 marca 2026 r.
Zakres kontroli	Podstawą sformułowania oceny badanych obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:

¹ Zgodnie z zestawieniem przygotowanym przez Związek Artystów Scen Polskich z dnia 16 grudnia 2025 r.

² Dz. U. z 2026 r., poz. 158.

Podstawa sporządzenia dokumentu pokontrolnego	– analiza wydatkowania środków przeznaczanych na działalność socjalną, kulturalną i edukacyjną, – analiza rozliczeń i egzekwowania składek członkowskich, – analiza zarządzania majątkiem, – analiza podziału i wypłaty przychodów z praw. Art. 46 i 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. <i>o kontroli w administracji rządowej</i>. Do projektu wystąpienia pokontrolnego złożono zastrzeżenia na podstawie pisma z dnia 31 lipca 2026 r., które zostały w większości oddalone.
---	---

II. OGÓLNA OCENA SKONTROLOWANEJ DZIAŁALNOŚCI

Ogólna ocena	Przeprowadzona kontrola wykazała istnienie nieprawidłowości i uchybień, które wymagają usunięcia oraz podjęcia działań usprawniających działalność ZASP w celu zapewnienia zgodności z przepisami prawa oraz wewnętrznymi uregulowaniami. Negatywnie została oceniona działalność ZASP w zakresie rozliczeń i egzekwowania składek członkowskich. Nieprawidłowości wynikały z przekazania przez Zarząd Główny ZASP kompetencji Oddziałom ZASP do ustalania wysokości składek, co było niezgodne z §32 ust. 3 pkt 3 lit. a) statutu i w konsekwencji doprowadziło do sytuacji, w której Zarząd Główny ZASP nie był w stanie wyegzekwować od Oddziałów ZASP informacji o wysokości naliczenia i zadłużenia składek członkowskich. Ponadto dwa Oddziały ZASP na podstawie uchwał spłaciły zadłużenia i uzupełniły zaległe składki członkowskie delegatom, co było niezgodne z §13 i §14 ust. 2 statutu. Negatywnie została oceniona działalność ZASP w zakresie efektywności zarządzania majątkiem. Ustalono, że ZASP w okresie kontrolowanym ponosił roczne straty netto, przy jednoczesnym braku udokumentowanych działań ukierunkowanych na realizację uchwał Zwyczajnego Walnego Zebrania Delegatów ZASP dotyczących pokrycia strat wypracowanymi zyskami. Zarząd Główny ZASP akceptował nierentowność części oddziałów terenowych ZASP, zatwierdzając deficytowe plany finansowe, bez wykazania działań zmierzających do trwałej poprawy ich sytuacji finansowej. Część decyzji dotyczących gospodarowania majątkiem podejmowano bez udokumentowania przesłanek ekonomicznych uzasadniających ich podjęcie. Brak pełnej dokumentacji Głównej Komisji Rewizyjnej ZASP utrudniał ocenę skuteczności wewnętrznego nadzoru nad decyzjami majątkowymi Stowarzyszenia. Nie zabezpieczono interesów majątkowych ZASP w relacjach z Fundacją Artystów Weteranów Scen Polskich. W wyniku zmian statutu Fundacji istotnemu ograniczeniu uległy
--------------	---

instrumenty oddziaływania ZASP na działalność Fundacji, podczas gdy w dyspozycji Fundacji pozostawały środki przekazane w związku z wykonaniem ugody zawartej przez ZASP z podmiotem trzecim, które miały stanowić „żelazny kapitał” służący zabezpieczeniu finansowania Domu Artystów Weteranów Scen Polskich w Skolimowie.

Sprawozdania z wykorzystania potrąceń na prowadzoną przez ZASP działalność o charakterze socjalnym, kulturalnym lub edukacyjnym w latach 2022-2024 były sporządzane zgodnie z ewidencją księgową. Ponadto zestawienie sporządzone przez ZASP za okres od 1 stycznia do 30 września 2025 r. było również zgodne z ewidencją księgową. Kontrola 110 wniosków złożonych przez beneficjentów w ramach świadczeń z funduszu socjalnego, kulturalnego i edukacyjnego (dalej: *SKE*) pozwoliła ustalić, że przedmiot udzielanych świadczeń był zgodny z szczegółowymi warunkami *SKE*. W zakresie wydatkowania środków przeznaczanych na działalność socjalną, kulturalną i edukacyjną stwierdzono nieprawidłowości w dokumentowaniu poniesionych kosztów, egzekwowaniu dowodów księgowych od beneficjentów, jak i zawieraniu wymaganych umów, co było niezgodne z art. 38 ustawy z dnia 15 czerwca 2018 r. *o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi*³ (dalej: *uzz*). Ponadto beneficjentem świadczeń *SKE* mógł zostać każdy bez względu na to, czy przysługują mu prawa autorskie lub prawa pokrewne lub tytuł prawny do przychodów z tych praw, co było niezgodne z zapisami art. 41 ust. 1 w zw. z art. 3 pkt 4 *uzz*. Badany obszar oceniono pozytywnie z zastrzeżeniami.

Podział i wypłata przychodów z praw były dokonywane przez ZASP w sposób umożliwiający realizację głównych założeń i celów *uzz*. Pobór i podział środków dla uprawnionych, na rzecz których dokonano wypłaty, wykonywany był w sposób terminowy i zgodny z obowiązującym przepisami i wewnętrznymi uregulowaniami ZASP. Nieprawidłowości ujawniono w zakresie podziału i wypłaty środków na rzecz uprawnionych, których nie udało się zidentyfikować lub dane, którymi dysponował ZASP, okazały się niepełne. ZASP nie prowadził poszukiwań w sposób systemowy. Nie określił rodzaju podejmowanych czynności w sposobie docierania do uprawnionych i uzyskiwania od nich niezbędnych do dokonania podziału i wypłaty informacji. ZASP nie badał skuteczności podejmowanych działań ani nie weryfikował ich poprawności. Badany obszar oceniono pozytywnie z zastrzeżeniami.

I. Rozliczenia i egzekwowanie składek członkowskich.

³ Dz. U. z 2024 r., poz. 1665.

Stwierdzone
nieprawidłowości

Analiza przekazanej przez Kontrolowanego dokumentacji wskazywała, że Zarząd Główny ZASP nie prowadził prawidłowej polityki mającej na celu gromadzenie informacji o naliczeniach składek członkowskich w ZASP oraz zadłużeniach w Oddziałach ZASP. Dodatkowo, w trakcie czynności kontrolnych, na prośbę zespołu kontrolnego, Zarząd Główny ZASP nie był w stanie wyegzekwować od Oddziałów ZASP informacji o wysokości naliczenia i zadłużenia składek członkowskich. Działanie ZASP było niezgodne z §32 ust. 3 pkt 3 lit. a) statutu.

Zgodnie z uchwałami, Zarząd Oddziału ZASP w Warszawie postanowił uzupełnić zaległe składki członkowskie delegatom na WZD, którzy dotąd z różnych powodów nie uregulowali swoich zaległości. Dokonano tego celem ochrony swoich delegatów przed wykreśleniem z listy członków ZASP. Analogiczna sytuacja wystąpiła w przypadku Oddziału ZASP w Poznaniu, który również postanowił o spłaceniu zaległych składek swojego członka. Działanie polegające na pokryciu zaległości składowych delegatów ze środków Oddziałów stanowiło czynność nieznajdującą podstawy w statucie oraz wykraczającą poza zakres kompetencji oddziału jako terenowej jednostki organizacyjnej ZASP. Działanie to prowadziło do faktycznego obejścia mechanizmów statutowych dotyczących odpowiedzialności za niewywiązywanie się z obowiązku składowego oraz skutkowało utrzymaniem praw wyborczych osób, które nie spełniły warunku terminowego opłacania składek, co dodatkowo naruszyło zasadę równego traktowania członków regulujących składki we własnym zakresie. Działanie ZASP było niezgodne z §13 i §14 ust. 2 statutu.

II. Zarządzanie majątkiem.

W okresie kontrolowanym ZASP dysponował znacznym majątkiem, jednak Kontrolowany nie wykazał zapewnienia mechanizmów efektywnego zarządzania tym majątkiem.

W latach 2022-2025 ZASP ponosił corocznie straty netto, przy rosnących kosztach wynagrodzeń i usług obcych. Jednocześnie Zarząd Główny ZASP nie przeprowadził kompleksowej diagnozy przyczyn pogarszających się wyników finansowych Stowarzyszenia, ani nie podjął skutecznych działań naprawczych w celu wypracowania zysków. Jednocześnie ZASP nie zapewnił przejrzystości w zakresie źródeł finansowania ponoszonych strat oraz sposobu ich pokrywania. Powszechną praktyką Zarządu Głównego ZASP było zatwierdzanie deficytowych planów i wyników finansowych części oddziałów terenowych ZASP, bez podejmowania udokumentowanych działań w celu poprawy ich sytuacji finansowej.

W toku kontroli nie stwierdzono, aby decyzje dotyczące wykorzystania nieruchomości, realizacji remontów, wyboru wykonawców remontów oraz zakupów środków trwałych były poprzedzane udokumentowaną analizą ekonomiczną umożliwiającą ocenę ich gospodarności i efektywności. Kontrolowany nie był w stanie wskazać w oparciu o jakie kryteria wybrano wykonawców remontu, którego łączny koszt wyniósł 1,2 mln zł.

Poważne zastrzeżenia Kontrolujących budzi brak pełnej dokumentacji potwierdzającej wykonywanie kontroli wewnętrznej przez Główną Komisję Rewizyjną ZASP w latach 2022-2025. W rezultacie, należy poddać w wątpliwość skuteczność mechanizmów przewidzianych w art. 25 uzz, mających zapewnić członkom Stowarzyszenia ZASP kontrolę nad sposobem zarządu tą organizacją, w tym jej majątkiem.

Kontrolujący negatywnie ocenia w szczególności doprowadzenie przez władze ZASP do istotnego ograniczenia wpływu Stowarzyszenia - Fundatora na Fundację Artystów Weteranów Scen Polskich, która nadal dysponowała środkami przekazanymi w związku z wykonaniem ugody zawartej przez ZASP z podmiotem trzecim, które miały stanowić „żelazny kapitał” służący zabezpieczeniu finansowania Domu Artystów Weteranów Scen Polskich w Skolimowie. Zmiany w statucie Fundacji DAW, które zostały wprowadzone w 2021 r., istotnie ograniczyły wpływ ZASP na funkcjonowanie Fundacji. Nie przeprowadzono w związku z nimi analizy skutków majątkowych tych zmian dla ZASP, ani działań zmierzających do uregulowania wzajemnych relacji majątkowych pomiędzy ZASP a Fundacją.

III. Wydatkowanie środków przeznaczanych na działalność socjalną, kulturalną i edukacyjną.

Dokumentacja regulująca zasady przyznawania świadczeń z funduszu socjalnego, kulturalnego i edukacyjnego umożliwiała sytuację, w której beneficjentem świadczeń SKE mógł zostać każdy bez względu na to, czy przysługiwały mu prawa autorskie lub prawa pokrewne lub tytuł prawny do przychodów z tych praw, co było niezgodne z zapisami art. 41 ust. 1 w zw. z art. 3 pkt 4 uzz. Ponadto ZASP w procedurach wewnętrznych nie określił ram czasowych na zatwierdzenie sprawozdania końcowego, co powodowało przewlekłość działań ZASP w zakresie SKE. Wystąpiły również przypadki zatwierdzenia sprawozdania przez ZASP, mimo że dokument ten został sporządzony przez beneficjenta nierzetelnie.

ZASP zawierał umowy zlecenia na przeprowadzenie szkoleń w zakresie obsługi SKE bez przeprowadzenia rozeznania rynku i w wybranych przypadkach nie zostały udokumentowane wymierne

efekty wykonanych prac w ramach zawartych umów, co było niezgodne z art. 38 uzz.

Stwierdzono w zakresie SKE przypadki niezawierania wymaganych umów oraz brak egzekwowania dowodów księgowych potwierdzających poniesione wydatki, co naruszało interesy ZASP i było niezgodne z art. 38 uzz oraz szczegółowymi warunkami SKE. Ponadto ZASP nie stosował sankcji wobec beneficjentów, którzy nie przekazali w wymaganym terminie sprawozdania z realizacji świadczenia, mimo że procedura przewidywała taką możliwość.

ZASP pozytywnie rozpatrywał wnioski o przyznanie świadczenia SKE, które zostały dostarczone po terminie określonym w procedurze.

Zarząd Główny w ramach wydatków na działalność kulturalną i edukacyjną realizowaną przez ZG ZASP finansował również projekty kulturalne i edukacyjne, które były tożsame z projektami SKE, które przechodziły procedurę oceny wniosków, a następnie proces decyzyjny Komisji SKE oraz Zarządu Głównego. Działanie to prowadziło do pominięcia Komisji SKE w przyznawaniu świadczeń.

IV. Podział i wypłata przychodów z praw.

Zasady (polityki) rachunkowości obowiązujące w badanym okresie nie spełniały wymogu wynikającego z art. 10 ust. 1 pkt 3a ustawy z dnia 29 września 1994 r. *o rachunkowości*,⁴ tj. brak przyjętych zasad klasyfikacji zdarzeń, zasad prowadzenia kont ksiąg pomocniczych oraz ich powiązania z kontami księgi głównej. Ponadto nie spełniały wymogów wynikających z art. 35 uzz, tj. określenia szczegółowych zasad dotyczących zarządzania prawami autorskimi i pokrewnymi, w szczególności przyjętych zasad klasyfikacji zdarzeń kont przychodów i związanych z nimi kosztów odrębnie w odniesieniu do przychodów z praw przeznaczonych do podziału i wypłaty zgodnie z art. 39 ww. ustawy, przychodów z praw niewypłaconych w przypadku, o którym mowa w art. 40 ww. ustawy oraz pozostałych składników majątku własnego organizacji zbiorowego zarządzania, w tym uzyskanych z potrąceń na pokrycie kosztów zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi. Dokumentacja nie określała zasad prowadzenia kont ksiąg pomocniczych oraz ich powiązania z kontami księgi głównej w zakresie przychodów i związanych z nimi kosztów, o których mowa w punktach 1-3 w art. 35 ww. ustawy.

ZASP nie posiadał procedury poszukiwania uprawnionych artystów wykonawców dla których pobrał należne środki. Nie dokonywał regularnego sprawdzania i aktualizowania bazy danych

⁴ Dz. U. z 2023 poz. 120.

wyszukiwarki udostępnianej uprawnionym na stronie internetowej oraz należycie nie powiązał jej z rzeczywistą listą poszukiwanych uprawnionych, będącą w dyspozycji ZASP. Ponadto wyszukiwarka ta nie wykorzystwała możliwości, jakie daje treść art. 40 uzz, ponieważ nie były w niej publikowane dane dopuszczone ustawą. Ogranicza to możliwości samodzielnej weryfikacji i odnalezienia się przez uprawnionych. Analogiczna sytuacja miała miejsce w odniesieniu do uprawnionych o tym samym imieniu i nazwisku – ich dane nie były w ogóle umieszczane w wyszukiwarce.

W odniesieniu do zmarłych uprawnionych ZASP nie podejmował żadnych działań mających na celu odnalezienie ich spadkobierców, co pozostaje w sprzeczności z obowiązkami wynikającymi z uzz. Śmierć uprawnionego nie zwalnia ozz z obowiązku działania na jego rzecz w sposób rzetelny, staranny i przejrzysty. Podobna sytuacja występowała w przypadku uprawnionych niepełnoletnich. ZASP zaprzestawał kontaktu lub poszukiwań uprawnionych w przypadku osiągnięcia przez nich pełnoletności, oczekując na kontakt ze strony uprawnionego.

Dodatkowo ZASP nie podejmował kontaktu z osobami, które są mu znane, a których dane obecnie wymagają aktualizacji, co uniemożliwia kontynuowanie wypłat należnych środków.

Przyjęcie przez ZASP kwoty 25,02 zł jako podstawy do podziału i wypłaty należnych środków oraz jako podstawy do dokonywania czynności w zakresie identyfikacji i poszukiwań uprawnionych stoi w sprzeczności z zasadą rzetelności, przejrzystości i równego traktowania uprawnionych.

Ponadto ZASP nie planował systemowo poszukiwań, nie określał rodzaju czynności, jakie mają być podejmowane, a także sposobu docierania do uprawnionych i pozyskiwania od nich informacji. ZASP nie badał w żaden sposób skuteczności podejmowanych działań ani nie weryfikował poprawności podejmowanych w tym zakresie czynności.

Po upływie 9 miesięcy od dnia zakończenia roku obrotowego wbrew postanowieniom art. 40 uzz ZASP nie podejmował niezbędnych czynności w celu ustalenia lub odnalezienia uprawnionych. Czynności poszukiwania wyliczone w art. 40 uzz w praktyce ZASP sprowadzały się do wadliwie skonstruowanej wyszukiwarki uprawnionych na stronie internetowej oraz incydentalnych prób czynności podejmowanych przez pracowników w postaci jednostkowego kontaktu mailowego lub telefonicznego.

Działania polegające na zamieszczaniu w mediach społecznościowych komunikatów skierowane były przede wszystkim do uprawnionych oraz ich następców prawnych, którzy

są aktywni w Internecie i swobodnie się po nim poruszają. Zróżnicowanie wiekowe uprawnionych artystów wykonawców jest duże. ZASP nie różnicował metod i sposobów dotarcia do poszukiwanych uprawnionych, koncentrując marginalną aktywność w tym zakresie jedynie na swoich mediach społecznościowych. Jednak nawet tam zamieszczał informacje sporadycznie, które z kolei osiągnęły niewielkie szacunkowe liczby unikalnych użytkowników faktycznie wyświetlających daną treść. Dodatkowo ZASP w mediach społecznościowych w sposób nierzetelny przekazał uprawnionym informację dotyczącą terminów, w jakich mogą dochodzić wypłaty przysługujących im środków (terminy przedawnienia).

ZASP nie posiadał umów zawartych z zagranicznymi organizacjami zbiorowego zarządzania. Pobierał od użytkowników przychody z praw należne zagranicznym uprawnionym, jednak środki te nie zostały wypłacone. Wypłaty dokonane na rzecz zagranicznych uprawnionych stanowią jedynie 0,47% zgromadzonej kwoty zaległości na ich rzecz. Działania podejmowane przez ZASP w celu wypłaty pobranych przychodów z praw zagranicznym uprawnionym, w tym próby nawiązania współpracy z zagranicznymi ozz miały marginalny charakter.

Od momentu wejścia w życie przepisów ustawy o zbiorowym zarządzaniu - tj. od dnia 19 lipca 2018 r. ZASP nie ustalił zasad podziału odsetek uzyskiwanych z tytułu inwestowania środków zgodnie z art. 37 ust. 2 uzz (odsetki od lokat). Uzyskane w ten sposób środki należne uprawnionym od lat nie były dzielone ani wypłacane na ich rzecz.

Ustawa określa obowiązek leżący po stronie organizacji zbiorowego zarządzania jako „dokonanie podziału i wypłaty”, a nie „pozostawienie do dyspozycji uprawnionego”. Organizacja zbiorowego zarządzania nie jest instytucją bankową, nie prowadzi rachunków bankowych ani depozytów dla swoich klientów. Konta bankowe Stowarzyszenia nie mogą stanowić miejsca gromadzenia dochodów przez uprawnionych. W związku z tym praktyka pozostawiania do dyspozycji środków na rachunku bankowym ZASP lub wypłat w kasie ZASP jest niezgodna z art. 39 uzz.

W odniesieniu do wysokości kosztów poniesionych przez ZASP na umowy o charakterze lobbystycznym, umowę o usługi medialne oraz gadżety i materiały promujące wydarzenie „Tantiemy dla aktorów” należy wskazać, że przy wyborze wykonawców ZASP nie wskazał konkretnych kryteriów wyboru oraz nie przeprowadził procedury rozeznania rynku przed zawarciem tych umów. Dodatkowo ZASP nie wykazał, w jaki sposób (kwotowo i procentowo) wzrosły, w porównaniu do lat ubiegłych, wpływy

z przychodów z praw po przeprowadzeniu wydarzenia „Tantiemy dla aktorów”. Zastrzeżenia budzi zasadność niektórych wydatków poniesionych na gadżety i materiały promujące ww. wydarzenie.

III. OPIS USTALONEGO STANU FAKTYCZNEGO

1. Podstawy działalności i organizacja

Związek Artystów Scen Polskich ZASP - Stowarzyszenie (dalej: ZASP) jest organizacją zbiorowego zarządzania (dalej: ozz) prawami autorskimi na podstawie zezwolenia Ministra Kultury i Sztuki nr DP.041/Z/6/95 z dnia 1 lutego 1995 r., które w kolejnych latach było kilkakrotnie zmieniane.

ZASP działa w szczególności na podstawie:

- ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. *Prawo o stowarzyszeniach*⁵ (dalej jako: *Prawo o stowarzyszeniach*),
- ustawy z dnia 15 czerwca 2018 r. *o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi*⁶ (dalej jako: *uzz*),
- statutu Związku Artystów Scen Polskich (tekst jednolity uchwalony przez Walne Zebranie Delegatów w dniu 1 kwietnia 2019 r.)⁷.

Cele działalności ZASP obejmują:

- 1) wspieranie i rozwój kultury, kultywowanie tradycji i tworzenie nowych wartości kultury narodowej,
- 2) reprezentowanie i ochrona artystycznych i materialnych praw grup zawodowych wymienionych w §1 ust. 1 Statutu,
- 3) kształtowanie i promocja zasad etyki solidarności zawodowej,
- 4) wspieranie i promocja polskiego teatru, estrady, tańca, radia, telewizji, filmu, dubbingu,
- 5) prowadzenie dialogu o kształcie i strukturze instytucji artystycznych,
- 6) współpracę z władzami państwowymi i samorządowymi,
- 7) działania na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijanie współpracy międzynarodowej,
- 8) działalność edukacyjną oraz pomoc socjalną i ochronę zdrowotną osób objętych działalnością Stowarzyszenia.

⁵ Dz. U. z 2020 r., poz. 2261.

⁶ Dz. U. z 2024 r., poz. 1665.

⁷ Uchwała nr 1/2019 Nadzwyczajnego LIX Walnego Zjazdu Delegatów Stowarzyszenia Polskich Artystów, Teatru, Filmu, Radia i Telewizji z 1 kwietnia 2019 r. Zmieniony uchwałą nr 30/2023 LXIV Zwyczajnego Walnego Zebrania Delegatów ZASP z dnia 20 czerwca 2023 r.

Zgodnie z §20 Statutu, kadencja członków organów ZASP trwa cztery lata. Na dzień rozpoczęcia czynności kontrolnych w skład Zarządu Głównego ZASP wchodziło^{8,9}:

- Prezes Zarządu Głównego – [REDACTED],
- Wiceprezes Zarządu Głównego – [REDACTED],
- Wiceprezes Zarządu Głównego – [REDACTED],
- Sekretarz – [REDACTED],
- Skarbnik – [REDACTED],
- Członek Zarządu Głównego ds. zbiorowego zarządzania – [REDACTED],
- Członek ds. Skolimowa – [REDACTED],
- Członek Zarządu Głównego – [REDACTED],
- Członek Zarządu Głównego – [REDACTED],
- Członek Zarządu Głównego – [REDACTED].

W okresie objętym kontrolą funkcję Dyrektora Generalnego ZASP pełnił Pan [REDACTED].

W okresie objętym kontrolą, Główną księgową ZASP była Pani [REDACTED].

Osobą upoważnioną przez ZASP m.in. do udzielania wyjaśnień oraz poświadczania za zgodność z oryginałem dokumentów ZASP dla potrzeb i w zakresie kontroli prowadzonej przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego był [REDACTED], Pan [REDACTED]¹⁰ oraz od dnia 11 marca 2026 r. – była [REDACTED] – [REDACTED]¹¹.

W badanym okresie w ZASP obowiązywały:

- *Zasady (polityki) rachunkowości* zatwierdzone Uchwałą Zarządu Stowarzyszenia ZASP nr 3/2012 z dnia 9 stycznia 2012 r.,
- *Zasady (polityki) rachunkowości* zatwierdzone Uchwałą Zarządu Głównego ZASP Stowarzyszenia nr 552/2023 z dnia 11 grudnia 2023 r. Powyższa dokumentacja nie spełnia wymogu wynikającego z art. 10 ust. 1 pkt 3a ustawy z dnia 29 września 1994 r. *o rachunkowości*, tj. brak w nich przyjętych zasad klasyfikacji zdarzeń, zasad prowadzenia kont ksiąg pomocniczych oraz ich powiązania z kontami księgi głównej.

Obowiązujące w badanym okresie *Zasady (polityki) rachunkowości* zawierały nieaktualne postanowienia w zakresie określenia wartości początkowej środka trwałego i wartości niematerialnych i prawnych powyżej 3.500 zł netto. Zgodnie z art. 22 d ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. *o podatku dochodowym od osób fizycznych*¹² próg, powyżej którego

⁸ Zestawienie z dnia 16 grudnia 2025 r. przygotowane przez ZASP.

⁹ Członkowie Zarządu Głównego niebędący w Zarządzie na dzień rozpoczęcia czynności kontrolnych: [REDACTED]
[REDACTED].

¹⁰ Zgodnie z uchwałą nr 281/2025 z 12 grudnia 2025 r.

¹¹ Zgodnie z uchwałą nr 180/2026 z 11 marca 2026 r.

¹² Dz. U. z 2021 r., poz. 1128, z późn. zm.

składnik majątku zaliczany jest do środków trwałych lub wartości niematerialnych i prawnych, został zwiększony powyżej 10.000 netto.

Kontrolowany wyjaśnił¹³, że ZASP zamierza od stycznia 2026 r. dokonać zmiany w zakresie wartości środka trwałego i uznać za środki trwałe składniki majątkowe o przewidywanym okresie używania dłuższym niż rok, kompletne, zdatne do użytku i przeznaczone na potrzeby jednostki o wartości przekraczającej 10.000 zł. Zmiany nie zostały dokonane ze względu na ujemny wynik finansowy, spowodowany brakiem rozliczeń od nadawcy kanału

Zasady (polityki) rachunkowości ZASP nie spełniały wymogów wynikających z art. 35 uzz, zgodnie z którym organizacja zbiorowego zarządzania jest obowiązana określić w dokumentacji, o której mowa w art. 10 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, zasady rachunkowości, w tym zakładowy plan kont, w sposób zapewniający uwzględnienie w księgach rachunkowych przychodów i związanych z nimi kosztów odrębnie w odniesieniu do:

- 1) przychodów z praw przeznaczonych do podziału i wypłaty zgodnie z art. 39;
- 2) przychodów z praw niewypłaconych w przypadku, o którym mowa w art. 40;
- 3) pozostałych składników majątku własnego organizacji zbiorowego zarządzania, w tym uzyskanych z potrąceń na pokrycie kosztów zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi.

W Zakładowym Planie Kont zostały jedynie wyodrębnione konta syntetyczne przychodów i kosztów, o których mowa w ww. pkt 1-3. W obu dokumentacjach określających politykę rachunkowości brak określenia szczegółowych zasad dotyczących zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi, w szczególności brak przyjętych zasad klasyfikacji zdarzeń kont przychodów i związanych z nimi kosztów odrębnie w odniesieniu do przychodów z praw przeznaczonych do podziału i wypłaty zgodnie z art. 39 ww. ustawy, przychodów z praw niewypłaconych w przypadku, o którym mowa w art. 40 ww. ustawy oraz pozostałych składników majątku własnego organizacji zbiorowego zarządzania, w tym uzyskanych z potrąceń na pokrycie kosztów zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi. Ponadto brak określenia zasad prowadzenia kont ksiąg pomocniczych oraz ich powiązania z kontami księgi głównej w zakresie przychodów i związanych z nimi kosztów, o których mowa w punktach 1-3 w art. 35 uzz.

2. Fundusze o charakterze socjalnym, kulturalnym i edukacyjnym

2.1. Ogólne warunki funkcjonowania funduszy

W okresie objętym kontrolą zasady funkcjonowania działalności o charakterze socjalnym, kulturalnym i edukacyjnym określały:

- 1) Regulamin określający zasady prowadzenia działalności socjalnej, kulturalnej lub edukacyjnej, zatwierdzony uchwałą nr 7/2021 LX Walnego Zebrania Delegatów ZASP z 17 maja 2021 r.¹⁴,

¹³ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 25 lutego 2026 r.

¹⁴ Zmieniony uchwałą nr 37/2023 LXIV Zwyczajnego Walnego Zebrania Delegatów ZASP z 20 czerwca 2023 r. oraz uchwałą nr 30/2024 LXV Walnego Zebrania Delegatów ZASP z 17 czerwca 2024 r.

- 2) Szczegółowe warunki dostępu beneficjentów do świadczeń w zakresie działalności socjalnej, zatwierdzony uchwałą Zarządu Głównego ZASP nr 28/2022 z 10 marca 2022 r.,
- 3) Szczegółowe warunki dostępu beneficjentów do świadczeń w zakresie działalności kulturalnej, zatwierdzony uchwałą Zarządu Głównego ZASP nr 28/2022 z 10 marca 2022 r.,
- 4) Szczegółowe warunki dostępu beneficjentów do świadczeń w zakresie działalności edukacyjnej, zatwierdzony uchwałą Zarządu Głównego ZASP nr 28/2022 z 10 marca 2022 r.¹⁵,
- 5) Statut ZASP.

Zgodnie z §4 regulaminu określającego zasady prowadzenia działalności socjalnej, kulturalnej lub edukacyjnej, uprawnionymi do świadczeń są:

- 1) członkowie ZASP,
- 2) uprawnieni niebędący członkami ZASP, którzy otrzymali od ZASP przychody z praw podlegające potrąceniu na działalność socjalną, kulturalną lub edukacyjną,
- 3) inne podmioty, które ze względu na rodzaj świadczenia lub szczególne okoliczności uzyskują dostęp do świadczeń.

W badanym okresie warunkiem udziału uprawnionych w programie było złożenie prawidłowo wypełnionego wniosku o przyznanie świadczenia¹⁶. Wnioski wraz z załącznikami należało złożyć do Komisji ds. działalności socjalnej, kulturalnej lub edukacyjnej za pośrednictwem poczty na adres Biura ZASP bądź bezpośrednio w sekretariacie ZASP.

Dostęp do informacji o świadczeniach, terminach składanych wniosków i rozstrzygnięciach składanych wniosków ZASP realizował za pośrednictwem wewnętrznych kanałów informacyjnych: komunikaty były rozpowszechniane poprzez oddziały i sekcje. Dodatkowo wykorzystywano newsletter, stronę internetową oraz media społecznościowe ZASP. Zgodnie z wyjaśnieniami¹⁷ Kontrolowanego *taki model komunikacji zapewniał wszystkim uprawnionym do wnioskowania dostęp do aktualnych informacji dotyczących dostępnych form wsparcia i procedur aplikacyjnych. Informacja o rozstrzygnięciu publikowana jest na stronie internetowej, natomiast w pierwszej kolejności pracownicy biura ZASP kontaktują się bezpośrednio z wnioskodawcą, informując go o decyzji oraz dalszych krokach związanych z realizacją.*

Do kompetencji Komisji ds. działalności socjalnej, kulturalnej lub edukacyjnej, będącej organem pomocniczym Zarządu Głównego ZASP, należało m.in. rozpoznawanie wniosków o przyznanie świadczeń dotyczących działalności socjalnej, kulturalnej lub edukacyjnej.

¹⁵ Szczegółowe warunki dostępu beneficjentów do świadczeń w zakresie działalności socjalnej, kulturalnej oraz edukacyjnej były zmieniane w drodze: uchwały Zarządu Głównego ZASP nr 25/2023 z 26 stycznia 2023 r., uchwały Zarządu Głównego ZASP nr 425/2023 z 22 września 2023 r., uchwały Zarządu Głównego ZASP nr 584/2024 z 28 listopada 2024 r. oraz uchwały Zarządu Głównego ZASP nr 90/2025 z 18 sierpnia 2025 r.

¹⁶ Wniosek o przyznanie świadczenia składa się do komisji w formie: pisemnej wypełnionej ręcznie (tylko wnioski o charakterze socjalnym), papierowej wypełnionej na komputerze, elektronicznej, za pomocą systemu elektronicznego udostępnionego przez ZASP.

¹⁷ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 26 lutego 2026 r.

Komisja składa się z 10 członków powoływanych i odwoływanych przez Zarząd Główny. Komisja wykonywała swoje obowiązki kolegalnie i podejmowała decyzje w formie uchwał, zwykłą większością głosów.

Komisja rozpoznawała złożony wniosek oraz podejmowała uchwałę o przyznaniu świadczenia w zakresie wskazanym we wniosku bądź podejmowała uchwałę o odmowie przyznania świadczenia. Powyższe uchwały podejmowane były niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 120 dni od dnia otrzymania przez Komisję prawidłowego i kompletnego wniosku. Komisja niezwłocznie po podjęciu uchwały przekazywała ją wraz z uzasadnieniem Zarządowi Głównemu celem jej zatwierdzenia. Zarząd Główny - nie później niż w terminie 60 dni od dnia otrzymania uchwały Komisji - zatwierdzała taką uchwałę lub uchylała ją, przekazując Komisji do ponownego rozpoznania, bądź dokonywała jej zmiany.

Świadczenie wypłacane było na podstawie umowy zawartej między ZASP i osobą, której zostało przyznane świadczenie.

Beneficjent świadczenia socjalnego, kulturalnego bądź edukacyjnego zobowiązany jest do przedstawienia sprawozdania końcowego z realizacji świadczenia, w terminie 30 dni po zakończeniu realizacji projektu.

W przypadku niezrealizowania w części lub w całości programu, opóźnienia się przez beneficjenta z przedłożeniem ZASP sprawozdania o więcej niż 7 dni, zaniechania złożenia sprawozdania, gdy złożone sprawozdanie okaże się nierzetelne lub nieprawdziwe oraz gdy beneficjent nie wykonał lub nienależycie wykonał obowiązki promocyjne określone w umowie, beneficjent był zobowiązany do zwrotu kwoty świadczenia w całości lub części, według uznania Zarządu Głównego ZASP, jak też w takim przypadku beneficjent przez 3 lata nie będzie miał prawa wnioskować o świadczenia z prowadzonej przez ZASP działalności o charakterze socjalnym, kulturalnym lub edukacyjnym.

Kompleksowa analiza dokumentacji regulującej zasady przyznawania świadczeń z funduszu SKE wskazywała, że katalog podmiotów uprawnionych do świadczeń opisany w §4 pkt 3 ww. regulaminu jako „inne podmioty” należy rozumieć jako otwarty, tj. beneficjentem świadczeń o charakterze socjalnym, kulturalnym lub edukacyjnym mógł zostać każdy bez względu na to, czy przysługują mu prawa autorskie lub prawa pokrewne lub tytuł prawny do przychodów z tych praw, co w ocenie kontroli jest niezgodne z zapisami art. 41 ust. 1 w zw. z art. 3 pkt 4 uzz. Zgodnie z wyjaśnieniami¹⁸ Kontrolowanego ZASP *poprzez inne podmioty rozumie również osoby fizyczne, które nie są członkami ZASP (pkt 1) i uprawnionymi (pkt 2). Istotą programu SKE jest m.in. wspieranie programów, przedsięwzięć, podmiotów, spełniających ideę, przesłanie, kryteria regulaminowe SKE. Celem nadrzędnym jest tutaj przeznaczanie określonych uzyskanych funduszy na cele socjalne, edukacyjne i kulturalne zgodnie z duchem i przesłaniem ustawy o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi. (...) Programy spełniające ideę, przesłanie, kryteria regulaminowe SKE mogą realizowane nie tylko bezpośrednio przez członków ZASP/uprawnionych, ale również inne podmioty, osoby prawne i jednostki nie posiadające osobowości prawnej.*

¹⁸ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 27 stycznia 2026 r.

Nie można zgodzić się z wyjaśnieniami Kontrolowanego, ponieważ w celu skorzystania ze świadczeń SKE obligatoryjnym jest spełnienie kryterium podmiotowego, o którym mowa w art. 3 pkt 4 uzz. Dlatego też beneficjentami powinny być osoby, którym przysługują prawa autorskie lub prawa pokrewne lub tytuł prawny do przychodów z tych praw.

W wyniku kontroli stwierdzono, że [REDAKTOWANO] na podstawie uchwały Zarządu Głównego ZASP nr 245/2022 z 2 sierpnia 2022 r. otrzymało świadczenie w zakresie funduszu kulturalnego w wysokości 25.000,00 zł na podstawie §4 pkt 3 ww. regulaminu, jako inny podmiot, który ze względu na rodzaj świadczenia lub szczególne okoliczności uzyskuje dostęp do świadczeń. Kontrolowany wyjaśnił¹⁹, że *wszystkie podmioty (poddane kontroli) które otrzymały świadczenia SKE są członkami ZASP lub Uprawnionymi, przedstawiciele podmiotów prawnych również są członkami lub uprawnionymi. Wyjątkiem jest [REDAKTOWANO] jednak dofinansowanie z SKE zostało przeznaczone na honoraria dla artystów występujących w projekcie (członków ZASP lub uprawnionych).* Nie można zgodzić się z powyższymi wyjaśnieniami, gdyż [REDAKTOWANO] w myśl art. 3 pkt 4 uzz, nie legitymowało się uprawnieniem do występowania do ZASP o uzyskanie świadczenia kulturalnego. Mając na uwadze całokształt sprawy, pomimo tego, że ZASP działał zgodnie z ww. regulaminem, kontrolujący zwracają uwagę na zbyt szeroki katalog uprawnionych do świadczeń SKE, wykraczający poza podmioty określone w art. 3 pkt 4 uzz.

Analiza dokumentacji wewnętrznej regulującej przyznawanie świadczeń wykazała, że Zarząd Główny ZASP nie określił w wewnętrznych procedurach terminu na zatwierdzenie sprawozdania końcowego z rozliczenia zadania realizowanego przez beneficjenta i finansowanego w ramach programu edukacja i kultura. Kontrolowany wyjaśnił²⁰, że *zatwierdzenie sprawozdania końcowego z rozliczenia zadania finansowego realizowanego w ramach programu edukacja i kultura następuje na podstawie postanowień Statutu Związku Artystów Scen Polskich ZASP - Stowarzyszenie oraz na zasadach ogólnych. Zgodnie ze Statutem ZASP, Zarząd Główny zarządza swoim majątkiem i funduszami, co obejmuje również ocenę prawidłowości oraz zatwierdzanie rozliczeń finansowych składanych przez beneficjentów. W tym zakresie decyzje podejmowane są przez Zarząd Główny w formie uchwał, zgodnie z procedurami określonymi w Statucie. Jednocześnie wskazujemy, że obowiązujące regulaminy programu edukacja i kultura ani inne wewnętrzne akty normatywne nie przewidują konkretnego terminu, w jakim sprawozdanie końcowe złożone przez beneficjenta powinno zostać zatwierdzone.*

Działanie ZASP polegające na braku określenia i stosowania ram czasowych na zatwierdzenie sprawozdania końcowego, liczonego od dnia jego wpływu do ZASP, może zmaterializować ryzyko polegające na przedawnieniu możliwości dochodzenia roszczeń w związku z upływem terminów określonych w art. 118 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. *Kodeks cywilny*²¹ w związku z brakiem działań mających na celu wyegzekwowanie nieprawidłowo wykorzystanego świadczenia. Brak wyznaczenia ram czasowych miało konsekwencje w postaci stwierdzonych przypadków niezatwierdzenia sprawozdania

¹⁹ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 27 stycznia 2026 r. i 30 stycznia 2026 r.

²⁰ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 27 stycznia 2026 r.

²¹ Dz. U. z 2025 r., poz. 1071, z późn. zm.

końcowego z realizacji: 2 zadań z 2022 r.²², 2 zadań z 2023 r.²³ oraz 3 zadań z 2024 r.²⁴ Kontrolowany wyjaśnił²⁵, że *w części spraw sprawozdania mogły zostać przyjęte w sposób dorozumiany w toku bieżącej działalności, bez formalnego udokumentowania tego faktu w postaci odrębnej uchwały ZASP. (...) nie jest możliwe jednoznaczne określenie przyczyn, którymi kierował się poprzedni Zarząd Główny ZASP. Obecny Zarząd Główny ZASP objął swoje obowiązki po upływie właściwych terminów i prowadzi analizę zastanej dokumentacji w celu uporządkowania spraw pozostających w ciągłości. (...) Obecny Zarząd dokonuje analizy sprawy oraz podejmuje działania zmierzające do wyjaśnienia wątpliwości i zamknięcia sprawy.* Należy wskazać, że Zarząd Główny ZASP powinien zintensyfikować działania w celu rozliczenia świadczeń oraz żądania zwrotu środków wykorzystanych nieprawidłowo. Ponadto fakt zatwierdzenia sprawozdania końcowego przez Zarząd Główny powinien być w każdym przypadku dokumentowany. Stwierdzone podczas weryfikacji sprawozdań końcowych nieprawidłowości w rozliczeniu świadczeń powinny skutkować podjęciem działań mających na celu zwrot środków. Działania te powinny być podejmowane niezwłocznie. Należy wskazać, że spośród 52 zbadanych świadczeń z programu kultura i edukacja w latach 2022-2024 w 7 przypadkach sprawozdanie końcowe nie zostało zatwierdzone przez Zarząd Główny ZASP. Z kolei spośród 7 przypadków niezatwierdzenia sprawozdania końcowego tylko w 1 przypadku²⁶ Zarząd Główny ZASP podjął działania mające na celu wyegzekwowanie od beneficjenta zwrotu świadczenia wykorzystanego nieprawidłowo, a w pozostałych 6 przypadkach nie zostało udokumentowane ostateczne rozstrzygnięcie Zarządu Głównego ZASP w zakresie rozliczenia świadczeń.

Zgodnie z uchwałą nr 75/2024 z 7 lutego 2024 r. Zarząd Główny ZASP wyznaczył wybranych beneficjentów do przedstawienia dokumentacji z realizacji projektów finansowanych z funduszy SKE w roku 2022. Podczas kontroli stwierdzono, że w późniejszych latach ZASP nie podejmował analogicznych uchwał, mających na celu weryfikację dokumentacji z realizacji zadań dofinansowanych ze środków SKE. Kontrolowany wyjaśnił²⁷, że *kwestie związane z weryfikacją dokumentacji z realizacji projektów dofinansowanych ze środków SKE pozostają sprawami w toku. Jednocześnie wskazujemy, że rok 2025 był okresem wyborów do władz we wszystkich organach ZASP, przy czym przygotowania do procesu wyborczego rozpoczęły się już we wrześniu 2024 roku. Okoliczności te w sposób naturalny zdominowały bieżące działania ZASP i wpłynęło na harmonogram podejmowanych uchwał. Miało to charakter organizacyjny i przejściowy. Obecny Zarząd Główny ZASP planuje podjęcie stosownych działań w tym zakresie, w tym wyznaczenie do kontroli beneficjentów z poszczególnych lat naboru, tak aby zapewnić spójność i ciągłość procesu weryfikacji dokumentacji projektowej.* Należy wskazać, że Zarząd Główny ZASP podjął w 2024 roku uchwałę dotyczącą wyznaczenia wybranych beneficjentów do przedstawienia dokumentacji z realizacji projektów finansowanych

²² Uchwała Zarządu Głównego ZASP nr 446/2022 z 13 grudnia 2022 r., uchwała Zarządu Głównego ZASP nr 343/2022 z 12 października 2022 r.

²³ Uchwała Zarządu Głównego ZASP nr 235/2023 z 15 czerwca 2023 r., uchwała Zarządu Głównego ZASP nr 456/2022 z 7 grudnia 2022 r.

²⁴ Uchwała Zarządu Głównego ZASP nr 412/2024 z 26 lipca 2024 r., uchwała Zarządu Głównego ZASP nr 267/2024 z 24 maja 2024 r., uchwała Zarządu Głównego ZASP nr 390/2024 z 15 lipca 2024 r.

²⁵ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 27 stycznia 2026 r.

²⁶ Uchwała Zarządu Głównego ZASP nr 235/2023 z 15 czerwca 2023 r.

²⁷ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 27 stycznia 2026 r.

z funduszy SKE w roku 2022, mimo równoległego podjęcia wobec nich uchwał o zatwierdzeniu sprawozdań końcowych z realizacji zadań. Należy wskazać, że weryfikacja rozliczeń i dowodów księgowych wykazanych przez beneficjentów w sprawozdaniach końcowych jest niezbędnym mechanizmem zarządzania środkami SKE w celu eliminacji nadużyć w ich wydatkowaniu. Na podstawie badanych świadczeń SKE stwierdzono, że pracownik ZASP zwracał się do beneficjentów w trybie roboczym za pośrednictwem poczty elektronicznej o przekazanie dokumentacji potwierdzającej wyjaśnienia oraz wyjaśnień w zakresie realizacji zadania. Istotne jest również podejmowanie sformalizowanych uchwał Zarządu Głównego ZASP o szczegółowych kontrolach beneficjentów w celu zapewnienia prawidłowego rozliczenia świadczeń SKE. Należy wskazać, że Zarząd Główny ZASP powinien zatwierdzać tylko sprawozdania końcowe z realizacji zadań, które zostały zweryfikowane na podstawie dowodów księgowych i uznane za prawidłowo rozliczone.

2.2. Źródła finansowanie funduszy o charakterze socjalnym, kulturalnym i edukacyjnym

Zgodnie z §5 ust. 1 Regulaminu określającego zasady prowadzenia działalności socjalnej, kulturalnej lub edukacyjnej, działalność socjalna, kulturalna i edukacyjna jest finansowana ze środków pochodzących z:

- 1) potrąceń od przychodów z praw,
- 2) niewypłaconych w terminie przychodów z praw z powodu nieustalenia lub nieodnalezienia uprawnionych oraz przedawnionych należności,
- 3) innych środków niebędących przychodami z praw.

Zgodnie z §5 ust. 3 ww. Regulaminu, wydatkowanie środków finansowych z funduszy na działalność socjalną, kulturalną lub edukacyjną odbywa się w oparciu o budżety uchwalane corocznie, odrębnie dla każdej z tych działalności oraz rodzajów świadczeń. Na podstawie dokonanej analizy stwierdzono, że ww. środki były wydatkowane zgodnie z zaplanowanymi Budżetami działalności socjalnej, kulturalnej lub edukacyjnej na lata 2022-2025, które zostały wprowadzone na podstawie uchwał Zarządu Głównego ZASP.

W 2022 roku ZASP dokonał potrąceń na działalność o charakterze socjalnym, kulturalnym i edukacyjnym w wysokości 1.990.484,12 zł w podziale na działalność o charakterze socjalnym w wysokości 1.137.419,50 zł, działalność o charakterze kulturalnym w wysokości 568.709,91 zł oraz działalność o charakterze edukacyjnym w wysokości 284.354,71 zł.

W 2022 roku ZASP wykorzystał środki w wysokości 1.688.416,86 zł, w tym na działalność o charakterze socjalnym w wysokości 900.009,06 zł, działalność o charakterze kulturalnym w wysokości 656.589,99 zł oraz działalność o charakterze edukacyjnym w wysokości 131.817,81 zł.

Wysokość kosztów operacyjnych i finansowych zarządzania działalnością socjalną, kulturalną i edukacyjną w 2022 roku wynosiła 127.579,77 zł²⁸.

W 2023 roku ZASP dokonał potrąceń na działalność o charakterze socjalnym, kulturalnym i edukacyjnym w wysokości 17.276.111,08 zł, w podziale na działalność o charakterze

²⁸ Wydatki na diety, koszty działalności członków komisji socjalnej, kulturalnej i edukacyjnej oraz na obsługę komisji SKE.

socjalnym w wysokości 9.539.511,56 zł, działalność o charakterze kulturalnym w wysokości 5.933.687,27 zł oraz działalność o charakterze edukacyjnym w wysokości 1.802.912,25 zł.

W 2023 roku ZASP wykorzystał środki w wysokości 3.197.121,00 zł w tym na działalność o charakterze socjalnym w wysokości 1.563.434,09 zł, działalność o charakterze kulturalnym w wysokości 1.351.152,38 zł oraz działalność o charakterze edukacyjnym w wysokości 282.534,53 zł.

Wysokość kosztów operacyjnych i finansowych zarządzania działalnością socjalną, kulturalną i edukacyjną w 2023 roku wynosiła 409.668,50 zł²⁹.

W związku z tym, iż Zwyczajne Walne Zebranie Delegatów ZASP uchwałą nr 38/2023 z 20 czerwca 2023 r. podjęło decyzję o zaniechaniu dokonywania potrąceń na działalność o charakterze socjalnym, kulturalnym lub edukacyjnym od przychodów z praw z dnia 20 czerwca 2023 r., w 2024 roku ZASP nie dokonał ww. potrąceń, natomiast zgodnie z art. 41 ust. 1 ustawy *o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i pokrewnymi* przeznaczył na sfinansowanie działalności o charakterze socjalnym, kulturalnym lub edukacyjnym podzielone i wciąż niewypłacone przychody z praw w wysokości 1.976.146,52 zł, w tym na działalność o charakterze socjalnym w wysokości 1.086.880,59 zł, działalność o charakterze kulturalnym w wysokości 691.651,28 zł oraz działalność o charakterze edukacyjnym w wysokości 197.614,65 zł.

W 2024 roku ZASP wykorzystał środki w wysokości 3.265.832,98 zł, w tym na działalność o charakterze socjalnym w wysokości 1.680.385,90 zł, działalność o charakterze kulturalnym w wysokości 1.293.315,33 zł oraz działalność o charakterze edukacyjnym w wysokości 292.131,75 zł.

Wysokość kosztów operacyjnych i finansowych zarządzania działalnością socjalną, kulturalną i edukacyjną w 2024 r. wynosiła 329.238,67 zł³⁰.

W okresie od 1 stycznia do 30 września 2025 roku ZASP dokonał przeksięgowania podzielonych i wciąż niewypłaconych przychodów z praw w wysokości 1.774.628,01 zł, w tym na działalność o charakterze socjalnym w wysokości 976.045,41 zł, działalność o charakterze kulturalnym w wysokości 621.119,80 zł oraz działalność o charakterze edukacyjnym w wysokości 177.462,80 zł.

Do dnia 30 września 2025 r. ZASP wykorzystał środki w wysokości 2.379.860,21 zł, w tym na działalność o charakterze socjalnym w wysokości 1.236.570,48 zł, na działalność o charakterze kulturalnym w wysokości 967.134,05 zł oraz działalność o charakterze edukacyjnym w wysokości 176.155,68 zł.

Wysokość kosztów operacyjnych i finansowych zarządzania działalnością socjalną, kulturalną i edukacyjną do 30 września 2025 roku wynosiła 324.966,27 zł³¹.

²⁹ Wydatki na diety, koszty działalności członków komisji socjalnej, kulturalnej i edukacyjnej oraz na obsługę komisji SKE.

³⁰ Wydatki na diety, koszty działalności członków komisji socjalnej, kulturalnej i edukacyjnej oraz na obsługę komisji SKE.

³¹ Wydatki na diety, koszty działalności członków komisji socjalnej, kulturalnej i edukacyjnej oraz na obsługę komisji SKE.

Podczas kontroli stwierdzono, że sprawozdania z wykorzystania potrąceń na prowadzoną przez ZASP działalność o charakterze socjalnym, kulturalnym lub edukacyjnym w latach 2022-2024 były sporządzane zgodnie z zapisami na kontach: 856, 857, 858. Ponadto zestawienie sporządzone przez ZASP za okres od 1 stycznia do 30 września 2025 r. było zgodne z przedstawioną ewidencją księgową.

2.3. Nieprawidłowości w zakresie poniesionych kosztów operacyjnych i finansowych zarządzania działalnością socjalną, kulturalną i edukacyjną

ZASP w okresie od 1 stycznia 2022 r. do 30 września 2025 r. poniósł koszty w wysokości 1.191.453,21 zł w ramach wydatków na diety i koszty działalności członków Komisji SKE oraz na obsługę Komisji SKE.

W ramach ww. kosztów, ZASP w okresie objętym kontrolą zawarł umowy zlecenia m.in. z zleceniobiorcą nr 1³² oraz zleceniobiorcą nr 2³³ na łączną kwotę 86.600,00 zł. Przedmiotem ww. umów było przeprowadzenie szkoleń z zakresu działalności socjalnej, kulturalnej i edukacyjnej oraz opracowanie analiz, informacji, dokumentów i innych materiałów na potrzeby Komisji SKE i nowych regulacji działalności Komisji SKE.

W trakcie czynności kontrolnych ustalono, że w stosunku do wszystkich umów zlecenia zawartych z zleceniobiorcą nr 1, ZASP nie posiadał dokumentacji pozwalającej na ustalenie liczby uczestników, określenie szczegółowego zakresu merytorycznego szkolenia, zweryfikowania czasu trwania szkolenia oraz oceny zgodności wykonania świadczenia z zakresem wynikającym z umów. Kontrolowany wyjaśnił³⁴, że szkolenia miały charakter wewnętrzny i były skierowane do kierowników Biur Oddziałów ZASP oraz członków Sekcji ZASP. W związku z wewnętrznym charakterem szkolenia nie sporządzano list obecności zgodnie z przyjętą praktyką przy szkolenia organizowanych wewnętrznie oraz nie opracowywano odrębnych harmonogramów szkoleń, natomiast program szkoleń wynikał bezpośrednio z zakresu omawianych zagadnień. Nie można zgodzić się z argumentacją Kontrolowanego. Brak jakiegokolwiek dokumentacji potwierdzającej realizację szkoleń powoduje, że nie jest możliwe obiektywne zweryfikowanie wykonania zlecenia w zakresie i rozmiarze uzasadniającym wypłatę wynagrodzenia wykonawcom. Należy wskazać, że okoliczności, iż szkolenie miało charakter wewnętrzny nie zwalnia organizacji z obowiązku dokumentowania realizacji świadczeń, pozwalającej by środki SKE były wydatkowane w sposób transparentny. Wydatkowanie środków bez wytworzenia minimalnej dokumentacji potwierdzającej zakres, czas i ilość uczestników szkolenia ogranicza możliwość wykazania, że świadczenie zostało wykonane w sposób odpowiadający postanowieniom umowy oraz, że poniesiony wydatek był uzasadniony co do zakresu i wysokości.

³² Umowa zlecenia nr UMW/SKE/2023/02/0001 z 6 lutego 2023 r., na kwotę 9.200,00 zł, nr UMW/SKE/2023/03/0001 z 7 marca 2023 r. na kwotę 9.200,00 zł, nr UMW/SKE/2023/04/0001 z 10 kwietnia 2023 r. na kwotę 9.200,00 zł, nr UMW/SKE/2023/04/0002 z 19 kwietnia 2023 r. na kwotę 9.200,00 zł, nr UMW/SKE/2023/05/0001 z 25 maja 2023 r. na kwotę 9.200,00 zł, nr UMW/SKE/2023/09/0001 z 25 września 2023 r. na kwotę 9.200,00 zł, nr UMW/SKE/2023/10/0001 z 17 października 2023 r. na kwotę 9.200,00 zł.

³³ Umowa zlecenia nr UMW/SKE/2023/11/0002 z 2 listopada 2023 r. na kwotę 2.500,00 zł, nr UMW/SKE/2024/11/0003 z 15 stycznia 2024 r. na kwotę 1.200,00 zł, nr UMW/SKE/2024/05/0001 z 6 maja 2024 r. na kwotę 4.000,00 zł, nr UMW/SKE/2024/07/0002 z 3 lipca 2024 r. na kwotę 4.500,00 zł, nr UMW/SKE/2025/03/0001 z 1 marca 2025 r. na kwotę 5.000,00 zł, nr UMW/SKE/2025/08/0002 z 1 sierpnia 2025 r. na kwotę 5.000,00 zł.

³⁴ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 26 lutego 2026 r.

W przypadku umowy nr UMW/SKE/2023/03/0001 z 7 marca 2023 r. zleceniobiorca nr 1 w dniu podpisania umowy zlecenia wystawił rachunek potwierdzając, że liczba godzin wykonanego zlecenia wyniosła 80 godzin. Zgodnie z wyjaśnieniami³⁵ Kontrolowanego *umowa zlecenia została zawarta w dniu 7 marca 2023 r., natomiast wskazana w rachunku liczba 80 godzin nie dotyczy wyłącznie przeprowadzenia szkoleń w dniu podpisania umowy. Podana liczba godzin obejmuje łączny czas realizacji zlecenia, w tym prace wykonane przed dniem 7 marca 2023 r., związane z przygotowaniem i opracowaniem materiałów szkoleniowych, dostosowaniem programu do potrzeb Zamawiającego. W dniu 7 marca 2023 r. doszło do sformalizowania współpracy poprzez zawarcie umowy oraz rozliczenia całego wykonania zlecenia, obejmującego zarówno etap przygotowawczy, jak i realizację szkoleniową. W związku z powyższym nie zachodzi sprzeczność pomiędzy datą zawarcia umowy a wykazanim w rachunku łącznym nakładem pracy.* Nie można zgodzić się z powyższymi wyjaśnieniami. Zgodnie z art. 734 Kodeksu cywilnego, realizacja obowiązków wynikających z umowy zlecenia może mieć miejsce dopiero po jej zawarciu. W związku z tym, jakiegokolwiek czynności przygotowawcze wykonane przed 7 marca 2023 r. nie mogą być uznane za część realizacji tego zlecenia. Stwierdzenie, że czas przygotowań został wliczony w łączną liczbę godzin, jest niewystarczające i nie daje podstaw do rozliczenia 80 godzin w dniu zawarcia umowy.

W odniesieniu do wszystkich umów zlecenia zawartych z zleceniobiorcą nr 1 oraz zleceniobiorcą nr 2, ZASP nie przeprowadził jakiejkolwiek procedury związanej z rozeznaniem rynku w zakresie wyłonienia wykonawcy do realizacji przedmiotu zamówienia. W odniesieniu do zleceniobiorcy nr 1, Kontrolowany wyjaśnił³⁶, że *Przed zawarciem umowy nie przeprowadzono formalnej procedury rozeznania rynku. Decyzja o powierzeniu realizacji szkolenia została podjęta w oparciu o doświadczenie i kwalifikacje wskazanego wykonawcy, a także na podstawie rekomendacji oraz wskazania [REDAKTOWANE] [REDAKTOWANE] Prezesa Zarządu Głównego ZASP. Przy wyborze kierowano się jego wieloletnią praktyką w zakresie programów grantowych, w tym tworzenia, realizacji i rozliczania programów wsparcia finansowego oraz udziału w ocenie wniosków konkursowych. Uwagi na specjalistyczny charakter szkolenia oraz znane kompetencje wykonawcy uznano, że nie zachodzi potrzeba przeprowadzania odrębnej procedury rozeznania rynku.* W odniesieniu do zleceniobiorcy nr 2, Kontrolowany wyjaśnił, że *decyzja ta była podyktowana specyfiką zlecanych czynności, które wymagały bardzo dobrej znajomości regulacji wewnętrznych, zasad funkcjonowania programu SKE oraz bieżących spraw Komisji. Zadania te miały charakter ściśle powiązany z wewnętrzną organizacją pracy oraz doświadczeniem zdobytym przy obsłudze SKE, co w praktyce ograniczało możliwość efektywnego powierzenia ich podmiotowi zewnętrznemu bez konieczności czasochłonnego wdrażania. Uwagi na zakres merytoryczny prac, ich powtarzalny, lecz nieregularny charakter, uznano, że najbardziej racjonalnym i gospodarczym rozwiązaniem będzie powierzenie realizacji tych zadań osobie posiadającej już odpowiednie kompetencje i doświadczenie w tym obszarze. W ocenie ZASP takie działanie zapewniało sprawność organizacyjną, ciągłość merytoryczną oraz zgodność z zasadą celowego i oszczędnego wydatkowania środków.* Zgodnie z uzz, organizacja zbiorowego zarządzania obowiązana jest do zarządzania powierzonymi jej środkami w sposób przejrzysty, rzetelny oraz zapewniający ochronę

³⁵ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 26 lutego 2026 r.

³⁶ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 26 lutego 2026 r.

interesów uprawnionych. Środki te nie stanowią majątku swobodnego dysponowania, lecz mają charakter powierniczy – są to przychody z praw należne twórcom i innym uprawnionym, które do czasu wypłaty pozostają pod zarządem organizacji. W przedmiotowym kontekście brak udokumentowanego rozeznania rynku, nawet w sytuacji braku formalnego obowiązku, ogranicza możliwość wykazania, że wydatkowanie środków SKE nastąpiło w sposób zapewniający zasadę przejrzystości, gospodarności oraz minimalizacji kosztów. Argument dotyczący specyfiki zadań oraz doświadczenie wykonawców może stanowić przesłankę wyboru określonych osób, nie zastępuje jednak potrzeby wykazania, że decyzja ta została podjęta w sposób umożliwiający ocenę jej racjonalności ekonomicznej. Należy stwierdzić, że działanie ZASP było niezgodne z art. 38 uzz.

Bezpośredni związek z powyższym, ma zagadnienie ustalenia kwoty wynagrodzenia za wykonanie zleceń. W odniesieniu do zleceniobiorcy nr 1, Kontrolowany wyjaśnił³⁷, że *wysokość wynagrodzenia została ustalona z uwzględnieniem doświadczenia i kwalifikacji wykonawcy, w szczególności jego wieloletniej praktyki w zakresie programów grantowych, oceny wniosków oraz zarządzania programami wsparcia finansowego. Stawka w wysokości 9.200 zł brutto była stawką zaproponowaną przez wykonawcę i została zaakceptowana, biorąc pod uwagę zakres tematyczny szkolenia, jego specjalistyczny charakter oraz doświadczenie prowadzącego. Ustalenie wynagrodzenia miało charakter uzgodnienia stron i było adekwatne do zakresu powierzonych czynności.* W odniesieniu do zleceniobiorcy nr 2, Kontrolowany wyjaśnił, że *kwota wynagrodzenia w wysokości 2.500,00 zł brutto została ustalona w oparciu o przewidywany oraz faktyczny nakład pracy niezbędny do wykonania zleconych czynności. Wysokość wynagrodzenia kalkulowano na podstawie liczby godzin przeznaczonych na realizację konkretnie określonych zadań objętych umową zlecenia. Stawka godzinowa została przyjęta w odniesieniu do średniej wysokości stawek godzinowych stosowanych w ZASP przy realizacji prac o porównywalnym charakterze i stopniu odpowiedzialności. Przyjęty sposób kalkulacji zapewniał adekwatność wynagrodzenia do zakresu oraz charakteru wykonywanych czynności, a jednocześnie pozostawał w zgodzie z zasadą racjonalnego i gospodarnego wydatkowania środków.* Mając na względzie powyższe należy wskazać, że ustalenie wynagrodzenia powinno być ekonomicznie uzasadnione, odpowiadać warunkom rynkowym oraz być ustalone w oparciu o przejrzyste i weryfikowalne kryteria. Brak udokumentowanej analizy porównawczej oraz brak formalnych zasad ustalania stawek w przypadku finansowania tego typu umów ze środków SKE ogranicza możliwość obiektywnej oceny, czy środki zostały wykorzystane w sposób gospodarny. Nie kwestionując zasadności merytorycznej powierzania zadań konkretnym osobom, należy wskazać, że przyjęty sposób ustalenia wynagrodzenia w połączeniu z brakiem przeprowadzenia rozeznania rynku nie zapewnia pełnej transparentności i weryfikowalności prawidłowego gospodarowania środkami SKE.

W trakcie trwania czynności kontrolnych ustalono, że w latach 2022-2024 w ramach działalności o charakterze kulturalnym, z funduszu SKE, ZASP finansował nagrody przyznane przez Zarząd Główny ZASP. Natomiast w 2025 r. Zarząd Główny w ramach wydatków na działalność kulturalną realizowaną przez ZG ZASP finansował również

³⁷ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 26 lutego 2026 r.

projekty kulturalne, które były tożsame z projektami SKE, które przechodziły procedurę oceny wniosków, a następnie proces decyzyjny Komisji SKE oraz Zarządu Głównego. Zgodnie z wyjaśnieniami³⁸ Kontrolowanego w latach 2022–2024 środki z funduszu SKE pozostającego w dyspozycji Zarządu Głównego ZASP były przeznaczane przede wszystkim na finansowanie nagród przyznawanych przez ZG ZASP w ramach działalności o charakterze kulturalnym. W 2024 i 2025 r. zakres wydatkowania środków został poszerzony o możliwość dofinansowania wybranych projektów kulturalnych realizowanych przez ZG ZASP. Decyzja ta wynikała z potrzeby zapewnienia elastycznego mechanizmu wsparcia dla szczególnie wartościowych inicjatyw artystycznych i środowiskowych, które z przyczyn obiektywnych (np. terminy realizacji projektu, brak możliwości dochowania terminu naboru, sytuacje nadzwyczajne) nie mogły zostać zgłoszone w ramach standardowej procedury konkursowej SKE. Rozszerzenie formuły finansowania nie miało na celu zastąpienia ani obejścia procedury konkursowej SKE. Projekty finansowane w tym trybie miały charakter tożsame z projektami SKE pod względem merytorycznym i środowiskowym, jednak ich wsparcie było możliwe wyłącznie w drodze decyzji Zarządu, w ramach środków pozostających w jego dyspozycji. Celem tej zmiany było zwiększenie dostępności wsparcia dla wnioskodawców oraz umożliwienie realizacji wartościowych przedsięwzięć kulturalnych, które w innym przypadku nie mogłyby zostać zrealizowane, przy jednoczesnym zachowaniu zgodności z przeznaczeniem funduszu na działalność kulturalną. Decyzja o finansowaniu wybranych projektów kulturalnych bezpośrednio przez Zarząd Główny ZASP była elementem polityki przyjętej przez ówczesny Zarząd Główny ZASP. Celem tego rozwiązania nie było pominięcie Komisji SKE ani obejście obowiązujących procedur, lecz stworzenie uzupełniającego mechanizmu wsparcia dla szczególnie wartościowych inicjatyw kulturalnych, (...). Nie było intencją stosowanie „równoległego” systemu finansowania w celu wyłączenia Komisji SKE z procesu decyzyjnego, lecz zapewnienie elastyczności i możliwości wsparcia przedsięwzięć istotnych dla środowiska, które w innym przypadku nie mogłyby uzyskać dofinansowania. Rozwiązanie to miało charakter uzupełniający wobec trybu konkursowego, a nie konkurencyjny wobec niego.

Analogiczna sytuacja wystąpiła w przypadku świadczeń o charakterze edukacyjnym. Zarząd Główny ZASP w latach 2024–2025 finansował projekty edukacyjne w sposób autonomiczny, z pominięciem trybu przewidzianego w szczegółowych warunkach dostępu beneficjentów do świadczeń i tym samym z pominięciem Komisji SKE. Kontrolowany wyjaśnił³⁹, że finansowanie wybranych projektów edukacyjnych w latach 2024–2025 bezpośrednio przez Zarząd Główny ZASP było konsekwencją polityki przyjętej przez ówczesny Zarząd Główny, kierowany przez Prezesów Zarządu Głównego: [REDACTED] / [REDACTED]. Celem tego rozwiązania nie było pominięcie Komisji SKE ani obejście szczegółowych warunków dostępu do świadczeń, lecz stworzenie uzupełniającego mechanizmu wsparcia dla inicjatyw edukacyjnych o istotnym znaczeniu dla środowiska, które z przyczyn obiektywnych nie mogły zostać zgłoszone w trybie konkursowym (np. z uwagi na terminy realizacji, brak możliwości dochowania wymogów formalnych, charakter jednorazowy lub pilny). Projekty te mieściły się w obszarze działalności edukacyjnej SKE. Różnica dotyczyła wyłącznie trybu przyznania środków –

³⁸ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 26 lutego 2026 r.

³⁹ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 26 lutego 2026 r.

decyzje podejmował Zarząd Główny ZASP w ramach środków pozostających w jego dyspozycji. Nie było intencją tworzenie równoległego systemu z wyłączeniem Komisji SKE, lecz zapewnienie elastyczności w gospodarowaniu środkami oraz umożliwienie realizacji. Nie było intencją tworzenie równoległego systemu z wyłączeniem Komisji SKE, lecz zapewnienie elastyczności w gospodarowaniu środkami oraz umożliwienie realizacji wartościowych przedsięwzięć edukacyjnych, które w przeciwnym razie nie mogłyby uzyskać wsparcia. Nie można zgodzić się z powyższymi wyjaśnieniami. Statut ZASP przyznaje Zarządowi Głównemu kompetencje w zakresie prowadzenia działalności kulturalnej/edukacyjnej i gospodarowania środkami, jednak kompetencje te powinny być wykonywane zgodnie z wewnętrznymi regulacjami przyjętymi przez Stowarzyszenie, tj. szczegółowymi warunkami. Wprowadzenie w drodze praktyki decyzyjnej odmiennego trybu finansowania projektów, które merytorycznie odpowiadają projektom objętym regulaminem SKE, bez zmiany tego regulaminu, prowadzi do naruszenia zasady przejrzystości i równego traktowania wnioskodawców oraz podważa sens ustanowionej procedury konkursowej. Argument, że działanie to nie miało na celu obejścia procedury, lecz zapewnienie elastyczności, nie zmienia faktu, iż w rezultacie doszło do finansowania projektów o tym samym charakterze i celu z pominięciem obligatoryjnych etapów określonych w szczegółowych warunkach. Brak wyraźnej podstawy statutowej bądź zapisu szczegółowych warunków dla wprowadzenia odrębnego trybu finansowania projektów tożsamy prowadzi do wniosku, że działanie to mogło mieć charakter obejścia przyjętej procedury.

2.4. Fundusz o charakterze socjalnym

W ramach realizacji celów statutowych ZASP w zakresie udzielania pomocy socjalnej w granicach i na zasadach określonych zapisami statutu i regulaminu określającego zasady prowadzenia działalności socjalnej, kulturalnej lub edukacyjnej, wprowadził szczegółowe warunki dostępu beneficjentów doświadczeń w zakresie działalności socjalnej.

Zgodnie z §5 *szczegółowych warunków dostępu beneficjentów do świadczeń w zakresie działalności socjalnej*, program socjalny przeznacza się na:

- 1) rzeczową i finansową pomoc realizowaną poprzez udzielanie bezzwrotnych zapomóg dla beneficjentów znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej lub zdrowotnej,
- 2) świadczenia zdrowotne i rehabilitacyjne realizowane na rzecz beneficjentów znajdujących się w trudnej sytuacji zdrowotnej,
- 3) świadczenia pobytowe, opiekuńczo-zdrowotne i rehabilitacyjne realizowane przez Dom Artystów Weteranów Scen Polskich im. Wojciecha Bogusławskiego,
- 4) doradztwo artystyczne, zawodowe i prawne w sprawach wynikających z działalności zawodowej beneficjentów⁴⁰.

Podczas kontroli zbadano wykorzystanie funduszu socjalnego na kwotę 1.021.462,08 zł spośród łącznej wykorzystanej kwoty 5.380.399,53 zł w okresie od 1 stycznia 2022 r. do 30 września 2025 r.

⁴⁰ Zapis obowiązywał do zatwierdzenia uchwały Zarządu Głównego ZASP nr 584/2024 z 28 listopada 2024 r. wprowadzającej nowe brzmienie dokumentu: szczegółowe warunki dostępu beneficjentów do świadczeń w zakresie działalności socjalnej.

Na łączną kwotę 5.380.399,53 zł wykorzystaną przez ZASP w ramach funduszu socjalnego składały się następujące pozycje:

- 1) w 2022 r. wykorzystano kwotę 900.009,06 zł na: wydatki na diety i koszty działalności członków Komisji SKE oraz na obsługę Komisji SKE w wysokości 43.826,06 zł, dofinansowanie świadczeń pobytowych, opiekuńczo - zdrowotnych i rehabilitacyjnych dotyczących DAW Skolimów w wysokości 600.000,00 zł oraz pomoc socjalną udzieloną uprawnionym w wysokości 256.183,00 zł.
- 2) w 2023 r. wykorzystano kwotę 1.563.434,09 zł na: wydatki na diety i koszty działalności członków Komisji SKE oraz na obsługę Komisji SKE w wysokości 136.719,46 zł, dofinansowanie świadczeń pobytowych, opiekuńczo - zdrowotnych i rehabilitacyjnych dotyczących DAW Skolimów w wysokości 800.000,00 zł oraz pomoc socjalną udzieloną uprawnionym w wysokości 626.714,63 zł.
- 3) w 2024 r. wykorzystano kwotę 1.680.385,90 zł na: wydatki na diety i koszty działalności członków Komisji SKE, oraz na obsługę Komisji SKE w wysokości 169.468,04 zł, dofinansowanie świadczeń pobytowych, opiekuńczo - zdrowotnych i rehabilitacyjnych dotyczących DAW Skolimów w wysokości 900.000,00 zł oraz pomoc socjalną udzieloną uprawnionym w wysokości 610.917,86 zł,
- 4) od 1 stycznia do 30 września 2025 r. wykorzystano kwotę 1.236.570,48 zł na: wydatki na diety i koszty działalności członków Komisji SKE oraz na obsługę Komisji SKE w wysokości 177.612,38 zł, dofinansowanie świadczeń pobytowych, opiekuńczo - zdrowotnych i rehabilitacyjnych dotyczących DAW Skolimów w wysokości 675.000,00 zł oraz pomoc socjalną udzieloną uprawnionym w wysokości 383.958,10 zł.

Kontroli poddano 40 wniosków (wraz z uchwałami SKE oraz Zarządu Głównego) o udzielenie świadczenia o charakterze socjalnym na kwotę 493.836,14 zł oraz wydatki na koszty działalności członków Komisji SKE, opłaty bankowe, obsługę funduszy SKE w kwocie 527.625,94 zł od 1 stycznia 2022 do 30 września 2025 r.

W wyniku kontroli stwierdzono, że ZASP w odniesieniu do beneficjentów, którzy otrzymali świadczenia z funduszu socjalnego, każdorazowo w sposób prawidłowy dokonywał oceny spełnienia kryterium finansowego, kwalifikującego do skorzystania ze świadczenia socjalnego, o którym mowa w §6 *szczegółowych warunków dostępu beneficjentów do świadczeń w zakresie działalności socjalnej* (dalej: szczegółowe warunki). Ponadto, przedmiot udzielanych świadczeń był zgodny z §5 *szczegółowych warunków*.

W wyniku kontroli stwierdzono, że w 7 przypadkach⁴¹ udzielania świadczeń: zapomoga socjalna i zapomoga losowa w latach 2022-2023 ZASP nie przestrzegał zapisu *szczegółowych warunków* z dnia 10 marca 2022 r., co było niezgodne z §10 wskazującym, że świadczenia wypłacane są na podstawie umowy zawieranej między ZASP a osobą, której zostało przyznane świadczenie. Działanie to było również niezgodne z art. 38 uzz. Należy wskazać, że w ww. przypadkach ZASP nie zawarł wymaganych umów z beneficjentami. Dopiero §10 *szczegółowych warunków* z 22 września 2023 r. wyłączył obowiązek zawierania umów w zakresie świadczeń: zapomoga socjalna i zapomoga losowa.

⁴¹ Dotyczy świadczeń udzielonych na podstawie uchwały Zarządu Głównego ZASP nr: 256/2022 z 11 sierpnia 2022 r., 402/2022 z 10 listopada 2022 r., 244/2022 z 2 sierpnia 2022 r., 216/2023 z 13 czerwca 2023 r., 332/2023 z 31 lipca 2023 r., 50/2023 z 14 lutego 2023 r., 323/2023 z 26 lipca 2023 r.

Kontrolowany wyjaśnił⁴², że w zakresie świadczeń o charakterze socjalnym i zdrowotnym stosowana była praktyka interpretacyjna odmienna od literalnego brzmienia postanowień regulaminu z dnia 10 marca 2022 r. Zarząd Główny, realizując zadania w obszarze pomocy socjalnej, przyjął wykładnię funkcjonalną i celowościową obowiązujących regulacji, uznając, iż zawieranie umów cywilnoprawnych z osobami znajdującymi się w trudnej sytuacji życiowej stanowiłoby nadmierną formalizację procedury udzielania świadczeń, pozostającą w sprzeczności z istotą zapomóg socjalnych i losowych. Świadczenia te mają charakter doraźny, interwencyjny oraz uznaniowy, a ich celem jest niezwłoczne wsparcie beneficjentów w sytuacjach nagłych, losowych lub związanych z przejściowym pogorszeniem sytuacji materialnej lub zdrowotnej. W praktyce brak było możliwości precyzyjnego określenia w treści umowy celu, zakresu oraz sposobu wykorzystania przyznanych środków, albowiem potrzeby beneficjentów miały charakter indywidualny, zmienny i niemożliwy do przewidzenia na etapie przyznawania świadczenia. Tym samym zawieranie umów nie zapewniałoby realnej wartości normatywnej ani kontrolnej, a jednocześnie mogłoby prowadzić do nieuzasadnionego obciążenia proceduralnego zarówno po stronie ZASPu, jak i beneficjentów. Należy ponadto wskazać, iż opisana praktyka miała swoje źródło w początkowym etapie funkcjonowania Komisji SKE oraz w przyjętej wówczas interpretacji przepisów regulujących działalność socjalną. W wyniku przeprowadzonej w 2023 r. analizy funkcjonowania systemu udzielania świadczeń socjalnych, Zarząd Główny dokonał weryfikacji obowiązujących zasad i podjął decyzję o odstąpieniu od wymogu zawierania umów w przypadku zapomóg socjalnych i losowych. Zmiana ta została formalnie wprowadzona dokumentem pt. „Szczegółowe warunki dostępu beneficjentów do świadczeń w zakresie działalności socjalnej” z dnia 22 września 2023 r. i miała na celu dostosowanie regulacji wewnętrznych do rzeczywistego charakteru udzielanej pomocy, z uwzględnieniem zasady proporcjonalności, efektywności oraz potrzeby zapewnienia beneficjentom szybkiego i adekwatnego wsparcia. Nie można zgodzić się z powyższymi wyjaśnieniami Kontrolowanego, bowiem §10 szczegółowych warunków w sposób jednoznaczny wskazywał na konieczność zawierania umów z beneficjentami otrzymującymi świadczenia: zapomoga socjalna i zapomoga losowa. Mając na uwadze wyjaśnienia Kontrolowanego, należy wskazać, że ZASP tworząc szczegółowe warunki wprowadził obowiązek zawierania umów w powyższym zakresie, a następnie nie przestrzegał jego zapisów, pomijając obligatoryjność zawierania umów z beneficjentami świadczeń: zapomoga socjalna i zapomoga losowa.

Analogiczna sytuacja wystąpiła w odniesieniu do świadczeń zdrowotnych oraz rehabilitacyjnych, gdzie w 10 przypadkach⁴³ w latach 2022-2023, ZASP nie zawierał wymaganych umów z beneficjentami, co było niezgodne z §10 szczegółowych warunków. Działanie to było również niezgodne z art. 38 uzz. Przy czym należy wskazać, że obowiązek zawierania umów w odniesieniu do świadczeń zdrowotnych oraz rehabilitacyjnych nie był wyłączony w całym okresie objętym kontrolą.

⁴² Wyjaśnienia Kontrolowanego z 12 grudnia 2025 r.

⁴³ Dotyczy świadczeń udzielonych na podstawie uchwał Zarządu Głównego ZASP nr: 252/2022 z 11 sierpnia 2022 r., 178/2022 z 30 czerwca 2022 r., 210/2022 z 6 lipca 2022 r., 201/2022 z 6 lipca 2022 r., 208/2022 z 6 lipca 2022 r., 204/2022 z 6 lipca 2022 r., 253/2022 z 11 sierpnia 2022 r., 66/2023 z 7 marca 2023 r., 212/2023 z 13 czerwca 2023 r., 115/2023 z 11 kwietnia 2023 r.

Kontrolowany wyjaśnił⁴⁴, że wskazane przypadki miały miejsce w początkowym okresie funkcjonowania komisji realizującej zadania w zakresie działalności socjalnej na podstawie dokumentu „Szczegółowe warunki dostępu beneficjentów do świadczeń w zakresie działalności socjalnej” z dnia 10 marca 2022 r. Okres ten wiązał się z wdrażaniem nowych procedur organizacyjnych oraz interpretacją przyjętych regulacji, co w jednostkowych sytuacjach skutkowało zastosowaniem rozwiązań odmiennych od tych, które zostały następnie ujednolicone i doprecyzowane w toku dalszej działalności komisji. Jednocześnie informujemy, że po uporządkowaniu procedur oraz dostosowaniu praktyki działania do postanowień § 10 ww. dokumentu, przyznawanie świadczeń odbywało się z zachowaniem obowiązku zawierania stosownych umów z beneficjentami. W późniejszym okresie analogiczne sytuacje nie występowały. ZASP na bieżąco podejmował działania mające na celu zapewnienie zgodności realizowanych świadczeń z obowiązującymi regulacjami wewnętrznymi oraz zasadami prawidłowego zarządzania środkami przeznaczonymi na działalność socjalną. Mając powyższe na uwadze, należy wskazać, że szczegółowe warunki wprowadzone uchwałą Zarządu Głównego ZASP powinny być bezwzględnie respektowane, nawet na etapie ich wdrażania a każde odstępstwo od ich stosowania należy traktować jako nieprawidłowość.

W 8 przypadkach⁴⁵ w latach 2022-2023 ZASP do rozliczenia świadczeń zdrowotnych i rehabilitacyjnych nie żądał od beneficjentów dowodów księgowych potwierdzających poniesione przez nich wydatki odpowiadające przyznanemu świadczeniu. Kontrolowany wyjaśnił⁴⁶, że sposób dokumentowania oraz weryfikacji wykorzystania środków w początkowym okresie funkcjonowania Komisji SKE oraz tworzenia struktur organizacyjnych w ZASP odpowiedzialnych za realizację działalności socjalnej podlegał stopniowemu kształtowaniu i doprecyzowaniu. Na etapie wdrożeniowym przyjęto rozwiązania organizacyjne mające na celu możliwie szybkie uruchomienie wsparcia dla beneficjentów, przy jednoczesnym opracowywaniu i porządkowaniu procedur szczegółowych, w tym dotyczących zakresu dokumentów potwierdzających poniesienie wydatków odpowiadających przyznanym świadczeniom. W konsekwencji w pojedynczych przypadkach stosowano uproszczone formy weryfikacji, oparte m.in. na ocenie zasadności przyznanego świadczenia przez Komisję. Jednocześnie podkreślamy, że wraz z zakończeniem etapu organizacyjnego oraz ustabilizowaniem pracy komisji sformalizowano zasady rozliczania świadczeń, obejmujące obowiązek przedkładania dowodów księgowych potwierdzających poniesione wydatki oraz procedury ich weryfikacji pod kątem zgodności z celem przyznanego świadczenia. Obecnie obowiązujące rozwiązania zapewniają pełną kontrolę nad prawidłowością wykorzystania środków, a mechanizmy nadzorcze skutecznie ograniczają ryzyko wystąpienia analogicznych sytuacji w przyszłości.

Opisane powyższej działania w sposób jednoznaczny wskazują na to, że ZASP nie sprawował odpowiedniego nadzoru i kontroli wydatkowanych środków finansowych przeznaczonych na świadczenia socjalne zgodnie zakresem przedmiotowym

⁴⁴ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 12 grudnia 2025 r.

⁴⁵ Dotyczy świadczeń udzielonych na podstawie uchwał Zarządu Głównego ZASP nr: 252/2022 z 11 sierpnia 2022 r., 178/2022 z 30 czerwca 2022 r., 210/2022 z 6 lipca 2022 r., 201/2022 z 6 lipca 2022 r., 208/2022 z 6 lipca 2022 r., 204/2022 z 6 lipca 2022 r., 253/2022 z 11 sierpnia 2022 r., 66/2023 z 7 marca 2023 r.

⁴⁶ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 12 grudnia 2025 r.

szczegółowych warunków. Skutkować to mogło wydatkowaniem środków na inny cel niż ten, który został wskazany w szczegółowych warunkach.

Analiza przekazanej dokumentacji wskazywała, że szczegółowe warunki dostępu beneficjentów do świadczeń w zakresie działalności socjalnej nie uwzględniały górnej granicy wysokości świadczenia zdrowotnego i rehabilitacyjnego. Dopiero aktualizacja szczegółowych warunków z 18 sierpnia 2025 r. wprowadziła górną granicę wysokości przyznanego świadczenia dla kosztów leczenia stomatologicznego oraz protetyki, nie ustalając górnej granicy świadczenia zdrowotnego i rehabilitacyjnego. Zgodnie z wyjaśnieniami⁴⁷ Kontrolowanego, *w dokumentach obowiązujących w badanym okresie (...) rozwiązanie to miało charakter celowy i wynikało ze specyfiki świadczeń zdrowotnych oraz rehabilitacyjnych, jak również zróżnicowanych potrzeb beneficjentów. Koszty leczenia, rehabilitacji oraz innych świadczeń zdrowotnych charakteryzują się znaczną zmiennością, uzależnioną m.in. od rodzaju schorzenia, czasu trwania terapii, stosowanych metod leczenia, dostępności świadczeń oraz indywidualnej sytuacji zdrowotnej beneficjenta. Wysokość niezbędnych wydatków w wielu przypadkach jest trudna do precyzyjnego oszacowania na etapie tworzenia regulaminu, a ich sztywne ograniczenie mogłoby prowadzić do niedostosowania wsparcia do rzeczywistych potrzeb. Przyjmując takie rozwiązanie, ZASP kierował się w szczególności potrzebą zapewnienia elastyczności w przyznawaniu świadczeń oraz możliwością adekwatnego reagowania na sytuacje wymagające intensywnego i kosztownego leczenia lub rehabilitacji. Dotyczy to zwłaszcza beneficjentów aktywnych zawodowo lub planujących powrót do wykonywania zawodu, dla których szybki i skuteczny proces leczenia oraz rehabilitacji ma kluczowe znaczenie. Wysokość przyznawanych świadczeń była każdorazowo ustalana indywidualnie, na podstawie analizy wniosku beneficjenta, przedstawionej dokumentacji medycznej oraz oceny zasadności i zakresu planowanych wydatków, dokonywanej przez Komisję SKE. Przy podejmowaniu decyzji uwzględniano w szczególności cel świadczenia, przewidywane koszty leczenia lub rehabilitacji oraz dostępne środki przeznaczone na działalność socjalną. Wprowadzenie w dokumencie z dnia 18 sierpnia 2025 r. górnej granicy świadczenia w zakresie kosztów leczenia stomatologicznego i protetyki miało na celu dalsze doprecyzowanie zasad w obszarze, w którym koszty te cechują się szczególnie dużą rozpiętością, przy jednoczesnym zachowaniu elastyczności w odniesieniu do pozostałych świadczeń zdrowotnych i rehabilitacyjnych. ZASP, tworząc i aktualizując regulacje wewnętrzne, kieruje się nadrzędnym celem zapewnienia realnego i skutecznego wsparcia beneficjentów, umożliwiającego jak najszybszy powrót do aktywności zawodowej, przy jednoczesnym racjonalnym i kontrolowanym wydatkowaniu środków przeznaczonych na działalność socjalną. Nie można zgodzić się z powyższymi wyjaśnieniami Kontrolowanego. Należy wskazać, że wprowadzenie maksymalnej kwoty świadczenia zdrowotnego i rehabilitacyjnego służy zachowaniu transparentności w zakresie udzielanych świadczeń i pełni funkcję mechanizmu kontrolnego mającego na celu równe traktowanie beneficjentów.*

W wyniku kontroli stwierdzono opieszałość ZASP w egzekwowaniu od beneficjentów dowodów księgowych potwierdzających poniesienie wydatków finansowanych funduszem socjalnym. Tytułem przykładu, ZASP mimo wezwania z dnia 16 lipca 2025 r. skierowanego

⁴⁷ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 12 grudnia 2025 r.

do dwóch beneficjentów⁴⁸, nie otrzymał rachunków/faktur potwierdzających poniesione wydatki na świadczenia zdrowotne i rehabilitacyjne. W powyższym zakresie Kontrolowany wyjaśnił⁴⁹, że *ZASP nie żądał zwrotu środków, ponieważ sprawa pozostaje w toku i do czasu jej ostatecznego rozstrzygnięcia ZASP nie podejmuje takich działań*. Należy zauważyć, że ww. beneficjenci otrzymali świadczenie w 2023 r. Natomiast działania kontrolne w postaci wystosowania pism z dnia 16 lipca 2025 r. świadczą o opieszałości ZASP w skutecznym egzekwowaniu dokumentacji potwierdzającej wydatkowanie środków finansowych przeznaczonych na fundusz socjalny.

Analiza przekazanej dokumentacji wskazywała, że w odniesieniu do świadczenia (zapomoga socjalna) udzielonego członkowi uchwałą Zarządu Głównego nr 328/2024 z 28 czerwca 2024 r. przyznano świadczenie w wysokości 12.000,00 zł, pomimo tego, iż beneficjent wnioskował o świadczenie w wysokości 8.000,00 zł. Kontrolowany wyjaśnił⁵⁰, że *w rozmowach z członkami oraz pracownikami zajmującymi się Komisją SKE (...) wskazywała wyższą kwotę, która miałaby umożliwić jej uregulowanie spraw socjalnych, bytowych i życiowych*. Nie można zgodzić się z powyższymi wyjaśnieniami. Wniosek o zapomogę socjalną stanowiący załącznik nr 3 do szczegółowych warunków jednoznacznie określał wnioskowaną kwotę zapomogi. W związku z tym nieprawidłowe było działanie Zarządu Głównego ZASP polegające na przyznaniu kwoty wyższej niż ta, która została określona we wniosku przez beneficjenta. Należy wskazać, że procedura udzielenia świadczenia z funduszu socjalnego bezwzględnie wymaga złożenia wniosku w formie pisemnej, który uwzględnia m.in. kwotę świadczenia. Powyższe działanie Zarządu Głównego ZASP naruszyło zasadę transparentności w przyznawaniu świadczeń.

W odniesieniu do świadczenia przyznanego członkowi, należy wskazać dodatkowo, że Komisja SKE przyznała beneficjentowi kwotę 6.000,00 zł. Uchwałą nr 323/2024 z 24 czerwca 2024 r. Zarząd Główny ZASP odrzucił ww. uchwałę Komisji SKE, przyznając następnie kwotę 12.000,00 zł na podstawie Uchwały 328/2024 z 28 czerwca 2024 r. Kontrolowany wyjaśnił⁵¹, że *Zarząd Główny ZASP, po zapoznaniu się z przedmiotowym wnioskiem (...) stwierdza, iż przyznana przez Komisję SKE kwota 6 000 zł jest niewystarczająca i nie daje możliwości na faktyczną poprawę sytuacji materialnej wnioskodawcy. Biorąc pod uwagę powyższe, konieczna była zarówno odmowa zatwierdzenia ww. uchwały Komisji, jak też jej zmiana poprzez przyznanie świadczenia w wysokości 12 000 zł*. Mając na uwadze powyższe, Zarząd Główny ZASP przyznał beneficjentowi świadczenie wyższe o 4.000,00 zł od wnioskowanej kwoty, co było działaniem sprzecznym z zasadami udzielania świadczeń SKE.

2.5. Fundusz o charakterze kulturalnym

W ramach realizacji celów statutowych ZASP, w zakresie udzielania pomocy o charakterze kulturalnym w granicach i na zasadach określonych zapisami statutu i regulaminu określającego zasady prowadzenia działalności socjalnej, kulturalnej lub edukacyjnej, wprowadził szczegółowe warunki dostępu beneficjentów do świadczeń w zakresie działalności kulturalnej.

⁴⁸ Uchwała Zarządu Głównego ZASP nr: 212/2023 z 13 czerwca 2023 r. i 115/2023 z 11 kwietnia 2023 r.

⁴⁹ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 12 grudnia 2025 r.

⁵⁰ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 12 grudnia 2025 r.

⁵¹ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 12 grudnia 2025 r.

Zgodnie z §1 *szczegółowych warunków dostępu beneficjentów do świadczeń w zakresie działalności kulturalnej*, wsparcie o charakterze kulturalnym przeznacza się na:

- 1) przyznawanie stypendiów artystycznych na wykonanie we wskazanym terminie określonego dzieła, projektu artystycznego lub twórczego, zorganizowaniu wystawy, koncertu, filmu, katalogu, publikacji, nagraniu płyty itp. Projektu kulturalnego z wyjątkiem beneficjentów określonych w §4 ust. 1 pkt 3) *Regulaminu określającego prowadzenie działalności socjalnej, kulturalnej lub edukacyjnej*⁵²,
- 2) przyznawanie staży na indywidualny rozwój twórczy i artystyczny beneficjentów z wyjątkiem beneficjentów określonych w §4 ust. 1 pkt 3) *Regulaminu określającego prowadzenie działalności socjalnej, kulturalnej lub edukacyjnej*⁵³,
- 3) przyznawanie staży na indywidualny rozwój twórczy i artystycznych beneficjentów z wyjątkiem beneficjentów określonych w §4 ust. 1 pkt 3) *Regulaminu określającego prowadzenie działalności socjalnej, kulturalnej lub edukacyjnej*⁵⁴,
- 4) przyznawanie lub fundowanie nagród za szczególne osiągnięcia lub zasługi dla środowiska twórczego i artystycznego, które mają na celu wyróżnienie zwłaszcza tych osób, których dokonania wnoszą znaczący wkład w kultywowanie tradycji i tworzenie nowych wartości kultury lub przyczyniają się do promocji kultury polskiej w świecie,
- 5) finansowanie lub współfinansowanie organizowanych przez sekcje branżowe lub Oddziały ZASP projektów kulturalnych,
- 6) wydawanie publikacji książkowej, periodyku branżowego oraz publikacji okazjonalnych lub ich dofinansowywanie⁵⁵,
- 7) doradztwo artystyczne, zawodowe i prawne w sprawach wynikających z działalności zawodowej beneficjentów.

Podczas kontroli zbadano wykorzystanie z funduszu kulturalnego na kwotę 1.896.790,69 zł spośród łącznej wykorzystanej kwoty od 1 stycznia 2022 do 30 września 2025 r. w wysokości 4.268.191,75 zł.

Na łączną kwotę 4.268.191,75 zł wykorzystaną przez ZASP w ramach funduszu kulturalnego składały się następujące pozycje:

- 1) w 2022 r. wykorzystano kwotę 656.589,99 zł na: wydatki na diety i koszty działalności członków Komisji SKE oraz na obsługę Komisji SKE w wysokości 42.097,14 zł, nagrody

⁵² Zapis obowiązujący do zatwierdzenia uchwały Zarządu Głównego ZASP nr 584/2024 z 28 listopada 2024 r. wprowadzającej nowe brzmienie dokumentu: szczegółowe warunki dostępu beneficjentów do świadczeń w zakresie działalności kulturalnej: *przyznawanie stypendiów i stażów na indywidualny rozwój twórczy i artystyczny beneficjentów lub realizację przez nich projektów kulturalnych*.

⁵³ Zapis obowiązujący od zatwierdzenia uchwały Zarządu Głównego ZASP nr 584/2024 z 28 listopada 2024 r. wprowadzającej nowe brzmienie dokumentu: szczegółowe warunki dostępu beneficjentów do świadczeń w zakresie działalności kulturalnej.

⁵⁴ Zapis obowiązujący od zatwierdzenia uchwały Zarządu Głównego ZASP nr 584/2024 z 28 listopada 2024 r. wprowadzającej nowe brzmienie dokumentu: szczegółowe warunki dostępu beneficjentów do świadczeń w zakresie działalności kulturalnej.

⁵⁵ Zapis obowiązujący do zatwierdzenia uchwały Zarządu Głównego ZASP nr 584/2024 z 28 listopada 2024 r. wprowadzającej nowe brzmienie dokumentu: szczegółowe warunki dostępu beneficjentów do świadczeń w zakresie działalności kulturalnej: *wydawanie periodyku branżowego oraz publikacji okazjonalnych lub ich dofinansowywanie*.

przysznane przez Zarząd Główny ZASP w wysokości 42.708,40 zł oraz świadczenia kulturalne przysznane przez Komisję SKE w wysokości 571.784,45 zł,

- 2) w 2023 r. wykorzystano kwotę 1.351.152,38 zł na: wydatki na diety i koszty działalności członków Komisji SKE oraz na obsługę Komisji SKE w wysokości 136.914,50 zł, nagrody przysznane przez Zarząd Główny ZASP w wysokości 78.632,64 zł oraz świadczenia kulturalne przysznane przez komisję SKE w wysokości 1.135.605,24 zł,
- 3) w 2024 r. wykorzystano kwotę 1.293.315,33 zł na: wydatki na diety i koszty działalności członków Komisji SKE oraz na obsługę Komisji SKE w wysokości 114.807,01 zł, nagrody przysznane przez Zarząd Główny ZASP w wysokości 10.500,00 zł, świadczenia kulturalne przysznane przez Komisję SKE w wysokości 1.168.008,32 zł,
- 4) od 1 stycznia do 30 września 2025 r. wykorzystano kwotę 967.134,05 zł na: wydatki na diety i koszty działalności członków Komisji SKE oraz na obsługę Komisji SKE w wysokości 113.958,55 zł, świadczenia kulturalne przysznane przez Komisję SKE w wysokości 618.636,35 zł oraz świadczenia kulturalne przysznane przez Zarząd Główny ZASP w wysokości 234.539,55 zł.

Kontroli poddano 40 wniosków (wraz z uchwałami SKE oraz Zarządu Głównego) o udzielenie świadczeń kulturalnych przysznanych przez Komisję SKE na kwotę 1.122.632,90 zł, wydatki na działalność kulturalną realizowaną przez Zarząd Główny ZASP w wysokości 234.539,55 zł, wydatki na nagrody przysznane przez Zarząd Główny ZASP w wysokości 131.841,04 zł oraz wydatki na koszty działalności członków Komisji SKE, opłaty bankowe, obsługę funduszy SKE w kwocie 407.777,20 zł od 1 stycznia 2022 do 30 września 2025 r.

W wyniku kontroli stwierdzono, że świadczenia kulturalne były wypłacane w wysokościach określonych w §5 szczegółowych warunków, natomiast ich przedmiot mieścił się w kryteriach określonych w §1 szczegółowych warunków.

ZASP w latach 2022-2025 udzielił w 5 przypadkach⁵⁶, świadczeń kulturalnych swoim sekcjom bądź oddziałom, bez zawarcia z tymi jednostkami umowy. Należy wskazać, że §7 szczegółowych warunków obliguje ZASP do zawarcia umów z beneficjentami świadczenia kulturalnego. Kontrolowany wyjaśnił⁵⁷, *ZASP nie zawierał umów ze swoimi Sekcjami ani Oddziałami, gdyż jednostki te stanowią wewnętrzne elementy struktury organizacyjnej Stowarzyszenia. Nie posiadają one odrębnej osobowości prawnej ani zdolności do czynności prawnych, a ich funkcjonowanie odbywa się wyłącznie w ramach SP, na podstawie postanowień Statutu oraz uchwał właściwych organów. Z uwagi na brak samodzielności prawnej Sekcji i Oddziałów, nie jest dopuszczalne zawieranie pomiędzy nimi a Stowarzyszeniem umów cywilnoprawnych. Tego rodzaju czynność prowadziłaby w istocie do zawarcia umowy przez Stowarzyszenie z samym sobą, co pozostaje sprzeczne z podstawowymi zasadami prawa cywilnego oraz z naturą stosunku umownego, który wymaga istnienia co najmniej dwóch odrębnych podmiotów prawa. W konsekwencji*

⁵⁶ Uchwała Zarządu Głównego ZASP nr 418/2022 z 21 listopada 2022 r., uchwała Zarządu Głównego ZASP 192/2023 z 25 maja 2023 r., uchwała Zarządu Głównego ZASP 191/2023 z 25 maja 2023 r., uchwała Zarządu Głównego ZASP nr 227/2025 z 7 maja 2025 r., uchwała Zarządu Głównego ZASP nr 228/2025 z 7 maja 2025 r.

⁵⁷ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 7 stycznia 2026 r.

wszelkie relacje pomiędzy Stowarzyszeniem a jego Sekcjami oraz Oddziałami mają charakter wewnętrzny i są regulowane przez Statut, regulaminy wewnętrzne oraz uchwały organów Stowarzyszenia, a nie poprzez umowy cywilnoprawne. Wyżej przytoczony przepis w sposób obligatoryjny wymaga zawarcia umowy z beneficjentem programu kulturalnego. Biorąc pod uwagę, że sekcje i oddziały ZASP nie posiadają osobowości prawnej, Stowarzyszenie powinno dostosować swoje procedury w taki sposób, by wyłączyć je z obowiązku zawierania umów.

W 5 przypadkach⁵⁸ ZASP nie zastosował sankcji wobec beneficjentów, którzy nie przekazali w wymaganym terminie sprawozdania z realizacji świadczenia, o którym mowa w szczegółowych warunkach. Zgodnie z §8 szczegółowych warunków, sprawozdanie z realizacji świadczenia należy przekazać w formie pisemnej do 30 dni po zakończeniu realizacji projektu, przy czym data stempla pocztowego decyduje o dochowaniu terminu złożenia sprawozdania. Natomiast, zgodnie z §8 ust. 9 szczegółowych warunków, w przypadku opóźnienia się przez beneficjenta z przedłożeniem ZASP-owi sprawozdania o więcej niż 7 dni, zaniechania złożenia sprawozdania bądź w przypadku gdy złożone sprawozdanie okaże się nierzetelne lub nieprawdziwe, beneficjent będzie zobowiązany do zwrotu kwoty świadczenia w całości lub części według uznania Zarządu Głównego ZASP, jak też w takim wypadku beneficjent przez 3 lata nie będzie miał prawa wnioskować o świadczenia z prowadzonej przez ZASP działalności o charakterze kulturalnym lub edukacyjnym. Kontrolowany w swoich wyjaśnieniach⁵⁹ wskazał, że decyzje o odstąpieniu od działań sankcyjnych wynikały z okoliczności towarzyszących realizacji programu, w szczególności z faktu, że był to pierwszy nabór w ramach programu, a początkowy etap jego wdrażania wiązał się z koniecznością bieżącego doprecyzowywania procedur oraz wypracowywania praktyk ich stosowania. ZASP kierując się zasadą proporcjonalności oraz wspierającym charakterem działań w początkowej fazie realizacji programu przyjął elastyczne podejście wobec beneficjentów, koncentrując się na prawidłowej realizacji celów projektów, a nie na stosowaniu sankcji formalnych. Kontrolowany dodatkowo uzasadniał sposób postępowania w ww. sprawach decyzjami podejmowanymi przez ówczesny Zarząd Główny ZASP, działający w ramach posiadanych kompetencji i odpowiedzialności. Mając na uwadze powyższe należy wskazać, że ww. uzasadnienie nie stanowi wystarczającej podstawy do odstąpienia od stosowania sankcji przez ZASP w stosunku do beneficjentów, którzy naruszali terminowość przekazywania sprawozdań z rozliczenia projektów. Należy wskazać, że szczegółowe warunki, będące wewnętrznym regulaminem ustalającym zasady przyznawania oraz rozliczania świadczeń kulturalnych przewidywały sankcje za nieterminowe przekazywanie sprawozdań z realizacji projektów. Postanowienia te miały charakter normatywny i wiążący zarówno dla beneficjentów, jak i dla ZASP.

W 5 przypadkach⁶⁰ ZASP rozpatrzył pozytywnie wnioski o przyznanie świadczenia kulturalnego, które zostały dostarczone z przekroczeniem terminu określonego w szczegółowych warunkach. Zgodnie z wyjaśnieniami⁶¹ Kontrolowanego *sytuacja na*

⁵⁸ Świadczenia przyznane uchwałą Zarządu Głównego ZASP nr: 257/2022 z 11 sierpnia 2022 r., 418/2022 z 21 listopada 2022 r., 446/2022 z 13 grudnia 2022 r., 8/2023 z 16 stycznia 2023 r., 84/2023 z 17 marca 2023 r.

⁵⁹ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 27 stycznia 2026 r.

⁶⁰ 3 wnioski z datą wpływu do ZASP w dniu 4 maja 2023 r., 2 wnioski z datą wpływu do ZASP w dniu 6 maja 2023 r.

⁶¹ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 27 stycznia 2026 r.

przełomie kwietnia i maja 2023 r. wyglądała następująco: dzień 30 kwietnia, będący ostatnim dniem składania wniosków, przypadał w niedzielę. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom beneficjentów, umożliwiliśmy pozostawianie wniosków do dnia 30 kwietnia u ochrony naszego biura. Wniosek złożony do końca kwietnia powinien zostać zarejestrowany w księdze korespondencji z datą ich wpływu, tj. w kwietniu. Jednak pracownik sekretariatu zarejestrował z datą 4 maja⁶², odpowiadającą dniu, w którym pracownik powrócił do pracy po dniach wolnych i dokonał faktycznej rejestracji dokumentów, nie wpisując daty wpływu danego wniosku. Jednocześnie w Szczegółowych warunkach jest zapis, że jako datę złożenia wniosku przyjmuje się datę złożenia wniosku w Sekretariacie albo datę stempla pocztowego. Mając na uwadze powyższe okoliczności, należy uznać, że wniosek został złożony prawidłowo. Nie można zgodzić się z powyższymi wyjaśnieniami. Zgodnie z §2 obowiązujących w badanym okresie szczegółowych warunków, wnioski o przyznanie świadczeń w ramach programu oraz terminie realizacji/kwalifikowalności wydatków przyjmowane są w danym roku kalendarzowym w dwóch terminach: od 1 kwietnia do 30 kwietnia (...), z zastrzeżeniem, że w 2023 r. nabór wniosków odbywa się od 1 lutego do 30 kwietnia (...). Ponadto, zgodnie z §3 ust. 9 szczegółowych warunków, jako datę złożenia wniosku przyjmuje się datę złożenia wniosku w sekretariacie albo datę stempla pocztowego. Kontrolujący zgadzają się że wnioski złożone w okresie wolnym od pracy powinny być zarejestrowane w najbliższym dniu roboczym i tym samym uznane za dostarczone w wymaganym terminie. Jednakże, w ramach badanej próby, Kontrolujący ustalili, że w jednym przypadku⁶³ ZASP zarejestrował wniosek w dniu 2 maja 2023 r., tj. pierwszym dniu roboczym przypadającym po dniach wolnych. Tym samym wyjaśnienia w odniesieniu do pięciu pozostałych przypadków nie znajdują uzasadnienia i takie wnioski nie powinny zostać rozpatrzone, z uwagi na uchybienie terminu ich dostarczenia.

Wniosek członka⁶⁴ dotyczący wydania książki [REDAKTOWANE] obejmujący swoim zakresem działania na kwotę 77.040,00 zł nie zawierał rozdzielenia kosztów jakie miały zostać pokryte dofinansowaniem z ZASP oraz kosztów pokrytych z innych źródeł, co uniemożliwiło Komisji SKE dokonanie oceny rodzajowej kosztów pokrytych przez ZASP oraz kosztów z innych źródeł. W dniu 11 sierpnia 2022 r. Zarząd Główny ZASP uchwałą nr 257/2022 zatwierdził uchwałę Komisji SKE i przyznał wnioskującemu kwotę 20.000,00 zł. Kontrolowany wyjaśnił⁶⁵, że *ZASP w początkowej fazie realizacji programu przyjął podejście elastyczne wobec Beneficjentów, koncentrując się na prawidłowej realizacji celów projektu, uznając, iż z treści wniosku wynikającą jako opisane i wykazane wszystkie konieczne elementy wniosku.* Nie można zgodzić się z powyższymi wyjaśnieniami. Podstawą przyznania świadczenia kulturalnego jest prawidłowe złożenie wniosku do Komisji SKE. Jednym z elementów wniosku są koszty przedsięwzięcia i źródła jego finansowania w podziale na koszty bezpośrednie, koszty promocji i koszty administracyjne oraz koszty pokryte z dotacji i innych źródeł finansowania. Analiza wniosku, będącego podstawą do podjęcia uchwały o wypłaceniu ww. świadczenia, wskazywała że zawierał on błędy, które powinny zostać wyeliminowane przed podjęciem uchwały o przyznaniu

⁶² W dwóch przypadkach wniosek został zarejestrowany w dniu 6 maja 2023 r.

⁶³ Wniosek z datą wpływu do ZASP w dniu 2 maja 2023 r.

⁶⁴ Uchwała Zarządu Głównego ZASP nr 257/2022 z 11 sierpnia 2022 r.

⁶⁵ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 27 stycznia 2026 r.

świadczenia. W przedmiotowym wniosku nie uzupełniono tabeli określającej ww. koszty, uniemożliwiając Komisji SKE ustalenie jakie koszty zostaną pokryte z dofinansowania a jakie z innych źródeł. Powyższe świadczy o niezachowaniu należytej staranności na etapie weryfikacji prawidłowości danych zamieszczanych we wniosku o świadczenie kulturalne.

Sprawozdanie z realizacji ww. zadania zostało zatwierdzone przez ZASP pomimo tego, że w przedmiotowym dokumencie nie przedstawiono zestawienia dowodów księgowych a wskazano jedynie informację o przeznaczeniu kwoty 16.000,00 zł za wydanie książki oraz kwoty 4.000,00 zł na nagrodę za prace redakcyjne książki. Kontrolowany wyjaśnił⁶⁶, że *dowody księgowe na kwotę 16.000 złotych na wydanie książki znajdują się dokumentacji ZASP*. Kontrolującym nie okazano dokumentacji, o której mowa w ww. wyjaśnieniach. Mając na uwadze powyższe należy wskazać, że zgodnie z §8 ust. 5 szczegółowych warunków sprawozdanie musi zawierać m.in. zestawienie wydatków zrealizowanych z kwoty wypłaconego świadczenia. Natomiast informacja zawarta w sprawozdaniu przedstawiała opis kosztów rodzajowych, a nie zestawienie poszczególnych dowodów księgowych. W odniesieniu do powyższego stanu faktycznego i w oparciu o przekazaną dokumentację należy wskazać, że w ocenie Kontrolujących nie było podstaw do zatwierdzania rozliczenia przedmiotowego zadania.

Na podstawie uchwały Zarządu Głównego ZASP nr 457/2022 z 7 grudnia 2022 r. beneficjentowi przyznano świadczenie kulturalne w wysokości 37.500,00 zł. na realizację projektu [REDAKCYJNIE USUNIĘTE]. Sprawozdanie z rozliczenia ww. projektu uwzględniało zestawienie dowodów księgowych na łączną kwotę 642,96 zł. Pozostała kwota dofinansowania została udokumentowana oświadczeniami osób trzecich biorących udział w realizacji projektu. Kontrolowany wyjaśnił⁶⁷, że *w sprawozdaniu wskazano faktury na łączną kwotę 642,96 zł. (...) wymieniła jako załączniki zarówno faktury, jak i oświadczenia wykonawców. Wyjaśniamy, że ZASP przyjął oświadczenia wykonawców jako dowód faktycznego poniesienia wydatków. Oświadczenia te zostały potraktowane jako oświadczenia o charakterze prawnym, tj. zgodne z rzeczywistym stanem faktycznym. ZASP nie dokonywał ich dodatkowej weryfikacji, przyjmując, że złożone oświadczenia stanowią wystarczający dowód poniesienia wydatków*. Nie można zgodzić się z powyższymi wyjaśnieniami. W ramach rozliczenia dofinansowania przyznanego beneficjentowi jako dowód poniesienia wydatków w wysokości 36.857,04 zł przedstawiono jedynie pisemne oświadczenia osób, w których potwierdzają otrzymanie określonych kwot tytułem wynagrodzenia za udział w spektaklu. Oświadczenia wykonawców mają charakter dokumentów prywatnych i nie stanowią dokumentów księgowych ani rozliczeniowych. Nie pozwalają one na weryfikację istnienia stosunku zobowiązaniowego, zakresu i warunków świadczenia, prawidłowości ustalenia wynagrodzenia czy faktycznego poniesienia wydatku. Tym samym, uznana za prawidłową przez ZASP forma dokumentowania wydatków nie zapewnia wystarczającej podstawy do uznania, że środki z dofinansowania zostały wydatkowane w sposób należycie udokumentowany, przejrzysty i zgodny z zasadami prawidłowej gospodarki finansowej.

⁶⁶ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 27 stycznia 2026 r.

⁶⁷ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 27 stycznia 2026 r.

Analiza dokumentacji rozliczeniowej do projektu realizowanego przez beneficjenta, któremu ZASP przyznał dofinansowanie w wysokości 10.000,00 zł⁶⁸ wykazała, że dowody księgowe na ww. kwotę zostały opłacone przez firmę, podmiot który nie był beneficjentem świadczenia kulturalnego. Kontrolowany wyjaśnił⁶⁹, że *w ramach kosztorysu danego projektu przedstawiane są kwoty planowanych wydatków dotyczące poszczególnych pozycji. Beneficjent w ramach takiego kosztorysu może zawierać umowy z podwykonawcami projektu. Niemniej w ramach rozliczenia Beneficjent powinien wykazać jakie kwoty na co wydał i powinny one korespondować/zgadzać się z wydatkami na podwykonawców.* Nie można zgodzić się z powyższymi wyjaśnieniami. W dniu 28 stycznia 2026 r. Kontrolujący zwrócili się do Kontrolowanego o przekazanie umowy jaka została zawarta między beneficjentem a firmą. W odpowiedzi, Kontrolowany w dniu 29 stycznia 2026 r. przekazał zespołowi kontrolnemu oświadczenie firmy datowane na ten sam dzień, z którego treści wynikało, że pomiędzy ww. podmiotem a beneficjentem została zawarta umowa o powierzenie realizacji projektu artystycznego. Jednakże, do dnia zakończenia czynności kontrolnych przedmiotowa umowa nie została okazana. Reasumując powyższe, ujawniono sytuację, w której środki z funduszu kulturalnego przekazano podmiotowi trzeciemu bez wykazania podstawy prawnej oraz bez przedstawienia umowy powierzenia realizacji projektu, co w konsekwencji sprowadza się do tego, że beneficjent świadczenia kulturalnego stał się jedynie pośrednikiem w transferze środków finansowych ZASP, co w ocenie kontroli jest zjawiskiem niedopuszczalnym przy gospodarowaniu środkami SKE.

W odniesieniu do rozliczenia projektu beneficjenta, któremu przyznano dofinansowanie w wysokości 19.200,00 zł^{70,71}, ZASP zatwierdził sprawozdanie końcowe beneficjenta pomimo tego, że ww. nie przedstawił w zestawieniu, dowodów księgowych na kwotę 19.200,00 zł a jedynie na kwotę 8.603,86 zł. Kontrolowany wyjaśnił⁷², że *sprawozdanie to zostało uznane za prawidłowe i zatwierdzone na etapie jego oceny przez poprzedni Zarząd Główny ZASP. Na obecnym etapie nie jesteśmy w stanie szczegółowo wskazać przesłanek, którymi kierowano się przy zatwierdzaniu sprawozdania, w tym w zakresie rozbieżności pomiędzy kwotą 19.200,00 zł a wartością dowodów księgowych ujętych w zestawieniu, tj. pięciu dowodów księgowych na łączną kwotę 8.603,86 zł. Z posiadanych informacji wynika, że na etapie weryfikacji sprawozdania zostało ono uznane za kompletne i spełniające wymagania formalne, co stanowiło podstawę do jego zatwierdzenia.* Tym samym, ZASP zatwierdził sprawozdanie z rozliczenia projektu, pomimo tego że nie zweryfikował kwalifikowalności wydatków w wysokości 8.292,14 zł. Zatwierdzenie sprawozdania w takim stanie faktycznym świadczy o niedochowaniu należytej staranności w zakresie weryfikacji dokumentacji rozliczeniowej.

W trakcie czynności kontrolnych ustalono, że Pan [REDAKTOWANO] pełniący funkcję Członka Zarządu Głównego ZASP oraz Przewodniczącego Oddziału ZASP w Warszawie oraz Pan [REDAKTOWANO] pełniący funkcję Członka Zarządu Głównego ZASP oraz

⁶⁸ Na podstawie uchwały Zarządu Głównego ZASP nr 446/2022 z 13 grudnia 2022 r.

⁶⁹ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 27 stycznia 2026 r.

⁷⁰ Uchwała Zarządu Głównego ZASP nr 408/2024 z 24 lipca 2024 r.

⁷¹ Kwota faktycznie wypłacona beneficjentowi: 16.896,00 zł.

⁷² Wyjaśnienia Kontrolowanego z 27 stycznia 2026 r.

Przewodniczącego Oddziału ZASP w Poznaniu, głosowali za podjęciem uchwał^{73,74}, których beneficjentem był odpowiednio Oddział ZASP w Warszawie oraz Oddział ZASP w Poznaniu. Zgodnie z wyjaśnieniami⁷⁵ Kontrolowanego udział Pana [REDAKTOWANO] w głosowaniach nad uchwałami nr 431/2024 i 432/2024 z dnia 7 sierpnia 2024 r., nr 346/2024 z dnia 3 lipca 2024 r. oraz nr 248/2025 i 249/2025 z dnia 12 maja 2025 r. wynikał z przyjętej w poprzedniej kadencji Zarządu Głównego interpretacji §10 Regulaminu SKE. Zgodnie z tą interpretacją obowiązek wyłączenia się z głosowania dotyczy sytuacji, w których wniosek o przyznanie świadczenia ma charakter osobisty, tj. odnosi się bezpośrednio do danego członka Zarządu Głównego jako osoby fizycznej. W przypadku wniosków składanych w imieniu Oddziału lub Sekcji, uznawano, że nie mają one charakteru osobistego, lecz instytucjonalny, a tym samym nie stanowią sprawy osobistej członka Zarządu pełniącego jednocześnie funkcję Przewodniczącego Oddziału. W konsekwencji przyjmowano, że w takich przypadkach nie zachodzi przesłanka do wyłączenia się z głosowania, a udział członka Zarządu Głównego w podejmowaniu uchwał jest dopuszczalny i zgodny z obowiązującymi zasadami. W odniesieniu do Pana [REDAKTOWANO] Kontrolowany wyjaśnił⁷⁶, że udział Pana [REDAKTOWANO] w głosowaniach nad uchwałami nr 210/2025 z 7 maja 2025 r., 247/2025 z dnia 12 maja 2025 r. wynikał z przyjętej w poprzedniej kadencji Zarządu Głównego interpretacji §10 Regulaminu SKE. Zgodnie z tą interpretacją obowiązek wyłączenia się z głosowania dotyczy sytuacji, w których wniosek o przyznanie świadczenia ma charakter osobisty, tj. odnosi się bezpośrednio do danego członka Zarządu Głównego jako osoby fizycznej. W przypadku wniosków składanych w imieniu Oddziału lub Sekcji, uznawano, że nie mają one charakteru osobistego, lecz instytucjonalny, a tym samym nie stanowią sprawy osobistej członka Zarządu pełniącego jednocześnie funkcję Przewodniczącego Oddziału. W konsekwencji przyjmowano, że w takich przypadkach nie zachodzi przesłanka do wyłączenia się z głosowania, a udział członka Zarządu Głównego w podejmowaniu uchwał jest dopuszczalny i zgodny z obowiązującymi zasadami. Nie można zgodzić się z powyższymi wyjaśnieniami. §10 szczegółowych warunków nie wprowadza żadnego rozróżnienia między wnioskami o charakterze osobistym a instytucjonalnym. Używa ogólnego sformułowania, co obejmuje wszelkie sytuacje, w których członek ten składa wniosek, niezależnie od tego, czy czyni to we własnym imieniu, czy w imieniu reprezentowanego przez siebie Oddziału czy Sekcji. Celem ww. przepisu jest ochrona przed konfliktem interesów, który mógłby wpłynąć na obiektywizm decyzji Zarządu Głównego. Konflikt interesów występuje nie tylko w sytuacjach bezpośrednio osobistych, ale także wtedy, gdy decyzja dotyczy podmiotu, z którym członek Zarządu jest ściśle powiązany. W takim przypadku Członek Zarządu ma pośredni interes w pozytywnym rozstrzygnięciu.

2.6. Fundusz o charakterze edukacyjnym

W ramach realizacji celów statutowych ZASP, w zakresie udzielania pomocy o charakterze edukacyjnym w granicach i na zasadach określonych zapisami statutu i regulaminu określającego zasady prowadzenia działalności socjalnej, kulturalnej lub edukacyjnej,

⁷³ Uchwała nr 431/2024 i 432/2024 z 7 sierpnia 2024 r., uchwała nr 248/2025 i 249/2025 z 12 maja 2025 r., uchwała nr 346/2024 z 3 lipca 2024 r.

⁷⁴ Uchwała nr 210/2025 z 7 maja 2025 r., uchwała nr 247/2025 r.

⁷⁵ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 27 stycznia 2026 r.

⁷⁶ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 27 stycznia 2026 r.

wprowadził szczegółowe warunki dostępu beneficjentów do świadczeń w zakresie działalności edukacyjnej.

Zgodnie z §1 *szczegółowych warunków dostępu beneficjentów do świadczeń w zakresie działalności edukacyjnej*, wsparcie o charakterze edukacyjnym przeznacza się na:

- 1) realizację organizacji egzaminów eksternistycznych związanych z nadawaniem uprawnień zawodowych określonych przepisami prawa,
- 2) realizacją organizacji poradni oraz kursów przygotowawczych do egzaminów eksternistycznych,
- 3) realizację organizacji kursów i zajęć z zakresu sztuki, teatru i muzyki⁷⁷,
- 4) finansowanie, jak również organizowanie, innych form edukacji związanych z rozwojem zainteresowań, uzyskiwaniem lub uzupełnianiem wiedzy i kwalifikacji zawodowych,
- 5) finansowanie edukacji w szkołach artystycznych⁷⁸.

Podczas kontroli zbadano wykorzystanie funduszu edukacyjnego na kwotę 834.611,40 zł spośród łącznej wykorzystanej kwoty 882.639,77 zł od 1 stycznia 2022 do 30 września 2025 r.

Na łączną kwotę 882.639,77 zł wykorzystaną przez ZASP w ramach funduszu edukacyjnego składały się następujące pozycje:

- 1) w 2022 r. wykorzystano kwotę 131.817,81 zł na: wydatki na diety i koszty działalności członków Komisji SKE oraz na obsługę Komisji SKE w wysokości 41.656,57 zł oraz świadczenia edukacyjne przyznane przez Komisję SKE w wysokości 90.161,24 zł,
- 2) w 2023 r. wykorzystano kwotę 282.534,53 zł na: wydatki na diety i koszty działalności członków Komisji SKE oraz na obsługę Komisji SKE w wysokości 136.034,54 zł oraz świadczenia edukacyjne przyznane przez Komisję SKE w wysokości 146.499,99 zł,
- 3) w 2024 r. wykorzystano kwotę 292.131,75 zł na: wydatki na diety i koszty działalności członków Komisji SKE oraz na obsługę komisji SKE w wysokości 44.963,62 zł, świadczenia edukacyjne przyznane przez Komisję SKE w wysokości 122.114,87 zł oraz świadczenia edukacyjne przyznane przez Zarząd Główny ZASP w wysokości 125.053,26 zł,
- 4) od 1 stycznia do 30 września 2025 r. wykorzystano kwotę 176.155,68 zł na: wydatki na diety i koszty działalności członków Komisji SKE oraz na obsługę Komisji SKE w wysokości 33.395,74 zł, świadczenia edukacyjne przyznane przez Komisję SKE w wysokości 79.006,46 zł oraz świadczenia edukacyjne przyznane przez Zarząd Główny ZASP w wysokości 63.753,48 zł.

⁷⁷ Zapis obowiązujący do zatwierdzenia uchwały Zarządu Głównego ZASP nr 584/2024 z 28 listopada 2024 r. wprowadzającej nowe brzmienie dokumentu: *szczegółowe warunki dostępu beneficjentów do świadczeń w zakresie działalności edukacyjnej: realizację organizacji kursów i zajęć z zakresu sztuki, teatru, i muzyki, tańca, estrady, radia i scenografii.*

⁷⁸ Zapis obowiązujący do zatwierdzenia uchwały Zarządu Głównego ZASP nr 584/2024 z 28 listopada 2024 r. wprowadzającej nowe brzmienie dokumentu: *szczegółowe warunki dostępu beneficjentów do świadczeń w zakresie działalności edukacyjnej.*

Kontroli poddano 30 wniosków (wraz z uchwałami SKE oraz Zarządu Głównego) o udzielenie świadczeń edukacyjnych przyznanych przez Komisję SKE na kwotę 514.807,46 zł, wydatki na działalność edukacyjną realizowaną przez Zarząd Główny ZASP w wysokości 63.753,48 zł oraz wydatki na koszty działalności członków Komisji SKE, opłaty bankowe, obsługę funduszy SKE w kwocie 256.050,46 zł od 1 stycznia 2022 do 30 września 2025 r.

W wyniku kontroli stwierdzono, że przedmiot świadczeń edukacyjnych mieścił się w kryteriach określonych w §1 szczegółowych warunków.

ZASP w latach 2022-2025 udzielił w 13 przypadkach⁷⁹, świadczenia edukacyjnego swoim sekcjom bądź oddziałom, bez zawarcia tymi jednostkami umowy. Należy wskazać, że §7 szczegółowych warunków obliguje ZASP do zawarcia umów z beneficjentami świadczenia edukacyjnego. Kontrolowany wyjaśnił⁸⁰, że *ZASP nie zawierał umów ze swoimi Sekcjami ani Oddziałami, ponieważ są one jednostkami wewnętrznymi Stowarzyszenia, nieposiadającymi odrębnej osobowości prawnej ani zdolności do czynności prawnych. Sekcje i Oddziały działają wyłącznie w ramach struktury organizacyjnej ZASP, na podstawie jego Statutu i uchwał właściwych organów. Z uwagi na brak osobowości prawnej tych jednostek, nie istnieje możliwość zawarcia umowy pomiędzy ZASP, a jego Sekcjami lub Oddziałami. Zawarcie takiej umowy oznaczałoby bowiem, że Stowarzyszenie zawierałoby umowę samo ze sobą, co jest prawnie niedopuszczalne i sprzeczne z istotą stosunku umownego, który wymaga istnienia co najmniej dwóch odrębnych podmiotów prawa. W związku z powyższym relacje pomiędzy ZASP-em a jego Sekcjami oraz Oddziałami mają charakter wewnętrzny i są regulowane przepisami Statutu, regulaminami wewnętrznymi oraz uchwałami organów Stowarzyszenia, a nie umowami cywilnoprawnymi. Nie można zgodzić się z powyższymi wyjaśnieniami. Wyżej przytoczony przepis w sposób obligatoryjny wymaga zawarcia umowy z beneficjentem programu edukacyjnego. Biorąc pod uwagę, że sekcje i oddziały ZASP nie posiadają osobowości prawnej, stowarzyszenie powinno dostosować swoje procedury w taki sposób, by wyłączyć je z obowiązku zawarcia umowy.*

W związku z przyznaniem członkowi świadczenia na podstawie uchwały nr 277/2022 z 29 sierpnia 2022 r. ZASP nie zawarł z ww. umowy wymaganej przez §7 szczegółowych warunków. Kontrolowany wyjaśnił⁸¹, że *umowa faktycznie nie została zawarta. Przyznane mu środki zostały przez niego zwrócone w całości, w związku z czym współpraca nie była realizowana, a ZASP nie poniósł z tego tytułu żadnych negatywnych skutków finansowych ani prawnych. W okresie, którego dotyczy wyjaśnienie (...) pełnił funkcję członka Zarządu*

⁷⁹ Oddział ZASP w Poznaniu (uchwała Zarządu Głównego ZASP nr 157/2022 z 21 czerwca 2022 r.), Oddział ZASP w Poznaniu (uchwała Zarządu Głównego ZASP nr 231/2023 z 15 czerwca 2023 r.), Oddział ZASP w Warszawie (uchwała Zarządu Głównego ZASP nr 232/2023 z 15 czerwca 2023 r.), Sekcja Krytyków Teatralnych (uchwała 456/2022 z 5 grudnia 2022 r.), Oddział ZASP w Warszawie (uchwała Zarządu Głównego ZASP nr 431/2024 z 7 sierpnia 2024 r.), Oddział ZASP w Warszawie (uchwała Zarządu Głównego ZASP nr 432/2024 z 7 sierpnia 2024 r.), Oddział ZASP w Warszawie (uchwała Zarządu Głównego ZASP nr 346/2024 z 3 lipca 2024 r.), Oddział ZASP w Bydgoszcz-Toruń (uchwała Zarządu Głównego ZASP nr 377/2024 z 8 lipca 2024), Oddział ZASP w Poznaniu (uchwała Zarządu Głównego ZASP nr 210/2025 z 7 maja 2025 r.), Oddział ZASP w Poznaniu (uchwała Zarządu Głównego ZASP nr 247/2025 z 12 maja 2025 r.), Oddział ZASP w Warszawie (uchwała Zarządu Głównego ZASP nr 249/2025 z 12 maja 2025 r.), Oddział ZASP w Warszawie (uchwała Zarządu Głównego ZASP nr 248/2025 z 12 maja 2025 r.), Oddział ZASP w Bydgoszcz-Toruń (uchwała Zarządu Głównego ZASP nr 212/2025 z 12 maja 2025 r.).

⁸⁰ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 7 stycznia 2026 r.

⁸¹ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 7 stycznia 2026 r.

Głównego, co oznaczało bieżący i stały kontakt organizacyjny z ZASP. Jednocześnie ZASP wskazuje, że zaistniała sytuacja miała charakter incydentalny i, nie była działaniem celowym ani ukierunkowanym na obejście obowiązującego w tym zakresie regulaminu. Nie można zgodzić się z powyższymi wyjaśnieniami wskazującymi na niewystąpienie negatywnych skutków finansowych ani prawnych w przedmiotowym przypadku. Wyżej wymieniony przepis w sposób obligatoryjny wymaga zawarcia umowy i nie przewiduje odstępstw od tego wymogu.

Analiza przekazanej dokumentacji ujawniła, że wniosek członka który obejmował sfinansowanie kosztów szkolenia *Prawo autorskie w internecie (online)*, w wysokości 1.095,00 zł, został rozpatrzony negatywnie (jednogłośnie) przez Komisję SKE, będącą organem opiniodawczym dla Zarządu Głównego ZASP. Treść uzasadnienia wskazywała, że Zarząd ZASP ma wystarczającą pomoc prawną, o którą członek Zarządu ZASP może się zawsze zwrócić. Ponadto, w przedmiotowym wniosku nie określono terminu, w którym miałyby się odbyć nauczanie online. Następnie, Zarząd Główny ZASP uchwałą nr 277/2022 z 29 sierpnia 2022 r. zmienił uchwałę Komisji SKE i postanowił przyznać świadczenie objęte wnioskiem uzasadniając, że *nabycie wiedzy w zakresie ochrony praw autorskich w Internecie mieści się w kategorii podnoszenia kwalifikacji zawodowych aktora, gdyż koniecznym elementem wykonywania zawodu aktora jest zawieranie stosownych umów dotyczących praw autorskich i pokrewnych, jak również posiadanie elementarnej wiedzy w zakresie ochrony tych praw w coraz bardziej rozwijającej się sferze Internetu (...).* Uchwała Zarządu Głównego w sprawie członka, w odróżnieniu do zdecydowanej większości uchwał poddanych kontroli, została podjęta w głosowaniu tajnym. Kontrolowany wyjaśnił⁸², że *przedmiotowe głosowanie zostało zarządzane przez Prezesa Zarządu Głównego, który skorzystał z przysługującego mu uprawnienia, mając na względzie fakt, iż sprawa dotyczyła członka Zarządu Głównego. Zastosowanie tajnego trybu głosowania miała na celu zapewnienie bezstronności, swobody wypowiedzi oraz niezależności decyzji podejmowanych przez członków Zarządu Głównego.* Nie można zgodzić się z powyższymi wyjaśnieniami. W ocenie zespołu kontrolnego powyższe okoliczności budzą wątpliwości z punktu widzenia przejrzystości procedury decyzyjnej oraz zasad nadzoru merytorycznego. Dodatkowo, uchylene negatywnej dla wnioskującego uchwały oraz zastosowanie przez Zarząd Główny ZASP trybu głosowania tajnego osłabia transparentność procesu decyzyjnego.

W jednym przypadku⁸³ ZASP ze znaczącą zwłoką zwrócił się do beneficjenta o przekazanie sprawozdania końcowego z realizacji zadania, stanowiącego dokument potwierdzający prawidłowe wydatkowanie otrzymanych środków finansowych. Kontrolowany wyjaśnił⁸⁴, że *opóźnienie w wystąpieniu do beneficjenta o przekazanie sprawozdania końcowego wynikało z organizacyjnych uwarunkowań początkowej fazy funkcjonowania struktur obsługujących prace Komisji SKE. Był to początkowy etap działań, w którym wystąpiły przejściowe opóźnienia o charakterze organizacyjnym (zmiany kadrowe), niemające jednak charakteru systemowego ani celowego.* Nie można zgodzić się z powyższymi wyjaśnieniami. Zgodnie z §8 ust. 1 szczegółowych warunków, sprawozdanie z realizacji świadczenia należy przedstawić do 30 dni po zakończeniu realizacji projektu. Przedmiotowe zadanie

⁸² Wyjaśnienia Kontrolowanego z 7 stycznia 2026 r.

⁸³ Oddział ZASP w Poznaniu (uchwała Zarządu Głównego ZASP nr 157/2022 z 21 czerwca 2022 r.).

⁸⁴ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 7 stycznia 2026 r.

zakończyło się w dniu 15 lipca 2022 r. Natomiast beneficjent był zobowiązany do przekazania sprawozdania końcowego do dnia 14 sierpnia 2022 r. Natomiast ZASP zwróciło się do beneficjenta o przekazanie sprawozdania końcowego dopiero w dniu 1 lutego 2023 r. Powyższy stan faktyczny świadczy o tym, że ZASP w sposób niewłaściwy wykonuje obowiązki kontrolne w stosunku do beneficjentów, którym udzielono środki finansowe z funduszu edukacyjnego i nie posiada skutecznych mechanizmów monitorowania realizacji zadania.

Analiza dokumentacji związanej z przyznaniem świadczenia edukacyjnego na rzecz beneficjenta⁸⁵ wskazywała, że ww. otrzymał świadczenie w wysokości 20.000,00 zł, przy czym szczegółowe warunki zakładały maksymalną wysokość świadczenia 15.050,00 zł. Kontrolowany wyjaśnił⁸⁶, że *świadczenie edukacyjne w wysokości 20.000 zł zostało zaproponowane przez Komisję SKE, w związku z oceną zakresu i charakteru planowanej działalności edukacyjnej. Zarząd Główny ZASP podtrzymał decyzję Komisji. Decyzja o przyznaniu świadczenia w tej wysokości zapadła w początkowym okresie realizacji działalności edukacyjnej, co mogło mieć wpływ na ustalenie wysokości przyznanego świadczenia. Okoliczności te wynikały z etapu organizacyjnego i nie miały charakteru intencjonalnego*. Zgodnie z §5 ust. 13 (...) szczegółowych warunków, najniższa kwota świadczenia to 30% minimalnego wynagrodzenia w Polsce, a najwyższa – 500% minimalnego wynagrodzenia w Polsce (ogłaszanego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, w drodze obwieszczenia Prezesa Rady Ministrów). Beneficjent otrzymał świadczenie w 2022 roku. Minimalne wynagrodzenie w 2022 r. wynosiło 3010,00 zł brutto. Natomiast 500% minimalnego wynagrodzenia wynosiło 15.050,00 zł. Tym samym ZASP udzielił beneficjentowi świadczenia naruszając zapis §15 ust. 13 szczegółowych warunków.

W odniesieniu do tego samego beneficjenta ustalono, że otrzymane środki (20.000,00 zł) zostały wykorzystane nie przez beneficjenta a przez [REDAKTOWANE], tj. podmiot niebędący stroną umowy o przyznanie świadczenia edukacyjnego. Kontrolowany wyjaśnił⁸⁷, że *do chwili obecnej nie podjął działań w przedmiotowej sprawie. Jednocześnie informujemy, że po dokonaniu analizy przekazanej dokumentacji zostaną podjęte stosowane czynności*. Dodatkowo, z przekazanej dokumentacji księgowej wynikało, że beneficjent otrzymał od [REDAKTOWANE] wynagrodzenie w wysokości 3.331,50 zł. Kontrolowany wyjaśnił⁸⁸, że *ZASP dopuszcza możliwość, aby beneficjent będący jednocześnie wnioskodawcą otrzymał wynagrodzenie ze środków finansowych przyznanych na realizację świadczenia edukacyjnego, pod warunkiem spełnienia określonych w tych regulacjach zasad, w szczególności w zakresie celowości, transparentności oraz należytego udokumentowania poniesionych kosztów. W tej konkretniej sprawie ZASP po przeprowadzeniu analizy dostępnej dokumentacji ZASP, ustalił, że zaistniała potrzeba dodatkowej weryfikacji okoliczności wskazanych w zapytaniu*.

Należy dodać, że ZASP zatwierdził rozliczenie projektu w drodze uchwały nr 68/2024 podjętej w dniu 2 lutego 2024 r, przy czym na etapie dokonywania zatwierdzenia ZASP nie był w posiadaniu kompletu dokumentacji księgowej rozliczającej projekt. Kontrolowany

⁸⁵ Uchwała Zarządu Głównego ZASP nr 243/2022 z 2 sierpnia 2022 r.

⁸⁶ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 7 stycznia 2026 r.

⁸⁷ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 7 stycznia 2026 r.

⁸⁸ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 7 stycznia 2026 r.

wyjaśnił⁸⁹, że zatwierdzenie rozliczenia projektu uchwałą nr 68/2024 z dnia 2 lutego 2024 r. nastąpiło w oparciu o dokumentację oraz informacje dostępne Stowarzyszeniu na etapie podejmowania uchwały. Należy przy tym wskazać, że był to pierwszy nabór realizowany w ramach danego programu, w ramach którego „ucierały” przyjęte procedury, metody weryfikacji i praktyka rozliczenia projektów. W związku z powyższym możliwe było wystąpienie niedopatrzenia o charakterze organizacyjnym, polegającego na niepełnym zgromadzeniu dokumentacji księgowej na moment zatwierdzania rozliczenia. Po zidentyfikowaniu tej okoliczności ZASP podjęło niezwłocznie działania uzupełniające, w tym zwróciło się do beneficjenta w dniu 4 marca 2024 r. o przekazanie kompletnej dokumentacji księgowej oraz dokonał jej weryfikacji. Opisywany przypadek wskazuje jednoznacznie, że faktycznym dysponentem środków oraz podmiotem realizującym zadanie nie był beneficjent, któremu przyznano wsparcie, co pozostaje w sprzeczności z zasadami udzielania świadczeń z funduszu edukacyjnego. Ponadto, występowanie relacji finansowej między [REDAKTOWANE] a beneficjentem, rodzi wątpliwości co do prawidłowości wydatkowania środków przekazanych przez ZASP.

W 3 przypadkach⁹⁰ Zarząd Główny ZASP uchylał negatywne uchwały Komisji SKE i przyznawał świadczenie wnioskodawcom, uzasadniając zmianę decyzji w sposób nie odnoszący się bezpośrednio do przyczyn negatywnych uchwał Komisji SKE. Kontrolowany wyjaśnił⁹¹, że w ww. przypadkach Zarząd Główny ZASP (...) *dokonał samodzielnej oceny wniosku w oparciu o całość zgromadzonego materiału oraz cele i założenia programu*. [REDAKTOWANE] *W ocenie Zarządu Głównego ZASP projekt przedstawiony przez wnioskodawcę spełniał kryteria merytoryczne programu i wpisywał się w jego zadania, co stanowiło wystarczającą podstawę do przyznania świadczenia. Uzasadnienie uchwały koncentrowało się zatem na przesłankach pozytywnych, które legły u podstaw decyzji Zarządu Głównego ZASP, a nie na szczegółowym odnoszeniu się do argumentów wskazanych w opinii Komisji SKE, co nie oznacza, iż Zarząd Główny nie rozważył stanowiska Komisji SKE. Opinia Komisji ma charakter doradczy i stanowi jeden z elementów procesu decyzyjnego, natomiast Zarząd Główny ZASP jest organem uprawnionym do ostatecznego rozstrzygnięcia i może przyjąć odmienną ocenę zasadności wniosku.* Z treści uchwał Komisji SKE wynikało, iż organ opiniodawczy odnosił się do konkretnych przesłanek merytorycznych przemawiających przeciwko przyznaniu świadczenia, wskazując na określone braki, niespełnienie kryteriów lub brak zasadności finansowania. Natomiast uzasadnienia Zarządu Głównego ZASP miały charakter ogólnikowy i sprowadzały się do stosowania zwrotu: *przedmiotowy projekt spełnia kryteria uprawniające do otrzymania finansowania projektu. Wniosek zawiera wszystkie konieczne informacje dające podstawę do podjęcia decyzji przyznającej świadczenie*, nie odnosząc się bezpośrednio do argumentów przedstawionych przez Komisję SKE, w szczególności nie wskazywały, które z ustaleń Komisji SKE zostały zakwestionowane oraz z jakich przyczyn. W ocenie zespołu kontrolnego, taki sposób konstruowania uzasadnień ogranicza możliwość weryfikacji toku decyzyjnego Zarządu Głównego ZASP oraz utrudnia ocenę, czy rozstrzygnięcie zostało podjęte w oparciu

⁸⁹ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 7 stycznia 2026 r.

⁹⁰ Uchwała Komisji SKE nr 3/06/2023 z 5 czerwca 2023 r., uchwała Zarządu Głównego ZASP nr 231/2023 z 15 czerwca 2023 r., uchwała Komisji SKE nr 13/06/2023 z 14 czerwca 2023 r., uchwała Zarządu Głównego ZASP nr 238/2023 z 15 czerwca 2023 r., uchwała Komisji SKE nr 11/06.2023 z 5 czerwca 2023 r., uchwała Zarządu Głównego ZASP nr 237/2023 z 15 czerwca 2023 r.

⁹¹ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 7 stycznia 2026 r.

o jednolite i przejrzyste kryteria. Brak uzasadnienia odnoszącego się do konkretnego przypadku może osłabiać transparentność procedury oraz standardów należytej staranności w procesie przyznawania środków z funduszu edukacyjnego.

W trakcie analizy wniosku beneficjenta, któremu w 2023 roku przyznano świadczenie edukacyjne w wysokości 20.000,00 zł⁹² ujawniono, że ZASP w dniu 8 stycznia 2024 r. zwrócił się do beneficjentki o zwrot otrzymanych środków pieniężnych w terminie 10 dni od daty otrzymania pisma. Na dzień składania wyjaśnień (7 stycznia 2026 r.), ww. środki nie zostały wyegzekwowane. Kontrolowany wyjaśnił⁹³, że *beneficjentka kwoty nie zwróciła. Jednocześnie ZASP nie zamknął tej sprawy, jest ona w toku*. Mając na uwadze powyższe, należy wskazać, że ZASP nie posiada skutecznych mechanizmów egzekucji od beneficjentów środków pieniężnych, które byli zobowiązani zwrócić z uwagi na wykorzystanie ich niezgodnie z umową bądź zapisami szczegółowych warunków.

Wniosek [REDAKTOWANE] dotyczący wydania książki obejmował swoim zakresem działania na kwotę 14.500,00 zł, z czego kwota 6.828,00 zł miała stanowić dofinansowanie z funduszu edukacyjnego. W dniu 7 grudnia 2022 r. Zarząd Główny ZASP zatwierdził uchwałę Komisji SKE i przyznał wnioskującemu kwotę 14.500,00 zł, a nie kwotę 6.828,00 zł o którą wnioskowano do ZASP. Kontrolowany wyjaśnił⁹⁴, że *z treści złożonego wniosku wynika, że beneficjent wskazał kwotę 6.828,00 zł jako wysokość wnioskowanego dofinansowania, przy jednoczesnym określeniu całkowitego kosztu realizacji projektu na poziomie 14.500,00 zł. Komisja SKE, a następnie Zarząd Główny ZASP, podejmując uchwałę nr 456/2022 z dnia 7 grudnia 2022 r., uznały, że projekt spełnia kryteria formalne i merytoryczne określone w obowiązujących zasadach programu. Uzasadnienie uchwały nie zawiera szczegółowego opisu mechanizmu ustalenia wysokości przyznanego świadczenia, ani wyraźnego odniesienia do rozbieżności pomiędzy kwotą wnioskowaną a kwotą przyznaną. W konsekwencji, w oparciu o samą treść uchwały oraz dostępnej dokumentacji, nie jest możliwe jednoznaczne wskazanie przesłanek, którymi kierowały się organy decyzyjne przy określaniu wysokości przyznanego dofinansowania*. Nie można zgodzić się z powyższymi wyjaśnieniami. Podstawą przyznania świadczenia edukacyjnego jest prawidłowe złożenie wniosku do Komisji SKE. Jednym z elementów wniosku są koszty przedsięwzięcia i źródła jego finansowania w podziale na koszty bezpośrednie, koszty promocji i koszty administracyjne oraz koszty pokryte z dotacji i innych źródeł finansowania. Analiza wniosku, będącego podstawą do podjęcia uchwały o wypłaceniu ww. świadczenia, wskazywała że zawierał on błędy, które powinny zostać wyeliminowane przed podjęciem uchwały o przyznaniu świadczenia. Przedmiotowy wniosek uwzględniał poniesienie kosztów w wysokości 14.500,00 zł. Kwota 6.828,00 zł została przypisana do kolumny: koszty pokryte z dotacji, zaś pozostałe koszty zostały ujęte w kolumnie „suma”. W wyniku tego, podsumowanie projektu opiewało na kwotę 14.500,00 zł bez wskazania źródła finansowania kwoty 7.672,00 zł. Powyższe świadczy o niezachowaniu należytej staranności na etapie weryfikacji prawidłowości danych zamieszczanych we wnioskach o świadczenie edukacyjne.

⁹² Uchwała Zarządu Głównego nr 152/2023 z 12 maja 2023 r.

⁹³ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 7 stycznia 2026 r.

⁹⁴ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 7 stycznia 2026 r.

Analizując przypadek beneficjenta⁹⁵, Kontrolującym okazano dwa wnioski o dofinansowanie: z 19 grudnia 2024 r. oraz z dnia 28 stycznia 2025 r. Korespondencją z 6 lutego 2025 r. Przewodnicząca Komisji SKE wskazała, że w korekcie wniosku pojawił się nowy błąd: różne daty zakończenia projektu, oraz że zgodnie z § 5 ust. 3 szczegółowych warunków wniosek nie będzie procedowany. Pomimo tego, w dniu 5 maja 2025 r., Komisja SKE pozytywnie rozpatrzyła ww. wniosek wskazując, że spełnia on kryteria określone w ww. dokumencie. Kontrolowany wyjaśnił⁹⁶, że (...) *po skierowaniu wskazanej korespondencji doszło do zmiany składu Komisji SKE oceniającej wnioski o dofinansowanie. Nowy skład Komisji SKE podjął decyzję o ponownym rozpatrzeniu złożonych wniosków, przyjmując założenie ich oceny od początku. W wyniku przeprowadzonej oceny Komisja, działając na podstawie uchwały nr 49/05/2025 z dnia 5 maja 2025 r., uznała, że przedmiotowy wniosek spełnia kryteria określone w regulaminie i podjęła decyzję o jego pozytywnym rozpatrzeniu. Jednocześnie należy wskazać, że w dokumentacji Komisji SKE nie sporządzono odrębnego, pisemnego uzasadnienia odnoszącego się do zmiany stanowiska w stosunku do oceny wyrażonej w korespondencji z dnia 6 lutego 2025 r. Decyzja Komisji została podjęta kolegialnie, w ramach jej kompetencji, przez nowy skład, bez formalnego odniesienia się do wcześniejszego etapu procedowania wniosku. Powyższe stanowi opis stanu faktycznego i przyjętego trybu postępowania w przedmiotowej sprawie.* Nie można zgodzić się z powyższymi wyjaśnieniami. Zmiana składu Komisji nie stanowi samoistnej podstawy do odmiennej interpretacji obowiązujących przepisów ani do pominięcia skutków czynności podjętych zgodnie ze szczególnymi warunkami przez poprzedni skład Komisji. Ponadto, należy wskazać, że nowo wybrana Komisja SKE przystąpiła bezpośrednio do oceny merytorycznej wniosku, nie rozstrzygając w sposób udokumentowany kwestii uprzednio stwierdzonego braku formalnego. Reasumując, przyjęcie odmiennego sposobu postępowania wobec tego samego stanu faktycznego, przy niezmienionym stanie prawnym, może rodzić wątpliwości co do równego traktowania wnioskujących o dofinansowanie oraz podważać zaufanie do prawidłowości i bezstronności przeprowadzonej procedury.

3. Składki Członkowskie

3.1. Ogólne zasady funkcjonowania systemu członkowskiego w ZASP

Zgodnie ze statutem ZASP, członkiem stowarzyszenia może zostać osoba fizyczna posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych oraz niepozbawiona praw publicznych, spełniająca warunki określone w statucie, w szczególności w zakresie wykonywania działalności artystycznej lub twórczej. Członkiem ZASP może zostać również osoba prawna, która działa i wykonuje prawa członkowskie za pośrednictwem przedstawiciela.

Majątek ZASP powstaje m.in. ze składek i innych opłat członkowskich ustanawianych przez Zarząd Główny. Jednym z obowiązków członków ZASP jest terminowe opłacanie składek członkowskich.

Wysokość składek, terminy i sposoby ich uiszczania, zakres podmiotowy oraz ewentualne umorzenia bądź rozłożenia na raty regulują niżej wymienione dokumenty:

- 1) Statut ZASP,

⁹⁵ Uchwała Zarządu Głównego nr 246/2025 z 12 maja 2025 r.

⁹⁶ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 7 stycznia 2026 r.

- 2) Zasady ustalania wysokości składek członkowskich wprowadzone (dalej: Regulamin składek) uchwałą nr 2/2013 z 14 stycznia 2013 r. *w sprawie zasad ustalania wysokości składek członkowskich*⁹⁷.

Zgodnie z §13 statutu, czynne i bierne prawa wyborcze ulegają zawieszeniu na podstawie prawomocnej uchwały Zarządu Głównego w przypadku, gdy dany członek ZASP zalega z opłacaniem składek członkowskich lub innych należności wobec ZASP przez okres powyżej 12 miesięcy. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, na wniosek członka ZASP złożony Zarządowi Głównemu w formie pisemnej lub elektronicznej, albo dokumentowej, Zarząd Główny może zdecydować o umorzeniu całości lub części zaległych składek członkowskich lub o rozłożeniu na raty zaległych składek członkowskich. Warunkiem rozpatrzenia wniosku o rozłożenia na raty zaległych składek członkowskich jest dokonanie przez wnioskodawcę zapłaty kwoty stanowiącej minimum równowartości 20% sumy zaległych – na dzień złożenia wniosku – składek członkowskich.

Analiza zapisów statutowych oraz regulaminu składek wskazywała, że załącznik nr 2 do regulaminu składek z 14 stycznia 2013 r. wskazujący w punkcie VIII, że Zarząd oddziału ZASP ma prawo podejmować decyzje odnośnie umorzenia zaległych składek, obniżenia lub zawieszenia ich poboru w części przeznaczonych na cele statutowe był niezgodny z §14 ust. 2 statutu i obowiązywał aż do 12 marca 2024 r. Kontrolowany wyjaśnił⁹⁸, że *rzeczywiście w omawianym zakresie nie doszło do dostosowania treści przedmiotowej uchwały do brzmienia Statutu uchwalonego w 2019 r. i następnie zmienionego w roku 2023 r. Wynika to m.in. z faktu, iż przedmiotowe zapisy uchwały po wejściu w życie nowego statutu w brzmieniu uchwalonym w roku 2019, nie były stosowane. Podnieść jednoznacznie należy, iż w okresie tym w praktyce ZASP, w sprawach dotyczących umarzania składek czy też rozkładania ich na raty decyzje podejmował wyłącznie Zarząd Główny ZASP zgodnie z postanowieniami Statutu ZASP. Powyższe oznacza, iż kwestionowane zapisy w przedmiotowej uchwały były zapisami martwymi, zaś czynności podejmowane w tym zakresie w ZASP były zgodne z zapisami Statutu ZASP. Nie można zgodzić się z powyższymi wyjaśnieniami. Należy wskazać, że ZASP nie dochował należytej staranności w zakresie ujednolicenia zapisów statutu z uchwalanymi dokumentami wewnętrznymi w wyniku czego powstała niespójność kompetencyjna między uprawnieniami wynikającymi ze statutu a uprawnieniami wynikającymi z regulaminu składek.*

W odniesieniu do 22 delegatów, ZASP nie wykonał obowiązku wynikającego z §13 statutu, tj. nie zawiesił czynnych i biernych praw wyborczych delegatom, których zaległość w opłacaniu składek członkowskich przekraczała 12 miesięcy. Zgodnie z wyjaśnieniami⁹⁹ Kontrolowanego, *poprzedni Zarząd Główny ZASP nie podejmował uchwał dotyczących zawieszenia czynnego i biernego prawa wyborczego jak też wykluczenia z grona członków ZASP. Prezes Zarządu Głównego [REDAKTOWANO] i popierający jego stanowisko większość członków Zarządu Głównego byli przeciwni zawieszaniu/wykluczaniu członków ZASP. Należy wskazać, że statut stanowi podstawowy akt wewnętrzny regulujący ustrój oraz zasady funkcjonowania stowarzyszenia. Jego postanowienia mają charakter wiążący*

⁹⁷ Następnie zaktualizowany uchwałą Zarządu Głównego ZASP nr 139/2024 z 12 marca 2024 w sprawie zatwierdzenia nowego brzmienia Załącznika nr 2 do Uchwały nr 2/2013 z dnia 14.01.2013 r. w sprawie naliczania składek członkowskich ZASP.

⁹⁸ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 20 lutego 2026 r.

⁹⁹ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 20 lutego 2026 r.

zarówno dla organów jak i członków organizacji. Niezastosowanie §13 statutu w sytuacji, w których spełnione zostały określone w nim przesłanki stanowi naruszenie obowiązujących regulacji wewnętrznych. Dodatkowo należy wskazać, że pomijanie przez ZASP stosowania ww. przepisu w stosunku do delegatów, którzy powinni być zawieszani w czynnych i biernych prawach wyborczych, budzi uzasadnione wątpliwości w kontekście prawidłowości przeprowadzanych wyborów bądź uchwał podejmowanych z udziałem tych osób.

Załącznik nr 2 regulaminu składek określa wysokość składki członkowskiej, w podziale na grupy członków ZASP¹⁰⁰, na którą składają się dwa elementy: składka na Fundusz Samopomocowy ZASP¹⁰¹, która przekazywana jest do Biura Zarządu Głównego ZASP oraz składka na cele statutowe – pozostająca w dyspozycji Oddziału ZASP.

W badanym okresie wysokość składek członkowskich w Oddziale ZASP ustalana była przez Zarząd Oddziału na podstawie uchwały Zarządu Głównego ZASP określającej zasady naliczania składek członkowskich. Na tej podstawie Zarządy oddziałów podejmują własne uchwały, w których w sposób indywidualny określają wysokość składek, z uwzględnieniem ich statusu zawodowego oraz zasad określonych przez Zarząd Główny ZASP. Sposób wyliczenia oraz konkretne stawki składek były ustalane odrębnie przez każdy Oddział ZASP w drodze uchwały jego Zarządu. Należy wskazać, że przekazanie kompetencji Oddziałom ZASP do ustalania wysokości składek było niezgodne z obowiązującymi zapisami statutu ZASP, który w §32 ust. 3 pkt 3 lit. a) w sposób jednoznaczny wskazuje, że do kompetencji Zarządu Głównego należy m.in. ustalanie wysokości składek i innych opłat członkowskich. Natomiast zgodnie z §63 ust. 2 statutu, do kompetencji Zarządu Oddziału należy m.in. jedynie zbieranie składek członkowskich. Kontrolowany wyjaśnił¹⁰², że *w ocenie ZASP powoływane przez MKIDN uchwały ZG ZASP¹⁰³, przekazujące zarządom oddziałów określony zakres kompetencji dotyczących składek nie naruszają przepisu §7 ust. 3 oraz §32 ust. 3 pkt 3 lit. a) Statutu ZASP wskazujących, że składki członkowskie i inne opłaty członkowskie są ustanawiane przez Zarząd Główny na mocy uchwały. ZASP prezentuje stanowisko, iż wobec treści przedmiotowych uchwał i zakreślonych w nich zasad dotyczących składek, możliwe było delegowanie określonych uprawnień na zarządy oddziałów, co nie oznacza, zrzeczenia się przez Zarząd Główny swoich kompetencji statutowych. Powoływane przez MKDN uchwały ZG ZASP, w ramach jego kompetencji stwarzają określone ramy w zakresie struktury składek, ich limitów, delegując na Zarządy Oddziałów określone decyzje w zakresie wysokości, przy uwzględnieniu, iż składki poza częścią przeznaczoną na Fundusz Samopomocowy pozostają w dyspozycji oddziałów dla potrzeb statutowych oddziałów i ich członków. Zwracamy uwagę, iż takie rozwiązanie nie wzbudzało zastrzeżeń zarówno ze strony członków, jak też organu kontrolnych ZASP jak*

¹⁰⁰ Grupa 1 – zatrudnieni na podstawie umowy o pracę w instytucjach artystycznych oraz placówkach szkolnictwa artystycznego (etatowcy); Grupa 2 – pracujący bez etatu tj. zatrudniani na podstawie umów cywilnoprawnych oraz zatrudnieni na podstawie umowy o pracę w podmiotach innych niż instytucje artystyczne oraz placówki szkolnictwa artystycznego; Grupa 3 – emeryci i renciści; Grupa 4 – seniorzy, którzy ukończyli 80 lat posiadający 25 letni staż członkowski w ZASP. Grupa 5 – członkowie kandydaci – obowiązująca do zmiany uchwały nr 2/2013 z 14 stycznia 2013 r. w sprawie zasad ustalania wysokości składek członkowskich.

¹⁰¹ Określona w uchwale nr 2/2013 z 14 stycznia 2013 r. w sprawie zasad ustalania wysokości składek członkowskich jako: Fundusz Pogrzebowy ZASP.

¹⁰² Wyjaśnienia Kontrolowanego z 20 lutego 2026 r.

¹⁰³ Uchwała nr 2/2013 z 14 stycznia 2013 r. oraz nr 139/2024 z 12 marca 2024 r. Zarządu Głównego ZASP.

również audytorów wykonujących coroczny audyt dla potrzeb sprawozdania finansowego ZASP. Mając na uwadze powyższe, należy wskazać, że zapisy dokumentacji wewnętrznej uchwalanej przez ZASP powinny korelować ze statutem, który jest punktem wyjścia dla tworzenia dalszych wewnętrznych uregulowań. W ocenie kontrolujących, brak spójności uprawnień Oddziałów ZASP pomiędzy statutem ZASP a regulaminem składek, stanowi nieprawidłowość.

3.2. Liczba członków oraz wpływy z tytułu składek członkowskich

Związek Artystów Scen Polskich, działając na podstawie §54 ust. 1 w zw. z §2 ust. 2 statutu powołał terenowe jednostki organizacyjne w formie oddziałów, którym nie przyznano osobowości prawnej. Na dzień rozpoczęcia czynności kontrolnych w ramach ZASP funkcjonowało 10 oddziałów¹⁰⁴, w których zrzeszonych było łącznie 1973 osoby¹⁰⁵.

Wpływy z tytułu uiszczania składek członkowskich wynosiły w:

- 1) 2022 r. na cele statutowe: 215.320,25 zł, na Fundusz Samopomocowy: 149.157,97 zł,
- 2) 2023 r. na cele statutowe: 230.658,17 zł, na Fundusz Samopomocowy: 160.568,27 zł,
- 3) 2024 r. na cele statutowe: 249/244.77 zł, na Fundusz Samopomocowy: 189.145,32 zł,
- 4) do 30 września 2025 r. na cele statutowe: 287.191.83 zł, na Fundusz Samopomocowy: 221.328,22 zł.

Zgodnie z wyjaśnieniami¹⁰⁶ Kontrolowanego *naliczanie składek odbywa się na poziomie Oddziałów, zgodnie z obowiązującymi zasadami oraz uchwałami podejmowanymi przez Zarządy poszczególnych Oddziałów. Informacje dotyczące wysokości składek oraz ich opłacania są ewidencjonowane w systemie POA (Portal Obsługi Artysty), co umożliwia identyfikację przypisanych i zarejestrowanych składek na poziomie właściwego Oddziału ZASP. Weryfikacja prawidłowości naliczania i poboru składek należy do kompetencji Zarządów Oddziałów oraz działających w ich strukturze Oddziałowych Komisji Rewizyjnych, które sprawują nadzór nad działalnością poszczególnych Zarządów Oddziałów, w tym nad prawidłowością realizacji obowiązków finansowych. Zarząd Główny nie prowadzi bezpośredniej weryfikacji tych działań, gdyż odpowiedzialność w tym zakresie została przypisana strukturom oddziałowym, zgodnie z obowiązującym podziałem kompetencji. Niemniej Zarząd Główny, w oparciu o wskazane powyżej źródła informacji monitoruje posiada dostęp do informacji w tym zakresie.*

W okresie objętym kontrolą, w 5 przypadkach¹⁰⁷ ZASP dokonał umorzenia składek członkowskich na łączną kwotę 3.408,00 zł oraz w 4 przypadkach¹⁰⁸ odmówił umorzenia składek członkowskich na łączną kwotę 4.942,00 zł, przy czym w odniesieniu do tych osób Zarząd Główny ZASP postanowił rozłożyć zaległości finansowe na raty.

¹⁰⁴ X Oddział ZASP Bydgoszcz-Toruń, Oddział ZASP w Gdańsku, Oddział ZASP w Łodzi, Oddział ZASP w Szczecinie, Oddział ZASP w Warszawie, Oddział ZASP w Krakowie, Oddział ZASP w Katowicach, Oddział ZASP w Poznaniu, Oddział ZASP w Lublinie, Oddział ZASP we Wrocławiu.

¹⁰⁵ Stan na dzień 30 września 2025 r.

¹⁰⁶ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 20 lutego 2026 r.

¹⁰⁷ Składki członkowskie umorzone w wysokości: 98,00 zł, 126,00 zł, 1679,00 zł, 845,00 zł, 660,00 zł.

¹⁰⁸ Odmowa umorzenia składek członkowskich w wysokości: 462,00 zł, 1560,00 zł, 1520,00 zł, 1400,00 zł.

Analiza przekazanej przez Kontrolowanego dokumentacji wskazywała, że Zarząd Główny ZASP nie prowadzi prawidłowej polityki mającej na celu gromadzenie informacji o naliczeniach składek członkowskich w ZASP oraz zadłużeniach w oddziałach ZASP. Dodatkowo, w trakcie czynności kontrolnych, na prośbę zespołu kontrolnego, Zarząd Główny ZASP nie był w stanie wyegzekwować od oddziałów ZASP informacji o wysokości naliczenia i zadłużenia składek członkowskich. Zgodnie z wyjaśnieniami¹⁰⁹ Kontrolowanego, *ze względu na specyfikę obliczania wysokości składek w ZASP, suma składek jest uzależniona od wielu zmiennych których nie jesteśmy w stanie kontrolować. Na sytuację opisaną w wyjaśnieniach ZASP pkt 14 z pisma z 12 grudnia 2025 r. złożyły się okoliczności o charakterze obiektywnym, np. brak przekazywania do ZASP kompletnych, pełnych informacji dotyczących członków ZASP zatrudnionych na umowę o pracę w instytucjach artystycznych oraz placówkach szkolnictwa artystycznego.* Nie można zgodzić się z powyższymi wyjaśnieniami. Brak kontroli nad wysokością naliczonych składek uniemożliwia ZASP, weryfikację czy uiszczona wysokość składek jest prawidłowa, co stanowi działanie na szkodę ZASP i co w ocenie kontrolujących stanowi nieprawidłowość.

3.3. Wydatkowanie środków oddziałów na pokrycie zobowiązań osobistych członków

W przypadku 22 członków oddziału ZASP w Warszawie oraz 1 członka oddziału ZASP w Poznaniu nastąpiło spłacenie zadłużenia w zakresie składek członkowskich przez te oddziały.

Zgodnie z protokołem z posiedzenia Zarządu Oddziału ZASP w Warszawie z dnia 8 kwietnia 2025 r. poruszone zostało m.in. zagadnienie zaległych składek członków Oddziału Warszawskiego i podjęcie ewentualnej uchwały w tym zakresie. Zgodnie z treścią przedmiotowego protokołu *Przewodniczący ██████████ poinformował o swoim wniosku, który złożył na forum Zarządu Głównego pod koniec 2024 roku, aby decyzje o umorzeniach zaległych składek członkowskich były w gestii Oddziałów, które znają swoją sytuację finansową oraz sytuację kolegów(...). Dla Oddziałów korzystnym jest nawet umorzenie części składek w momencie deklaracji członka o kolejnych terminowych wpłatach. Wówczas Skarbnik ZASP ██████████ zaproponowała, że jeśli Zarząd Oddziału ma wolę uregulowania czyichś składek członkowskich może po prostu przelać kwotę równą zaległym składkom danego członka na konto do wpłat składek członkowskich oddziału. Przewodniczący ██████████ poinformował, że propozycja Skarbnik ██████████ znalazła potwierdzenie w oficjalnym piśmie Zarządu Głównego z dnia 21.03.2025, w którym Sekretarz Zarządu Głównego w imieniu Zarządu Głównego odpowiada na wniosek o umorzenie składek członkowskich koleżanki z Oddziału Warszawskiego. W piśmie jako oficjalnej odpowiedzi Zarządu Głównego pojawia się nawiązanie do propozycji Skarbnik ██████████ by koleżanka wnioskująca o umorzenie swoich zaległych składek spłaciła 20% swoich zaległości, a resztę spłaci za nią Oddział ZASP w Warszawie(...). Zarząd rozpoczął dyskusję nad tym, by w oparciu o propozycję Skarbnika ZASP ██████████ zabezpieczyć udział delegatów Oddziału Warszawskiego w Walnym Zebraniu Delegatów poprzez uzupełnienie ich zaległych składek członkowskich przy jednoczesnym założeniu, że Zarząd Oddziału będzie po WZD egzekwował od swoich członków spłaty uzupełnionych składek. (...) Wiceprzewodnicząca (...) zapytała czy nie lepiej by było w takim razie uzupełnić składki wszystkim zalegającym na dziś delegatom. Rozpoczęła się burzliwa dyskusja.*

¹⁰⁹ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 12 grudnia 2025 r. i z 20 lutego 2026 r.

W wyniku powyższego podjęto decyzję o procedowaniu uchwały nr 6/04/2025 w sprawie zabezpieczenia udziału delegatów Oddziału Warszawskiego w Walnym Zebraniu Delegatów ZASP poprzez uzupełnienie ich zaległych składek członkowski.

Zgodnie z uchwałą nr 5/04/2025 z 8 kwietnia 2025 r. oraz zgodnie z uchwałą Zarządu Oddziału ZASP w Warszawie nr 6/04/2025 z 14 kwietnia 2025 r. Zarząd Oddziału ZASP w Warszawie postanowił uzupełnić zaległe składki członkowskie w łącznej kwocie 19.049,00 zł delegatom na WZD, którzy dotąd z różnych powodów nie uregulowali swoich zaległości celem ochrony swoich delegatów przed wykreśleniem z listy członków ZASP.

Analogiczna sytuacja wystąpiła w przypadku Oddziału ZASP w Poznaniu, gdzie uchwałą nr 02/04/2025 z 23 kwietnia 2025 r. Oddział ZASP w Poznaniu postanowił o spłaceniu zaległej składki członkowskiej w kwocie 2.086,00 zł.

Zgodnie z §15 ust. 1 pkt 4 statutu, członkowie zobowiązani byli do terminowego opłacania składek członkowskich. Obowiązek ten ma charakter osobisty i wynika bezpośrednio ze stosunku członkostwa. Statut nie przewidywał możliwości wykonywania tego obowiązku przez jednostkę organizacyjną stowarzyszenia ani przez inny podmiot działający w jego strukturze. Jednocześnie statut określał tryb postępowania w przypadku zaległości składkowych, przewidując możliwość rozłożenia zaległości na raty bądź ich umorzenia, a w przypadku dalszego niewywiązywania się z obowiązku – zastosowanie sankcji statutowych, w tym wykluczenia z grona członków. Statut nie zawierał regulacji dopuszczającej uzupełnienie składek przez oddziały ani regulowanie zobowiązań członków ze środków oddziału. W ocenie Kontrolujących działanie polegające na pokryciu zaległości składkowych delegatów ze środków oddziału stanowiło czynność nieznajdującą podstawy w statucie oraz wykraczającą poza zakres kompetencji oddziału jako terenowej jednostki organizacyjnej ZASP. Działanie to prowadziło do faktycznego obejścia mechanizmów statutowych dotyczących odpowiedzialności za niewywiązywanie się z obowiązku składkowego oraz skutkowało utrzymaniem praw wyborczych osób, które nie spełniły warunku terminowego opłacania składek, co dodatkowo naruszyło zasadę równego traktowania członków regulujących składki we własnym zakresie.

Analiza uchwały nr 6/04/2025 pozwoliła również ustalić, że nie zawierała ona wysokości środków przeznaczonych na cel uzupełnienia zaległych składek, ani określenia łącznej wartości zobowiązań objętych decyzją. Z dokumentacji przekazanej przez Kontrolowanego wynikało, że kwota zadłużenia wynosiła 18.468,00 zł. Zgodnie z wyjaśnieniami¹¹⁰ Kontrolowanego *Uchwała nr 6/04/2025 z dnia 14 kwietnia 2025 r. nie wskazywała precyzyjnej kwoty uzupełnienia zaległych składek członkowskich dla 21 delegatów z Oddziału ZASP w Warszawie, ponieważ była podejmowana w warunkach nadzwyczajnych i w reakcji na realne ryzyko pozbawienia części członków czynnych i biernych praw wyborczych. Taka sytuacja mogła doprowadzić do paraliżu działalności Stowarzyszenia, w szczególności w zakresie prawidłowego przeprowadzenia procedur statutowych i wyborczych. Z tego względu kluczowe było niezwłoczne podjęcie Uchwały co do zasady – tj. woli i zgody na uzupełnienie zaległości – aby zabezpieczyć Stowarzyszenie i zapobiec negatywnym konsekwencjom organizacyjnym. Na moment podejmowania Uchwały znana była ogólna suma zaległości (choć nie w kwocie ostatecznej zweryfikowanej z pełną*

¹¹⁰ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 20 lutego 2026 r.

dokładnością). Jednocześnie należy podkreślić, że przed dokonaniem opłacenia zaległych składek Zarządowi Oddziału ZASP w Warszawie została przedstawiona imienna lista obejmująca konkretne kwoty zaległości przypisane do każdej z osób. Ostateczna realizacja Uchwały następowała więc na podstawie zestawienia zawierającego precyzyjne dane finansowe, co zapewniało transparentność i możliwość weryfikacji. Nie można zgodzić się z powyższymi wyjaśnieniami. Brak określenia w treści uchwały wartości środków finansowych przeznaczonych na realizację wskazanego działania powoduje, że oddział podejmujący decyzję nie określił w sposób jednoznaczny zakresu skutków finansowych podejmowanej czynności. Taki sposób procedowania ogranicza przejrzystość procesu decyzyjnego oraz utrudnia ocenę zgodności wydatku, przy czym należy zaznaczyć, że z uwagi na wskazaną przez Kontrolowanego nadzwyczajną sytuację, przedmiotowy wydatek nie został uwzględniony w budżecie oddziału. Należy przy tym podkreślić, że uchwała miała charakter otwarty kwotowo, co oznacza, że przy braku statutowego limitu, mogłaby prowadzić do zaangażowania środków finansowych w wysokości istotnie wyższej, bez uprzedniego określenia maksymalnej wartości zobowiązania.

Na pytanie zadane przez zespół kontrolny, dlaczego w ww. przypadkach nie zastosowano możliwości umorzenia składek przez Zarząd Główny ZASP, Kontrolowany wyjaśnił¹¹¹, że *sytuacja miała charakter nadzwyczajny i była rozpatrywana w konkretnych, aktualnych wówczas uwarunkowaniach. Możliwość umorzenia składek przez Zarząd Główny ZASP, przewidziana w Statucie, ma charakter fakultatywny, a nie obligatoryjny. W omawianym przypadku nie została ona zastosowana z uwagi na brak jednomyślnej woli w tym zakresie po stronie części członków Zarządu Głównego ZASP. Decyzja ta pozostawała również w zgodzie z przyjętą w tamtym okresie polityką działania, kształtowaną przez ówczesnego Prezesa Zarządu Głównego ZASP, która zakładała ograniczone korzystanie z mechanizmu umorzeń.* Nie można zgodzić się z powyższymi wyjaśnieniami. Powoływanie się na politykę działania kształtowaną przez ówczesnego Prezesa Zarządu Głównego ZASP nie może zastępować postanowień statutu ani modyfikować trybu działania organów. Dodatkowo, w sytuacji gdy Zarząd Główny nie zastosował mechanizmu umorzenia ani nie podjął uchwały odmawiającej jego zastosowania, a jednocześnie zaległości zostały pokryte ze środków oddziałów, doszło do obejścia mechanizmu statutowego. Bowiem, skoro jedynymi przewidzianymi przez statut formami ingerencji w obowiązek składkowy są umorzenie, rozłożenie na raty albo zastosowanie sankcji statutowych, to zastąpienie tych instrumentów działaniem oddziału, nieposiadającego kompetencji w tym zakresie, pozostaje w sprzeczności w konstrukcją statutową.

W 2025 r. 16 delegatów złożyło wniosek do ZASP o umorzenie składek członkowskich, które nie zostały rozpatrzone. Zgodnie z wyjaśnieniami¹¹² Kontrolowanego, *wnioski te nie zostały rozpatrzone przez Zarząd Główny ZASP, który jest organem właściwym do podejmowania decyzji w tym zakresie. W odpowiedzi na wskazane wnioski zostały skierowane pisma sporządzone i podpisane przez p. [REDAKTOWANO] ówczesnego Skarbnika ZASP oraz p. [REDAKTOWANO] ówczesnego Prezesa Zarządu Głównego ZASP, jednak czynności te zostały podjęte z pominięciem Zarządu Głównego ZASP. Pisma te nie były poprzedzone rozpatrzeniem wniosków przez Zarząd ani podjęciem przez ten*

¹¹¹ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 20 lutego 2026 r.

¹¹² Wyjaśnienia Kontrolowanego z 20 lutego 2026 r.

organ jakiegokolwiek uchwały, w związku z czym nie mogą być uznane za rozstrzygnięcia/decyzje Zarządu Głównego ZASP. W konsekwencji wskazane wnioski nie zostały formalnie rozpatrzone przez właściwy organ, a zatem nie można ich zakwalifikować ani jako rozpatrzonych pozytywnie, ani negatywnie w ramach decyzji Zarządu Głównego ZASP. Mając na uwadze powyższe należy wskazać, że w sprawach dotyczących umorzenia zaległości składowych mamy do czynienia z ingerencją w sferę obowiązków członkowskich oraz potencjalnych sankcji statutowych. Tego rodzaju rozstrzygnięcia wymagają działania organu właściwego w formie przewidzianej statutem tj. podjęcia uchwały przez Zarząd Główny ZASP. Odpowiedzi na złożone wnioski, których autorami był skarbnik ZASP oraz Prezes Zarządu Głównego ZASP, nie stanowią rozstrzygnięcia Zarządu Głównego w rozumieniu statutu. Czynności te miały charakter indywidualny i nie mogą zastępować decyzji organu działającego w przewidzianym trybie. W konsekwencji należy stwierdzić, że przedmiotowe wnioski nie zostały formalnie rozpatrzone przez właściwy organ. Nie można ich zatem uznać ani za uwzględnione, ani za oddalone w ramach decyzji Zarządu Głównego ZASP. Powyższe działanie skutkowało faktycznym pozbawieniem wnioskodawców formalnego rozpoznania ich sprawy przez organ właściwy, a także naruszało zasadę kolegialności działania Zarządu Głównego oraz przejrzystości procesu decyzyjnego w sprawach dotyczących obowiązków członkowskich.

4. Działalność ZASP w zakresie podziału i wypłaty przychodów z praw

4.1 Repartycja wynagrodzeń przysługujących uprawnionym

Zgodnie z art. 39 ust. 1 a) *uzz* organizacja zbiorowego zarządzania dokonuje podziału i wypłaty przychodów z praw zgodnie z regulaminem repartycji, o którym mowa w art. 19 pkt 4 tej ustawy, zapewniając uprawnionym regularność, staranność, prawidłowość oraz przejrzystość procesu podziału i wypłaty. Podziału i wypłaty przychodów z praw organizacja zbiorowego zarządzania dokonuje w terminach określonych w regulaminie repartycji, nie później niż w terminie 9 miesięcy od dnia zakończenia roku obrotowego, w którym zostały pobrane. Termin ten, ulega zawieszeniu na okres, w którym organizacja zbiorowego zarządzania nie jest w stanie dokonać podziału lub wypłaty uprawnionym przychodów z praw z przyczyn obiektywnych, innych niż określone w art. 40, w szczególności związanych z nieprzekazywaniem informacji niezbędnych do dokonania tego podziału lub tej wypłaty przez uprawnionych, użytkowników lub organizacje zbiorowego zarządzania działające na podstawie umowy o reprezentacji.

W badanym okresie obowiązywał w ZASP:

- Regulamin repartycji obowiązujący od 1 stycznia 2022 r.¹¹³
- Regulamin repartycji zatwierdzony Uchwałą Nr 35 LXIV Zwyczajnego Walnego Zebrania Delegatów z dnia 20 czerwca 2023 r. obowiązujący od dnia 1 stycznia 2023 r.
- Regulamin repartycji zatwierdzony Uchwałą LXV Walnego Zebrania Delegatów ZASP z dnia 17 czerwca 2024 r. obowiązujący od dnia 1 stycznia 2024 r.
- Regulamin repartycji zatwierdzony Uchwałą nr 26 Zwyczajnego Walnego Zebrania Delegatów ZASP z dnia 17 czerwca 2025 r. obowiązujący od dnia 17 czerwca 2025 r.

¹¹³ W toku kontroli Kontrolowany nie dostarczył informacji o numerze uchwały.

4.2. Przychody z praw pobrane, podzielone i wypłacone przez ZASP

4.2.1. Przychody z praw uzyskane w latach 2022-2024

W badanym okresie ZASP pobrał przychody z praw w łącznej wysokości:

1. 28.392.130,72 zł w okresie od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r.,
2. 34.948.272,98 zł w okresie od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r.,
3. 49.772.052,61 zł w okresie od 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2024 r.

Najwyższe przychody z praw uzyskano z następujących pól eksploatacji:

1. Nadawanie – 24.937.465,60 zł w 2022 r.; 45.673.024,33 zł w 2023 r. oraz 30.059.043,87 zł w 2024 r.
2. Reemitowanie – 2.207.275,43 zł w 2022 r.; 2.352.226,83 zł w 2023 r. oraz 2.667.0421,85 zł w 2024 r.
3. Publiczne odtwarzanie – 559.684,96 zł w 2022 r.; 892.870,70 zł w 2023r. oraz 1.156.856,42 zł w 2024 r.
4. Wyświetlanie – 442.879,46 zł w 2022 r.; 578.643,23 zł w 2023 r. oraz 743.822,23 zł w 2024 r.
5. Publiczne udostępnianie w taki sposób aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym – 68.827,95 zł w 2022 r.; 195.699,48 zł w 2023 r. oraz 215.514,93 zł w 2024 r.
6. Utrwalanie i zwielokrotnianie, wprowadzanie do obrotu – 117.624,11 zł w 2022 r.; 11.051,50 zł w 2023 r. oraz 9.247,47 zł w 2024 r.
7. „Czyste nośniki” – 58.373,21 zł w 2022r.; 68.536,54 zł w 2023r. oraz 96.745,21 zł w 2024 r.

4.2.2. Podzielone przychody z praw w latach 2022 – 2024.

W badanym okresie ZASP podzielił przychody z praw w łącznej wysokości brutto:

- 19.855.708,78 zł w okresie od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r.,
- 23.347.559,73 zł w okresie od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r.,
- 33.622.054,78 zł w okresie od 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2024 r.

Najwyższe pozycje podzielonych przychodów z praw obejmowały następujące pola eksploatacji:

- 1) Nadawanie –19.180.771,78 zł w 2022 r.; 20.446.259,10 zł w 2023 r. oraz 29.327.025,85 zł w 2024 r.
- 2) Reemitowanie – 0 zł w 2022 r.; 1.722.945,32 zł w 2023 r. oraz 3.432.347,57 zł w 2024 r.
- 3) Publiczne odtwarzanie – 0 zł w 2022 r.; 830.227,37 w 2023r. oraz 696.234,00 zł w 2024r.

- 4) Wyświetlanie – 463.818,51 zł w 2022 r.; 294.471,16 zł w 2023 r. oraz 122.748,89 zł w 2024 r.
- 5) Publiczne udostępnianie w taki sposób aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym – 92.032,98 zł w 2022 r.; 49.577,63 zł w 2023 r. oraz 2.707,35 zł w 2024 r.
- 6) Utrwalanie i zwielokrotnianie, wprowadzanie do obrotu – 10.548,12 zł w 2022 r.; 4.079,15 w 2023 r. oraz 5.550,84 zł w 2024 r.
- 7) „Czyste nośniki” – 108.537,39 zł w 2022 r.; 0 zł w 2023r. oraz 35.440,28 zł w 2024 r.

4.2.3. Przychody z praw podzielone i wypłacone w latach 2022 – 2024.

W badanym okresie ZASP wypłacił przychody z praw w łącznej wysokości brutto:

- 17.430.745,04 zł w 2022 r. dla 5 675 osób uprawnionych,
- 20.371.133,90 zł w 2023 r. dla 6 267 osób uprawnionych,
- 29.780.488,10 zł w 2024 r. dla 6 112 osób uprawnionych,

Najwyższe pozycje wśród wypłaconych przychodów z praw obejmowały następujące pola eksploatacji:

1. Nadawanie – 16.864.493,288 zł w 2022 r.; 17.811.126,13 zł w 2023 r.; 26.066.255,49 zł w 2024 r.
2. Reemitowanie – 30.079,36 zł w 2022 r.; 1.514.627,51 zł w 2023 r. oraz 2.980.047,44 zł w 2024 r.
3. Publiczne odtwarzanie – 0 zł w 2022 r.; 707.671,80 zł w 2023r.; 587.510,02zł w 2024r.,
4. Wyświetlanie – 385.948,35 zł w 2022 r.; 284.545,60 zł w 2023 r.; 112.947,13 zł w 2024 r.,
5. Publiczne udostępnianie w taki sposób aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym – 58.982,14 zł w 2022 r.; 47.140,75 zł w 2023 r. oraz 8.716,40 zł w 2024 r.,
6. Utrwalanie i zwielokrotnianie, wprowadzanie do obrotu – 12.548,46 zł w 2022 r.; 3.445,81zł w 2023 r.; 3.642,20 zł w 2024 r.,
7. „Czyste nośniki” – 78.693,45 zł w 2022r.; 2.576,30 zł w 2023r.; 21.369,42 zł w 2024 r.

4.2.4. Przychody z praw podzielone i niewypłacone w latach 2022 – 2024.

W badanym okresie kwoty podzielonych lecz niewypłaconych przychodów z praw przedstawiały się następująco:

- na dzień 31 grudnia 2022 r. – 22.601.073,95 zł za lata:
2009 r. w wysokości 1.083.156,22 zł,
2010 r. w wysokości 1.207.136,93 zł,

- 2011 r. w wysokości 663.816,51 zł,
- 2012 r. w wysokości 668.034,39 zł,
- 2013 r. w wysokości 776.947,76 zł,
- 2014 r. w wysokości 5.145.460,82 zł,
- 2015 r. w wysokości 1.474.245,26 zł,
- 2016 r. w wysokości 1.644.714,11 zł,
- 2017 r. w wysokości 1.270.751,81 zł,
- 2018 r. w wysokości 1.847.225,45 zł,
- 2019 r. w wysokości 2.109.003,66 zł,
- 2020 r. w wysokości 2.124.991,37 zł,
- 2021 r. w wysokości 1.949.984,50 zł,
- 2022 r. w wysokości 635.605,16 zł
- na dzień 31 grudnia 2023 r. – 10.057.856,48 zł za lata:
 - 2019 r. w wysokości 1.996.619,01 zł,
 - 2020 r. w wysokości 1.960.036,46 zł,
 - 2021 r. w wysokości 2.050.529,82 zł,
 - 2022 r. w wysokości 2.757.236,43 zł,
 - 2023 r. 1.293.434,76 zł
- na dzień 31 grudnia 2024 r. 11.994.796,93 zł za lata:
 - 2020 r. w wysokości 1.892.511,41 zł,
 - 2021 r. w wysokości 1.942.770,62 zł,
 - 2022 r. w wysokości 2.591.519,20 zł,
 - 2023 r. w wysokości 740.194,04 zł,
 - 2024 r. w wysokości 4.827.801,66 zł,

Kontrolowany wyjaśnił¹¹⁴, że *ZASP nie może przekazać należnego wynagrodzenia dopóki nie zidentyfikuje aktora w wykorzystywanym utworze i nie zostaną dopełnione wszelkie niezbędne formalności polegające m.in. na ustaleniu danych pozwalających zrealizować wypłatę (np. numer rachunku bankowego, urząd skarbowy, prawo do spadkobrania, itp.). W sytuacji braku odpowiedniej kompletnej dokumentacji, czy toczących się sporów o tantiemy po zmarłych, ZASP nie dokonuje wypłaty wynagrodzenia. (...) ZASP na stronie internetowej udostępnia wyszukiwarkę osób uprawnionych. Pracownicy ZASP podejmują starania w celu uzyskania kontaktu do osób uprawnionych, poprzez kontakt z agencjami aktorskimi, teatrami, studiami nagrań.*

¹¹⁴ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 6 lutego 2026 r. oraz z 25 lutego 2026 r.

4.2.5 Przychody z praw podzielone i niewypłacone w terminie, o którym mowa w art. 39 ust. 2 uzz.

Zgodnie z art. 39 ust. 2 uzz podziału i wypłaty przychodów z praw organizacja zbiorowego zarządzania dokonuje w terminach określonych w regulaminie repartycji, nie później niż w terminie 9 miesięcy od dnia zakończenia roku obrotowego, w którym zostały pobrane.

Zgodnie ze sprawozdaniami z działalności ZASP łączna wysokość przychodów z praw niewypłaconych w terminie określonym w art. 39 ust. 2 ww. ustawy utrzymywała się w latach 2022 – 2024 na podobnym poziomie i wynosiła:

- na dzień 31 grudnia 2022 r.: 13.304.939,24 zł
- na dzień 31 grudnia 2023 r.: 10.818.321,44 zł
- na dzień 31 grudnia 2024 r.: 14.273.423,29 zł.

W sprawozdaniach z działalności za lata 2022 – 2024 ZASP wskazywał, że niedotrzymanie powyższego terminu spowodowane jest brakiem kompletnej dokumentacji danych osobowych artystów lub toczącymi się sprawami sądowymi.

Kontrolowany wyjaśnił¹¹⁵, że kwota z przychodów z praw niewypłaconych w terminie 9 miesięcy od końca roku obrotowego, wynika z braku lub niekompletności dokumentacji ze strony użytkownika. ZASP zgłasza użytkownikowi braki dotyczące niewykazania poszczególnych emisji utworów. Wszystkie wątpliwości zgłaszane są użytkownikowi i wyjaśniane z nim na bieżąco przez pracowników ZASP, drogą telefoniczną lub mailową.

W sprawozdaniach z działalności za lata 2022 – 2024 ZASP wskazywał, że na rachunkach bankowych ZASP pozostają środki pieniężne w wysokości:

- 2.820.022,08 zł na dzień 31 grudnia 2022 r.,
- 3.053.398,68 zł na dzień 31 grudnia 2023 r.,
- 3.383.803,41 zł na dzień 31 grudnia 2024 r.,

które zostały podzielone i pozostawione do dyspozycji uprawnionych, a które nie zostały przez uprawnionych podjęte.

Kontrolowany wyjaśnił¹¹⁶, że środki, które zostały podzielone i pozostawione do dyspozycji uprawnionych, a które nie zostały przez uprawnionych podjęte, znajdują się na rachunku bankowym w [REDAKTOWANE]. Środki, o których mowa powyżej dotyczą kwot wynagrodzeń należnych uprawnionym, którzy dokonują ich poboru bezpośrednio z kasy ZASP (znajdującej się w siedzibie ZASP) lub nie wskazali ZASP numeru rachunku bankowego. Środki, o których mowa powyżej wypłacane są uprawnionym bezpośrednio w kasie ZASP lub w przypadku przekazania ZASP przez uprawnionego informacji/ dyspozycji o przekazywaniu ich przelewem bankowym zostają przekazane na wskazany przez uprawnionego rachunek bankowy.

4.2.6. Przychody z praw niepodzielone

¹¹⁵ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 25 lutego 2026 r.

¹¹⁶ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 25 lutego 2026 r.

Zgodnie ze sprawozdaniami z działalności ZASP łączna wysokość niepodzielonych przychodów z praw w latach 2022 – 2024 wynosiła:

- na dzień 31 grudnia 2022 r. wynosiła 34.301.695,78 zł,
- na dzień 31 grudnia 2023 r. wynosiła 48.536.331,29 zł,
- na dzień 31 grudnia 2024 r. wynosiła 42.548.856,43 zł.

Kontrolowany wyjaśnił¹¹⁷, że *kwota wciąż niepodzielonych przychodów z praw w 2022 r. wynika z przychodów z praw dla uprawnionych artystów zagranicznych w wysokości 13.503.806,12 zł i z wpłat dokonanych w 2022 roku, których rozliczenie następuje w następnym roku obrotowym, ze względu na brak raportów emisyjnych. Kwota wciąż niepodzielonych przychodów z praw w 2023 r. wynika z przychodów z praw dla uprawnionych artystów zagranicznych w wysokości 14.536.849,23 zł, z wpłat dokonanych przez ██████ za lata 2004-2022 w wysokości 16.000.000,00 zł i z wpłat dokonanych w 2023 r., których rozliczenie następuje w następnym roku obrotowym, ze względu na brak raportów emisyjnych. Kwota wciąż niepodzielonych przychodów z praw w 2024 r. wynika z przychodów z praw dla uprawnionych artystów zagranicznych w wysokości 15.881.528,18 zł i z wpłat dokonanych w 2022 roku, których rozliczenie następuje w następnym roku obrotowym, ze względu na brak raportów emisyjnych.*

Zgodnie z wyjaśnieniami Kontrolowanego¹¹⁸ w odniesieniu do niepodzielonych przychodów z praw powodem niewypłacenia w terminie 9 miesięcy od końca roku obrotowego pobranych środków był brak lub niekompletność dokumentacji ze strony użytkownika. Kontrolowany wyjaśnił, że *niekompletność dokumentacji ze strony użytkownika, polega na przekazaniu przez niego niepełnego raportu emisyjnego, w szczególności raportu zawierającego braki dotyczące niewykazania poszczególnych emisji utworów audiowizualnych/audialnych. Wszystkie wątpliwości w tym zakresie są zgłaszane użytkownikowi i wyjaśniane z nim bezpośrednio przez pracowników ZASP, drogą mailową oraz telefoniczną. ZASP ponadto wskazał, że w przypadku braku porozumienia w tym zakresie podejmowane są działania mające na celu wyegzekwowanie stosownej, kompletnej dokumentacji, w tym również działania na drodze sądowej poprzez wezwanie do uzupełnienia świadczenia informacyjnego. Poza raportami emisyjnymi przekazywanymi przez użytkowników, na podstawie których ZASP otrzymuje informację na temat dokonywanych przez użytkowników aktów eksploatacji utworów, do dokonania właściwego podziału i wypłaty wynagrodzeń na rzecz uprawnionych, niezbędne są również listy obsadowe identyfikujące uprawnionych oraz wielkość ich udziału w danym utworze, które w większości przypadków ZASP zdobywa i opracowuje we własnym zakresie.*

4.3. Zasady poboru, podziału i wypłaty przychodów z praw

Zasady poboru, podziału i wypłaty przychodów z praw określał regulamin repartycji. W kontrolowanym okresie obowiązujące regulaminy udostępniane zostały na stronie internetowej ZASP, stanowiły załącznik do umów zawieranych przez ZASP z uprawnionymi oraz wprowadzone zostały do systemu obsługującego system inkasa i repartycji. Treść regulaminu i każdej wprowadzonej do niego zmiany były wprowadzane na bieżąco do

¹¹⁷ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 25 lutego 2026 r.

¹¹⁸ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 25 lutego 2026 r.

systemu obsługującego system inkasa i repartycji, w którym uprawniony może przeglądać i sprawdzać, czy dokonane na jego rzecz naliczenia są wykonywane zgodnie z treścią obowiązującego w danym okresie regulaminu.¹¹⁹

Zgodnie z wyjaśnieniami Kontrolowanego¹²⁰ wypłaty na rzecz uprawnionych zgodnie z treścią Regulaminu repartycji dokonywane są w ciągu 9 miesięcy od dnia zakończenia roku obrotowego, w którym przychody te zostały pobrane. W sytuacjach, kiedy ZASP nie jest w stanie dokonać podziału lub wypłaty przychodów z praw z przyczyn obiektywnych, np. na skutek braków w dokumentacji emisyjnej, terminy wypłat zgodnie z § 6 ust. 2 ulegają zawieszeniu. Powyższe zasady i terminy wynikają z przepisów Ustawy o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi tj. art. 39 ust. 2 i 3 ustawy. Wypłatę wynagrodzeń na rzecz uprawnionych poprzedza w ZASP wieloetapowy proces obejmujący w szczególności analizę dokumentacji emisyjnej i obsadowej, podział kwot oraz dokonanie naliczeń wynagrodzeń. Po otrzymaniu od użytkownika wpłaty i dokonaniu potrąceń na pokrycie kosztów zbiorowego zarządzania następuje podział przychodów z praw. Dział inkasa i repartycji ZASP weryfikuje dokumentację emisyjną oraz dokonuje podziału wpłaconej kwoty pomiędzy poszczególne kategorie uprawnionych.

Następnie Komisja ds. inkasa i repartycji ZASP podejmuje uchwałę w zakresie rekomendacji Zarządowi Głównemu ZASP podjęcia uchwały zatwierdzającej podział i uruchamiającej wypłatę wynagrodzeń lub podejmuje uchwałę zgodnie z § 2 ust. 4 Regulaminu Komisji ds. inkasa i repartycji ZASP w zakresie uruchomienia wypłaty. W oparciu o podjęte przez Komisję ds. inkasa i repartycji ZASP i Zarząd Główny ZASP uchwały dział inkasa i repartycji dokonuje następnie naliczeń wynagrodzeń w ramach danej wypłaty, kompletuje dane obsadowe oraz nalicza wynagrodzenia dla poszczególnych uprawnionych. Po zakończeniu procesu naliczania wynagrodzeń dział inkasa i repartycji sporządza protokół szczegółowy danej wypłaty, który po uzyskaniu akceptacji działu księgowości ZASP oraz Dyrektora Generalnego ZASP zostaje przekazany do działu tantiem i płac, który dokonuje faktycznego uruchomienia wypłaty wynagrodzeń.

Ustalono, że przygotowaniem dokumentacji obsadowej zajmowały się osoby zatrudnione w ZASP nazywane Zegarmistrzami. Ich zadaniem było dokumentowanie czasu trwania roli uprawnionego, który następnie stanowi podstawę do naliczenia wysokości należnego mu wynagrodzenia. Kontrolowany wyjaśnił, że *Zegarmistrz pracuje w oparciu o program komputerowy „zegar aktorów” wyliczając czas trwania roli według faktycznego udziału aktora w scenach filmowych. Wyniki pracy zegarmistrza znajdują swoje odzwierciedlenie w wydrukach kart obsadowych uzyskiwanych po zakończeniu pracy nad utworem¹²¹.* Następnie karty obsadowe były weryfikowane przez pracowników Działu Inkasa i Repartycji na podstawie ich doświadczenia. Uprawniony mógł dokonać weryfikacji naliczeń czasu gry w utworze przez Portal Obsługi Artysty, w którym udostępniane są informacje o wielkości roli i czasie gry. W przypadku zastrzeżeń ze strony uprawnionego w zakresie braku wykazania wykonanych artystycznych w kartach obsadowych, będących w posiadaniu ZASP, skutkujących nienaliczeniem należnego uprawnionemu wynagrodzenia, zgodnie z Regulaminem określającym zasady i tryb rozpoznawania skarg

¹¹⁹ Wyjaśnienia z 29 stycznia 2026 r.

¹²⁰ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 4 lutego 2026 r.

¹²¹ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 25 lutego 2026 r.

dotyczących członkostwa w ZASP lub wykonywania zbiorowego zarządzania¹²², uprawnionemu przysługuje zgłoszenie do Działu Inkasa i Repartycji. W przypadku negatywnego rozpoznania zgłoszenia lub braku jego rozpoznania w terminie 21 dni od daty wniesienia uprawniony miał prawo do skorzystania z trybu wniesienia skargi do Zarządu Głównego ZASP. Zarząd rozpoznawał wniesione skargi i podejmował stosowne uchwały w przedmiocie ich rozpoznania, niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 30 dni od dnia otrzymania, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach powyższy termin został przedłużony o 14 dni.

Stwierdzono, że karty obsadowe zostały sporządzone rzetelnie przez Zegarmistrzów. Należy jednak wziąć pod uwagę, że nie zapewniono mechanizmów weryfikacji wykonywanej pracy przez Zegarmistrzów. Uprawniony we własnym zakresie, mógł zweryfikować poprawność wpisanego czasu trwania jego roli w danym utworze, o ile zna mechanizmy i kryteria brane pod uwagę przy wyliczaniu jego wynagrodzenia, w tym kryterium „kategorii/wielkości roli”, „rodzaju utworu”, „kanału emisji” itd. i posiada odpowiednią wiedzę, która pozwoli mu na poprawne wyliczenie „punktów za rolę aktorską”. Możliwości weryfikacji poprawności pracy Zegarmistrzów przez uprawnionych były ograniczone. Dlatego zasadnym jest rozważenie przez ZASP zastąpienia mechanizmu Zegarmistrzów mechanizmami opartymi na nowych technologiach, które pozwoliłyby na automatyzację procesów, personalizację usług oraz łatwą analizę zbiorów danych.

4.3.1. Analiza sposobu pobierania, dokonywania podziału i wypłaty przychodów z praw na podstawie wybranych uprawnionych

Kontroli poddano prawidłowość i zachowanie należytej staranności w poszukiwaniu przez ZASP uprawnionych artystów. Analizie poddano dokumentację dotyczącą konkretnych artystów wykonawców z przedstawionej przez ZASP listy poszukiwanych uprawnionych i zbadano prawidłowość poszukiwań w odniesieniu do następujących kwot pobranych, podzielonych, lecz niewypłaconych:

- 1) w roku 2022 łączna kwota niewypłaconych przychodów z praw wynosiła: 1.259.812,51 zł dla 7144 poszukiwanych uprawnionych, przy czym badanie Kontrolującego objęło kwotę: 12.407,19 zł;
- 2) w roku 2023 łączna kwota niewypłaconych przychodów z praw wynosiła: 1.947.192,75 zł dla 7994 poszukiwanych uprawnionych, przy czym badanie Kontrolującego objęło kwotę: 118.119,59 zł;
- 3) w roku 2024 łączna kwota niewypłaconych przychodów z praw wynosiła: 3.402.767,75 zł dla 8909 poszukiwanych uprawnionych, przy czym badanie Kontrolującego objęło kwotę: 462.856,77 zł;
- 4) w roku 2025 łączna kwota niewypłaconych przychodów z praw wynosiła: 2.528.006,85 zł dla 10479 poszukiwanych uprawnionych, przy czym badanie Kontrolującego objęło kwotę: 109.163,46 zł;

Ustalono, że przedstawiona przez ZASP lista poszukiwanych uprawnionych nie była pełna, ponieważ nie uwzględniała ona poszukiwanych uprawnionych na rzecz których, w danym roku pobrana i podzielona została kwota poniżej 25,02 zł. Nie sposób zatem ustalić na rzecz

¹²² Zatwierdzony Uchwałą Nr 36 LXIV Zwyczajnego Walnego Zebrania Delegatów ZASP z dnia 20 czerwca 2023 r.

ilu osób i ile globalnie wynosi kwota, dla której ZASP nie podejmował w ogóle czynności identyfikacji uprawnionych i ich poszukiwań.

Należy wskazać, że ZASP jako organizacja zbiorowego zarządzania powinien jednakowo, z należytą starannością traktować uprawnionych bez względu na podstawę prawną zbiorowego zarządzania ich prawami. Zgodnie z uzz, organizacja zbiorowego zarządzania zobowiązana jest do zarządzania powierzonymi jej środkami w sposób przejrzysty, rzetelny oraz zapewniający ochronę interesów uprawnionych. Środki pobierane przez ZASP nie stanowią majątku swobodnego dysponowania, lecz mają charakter powierniczy – są to przychody z praw należne uprawnionym, które do czasu wypłaty pozostają pod zarządem organizacji. W przedmiotowym kontekście przyjęcie przez ZASP kwoty 25,02 zł jako podstawy do podziału i wypłaty należnych tantiem, a co za tym idzie, jako podstawy do dokonywania czynności w zakresie identyfikacji i poszukiwań uprawnionych stoi w sprzeczności z zasadą rzetelności, przejrzystości i równego traktowania uprawnionych.

Do zbadania wybrano z listy poszukiwanych uprawnionych osoby z przypisaną najwyższą kwotą do wypłaty oraz osoby, co do których istniało wysokie prawdopodobieństwo, że mamy do czynienia z osobami powszechnie znanymi.

Po zweryfikowaniu przez Kontrolujących Uprawnionej nr 1 za pomocą wyszukiwarki udostępnionej uprawnionym artystom wykonawcom na stronie Internetowej ZASP, na rzecz której do wypłaty za rok 2023 jest kwota 46.452,19 zł, za rok 2024 kwota 148.756,76 zł, za rok 2025 kwota 27.023,32 zł, pojawił się komunikat: „Nie odnaleziono. Upewnij się czy wpisane dane są prawidłowe”. ZASP wyjaśnił, że w tym konkretnym przypadku *brak widoczności w wyszukiwarce został zgłoszony dostawcy systemu informatycznego i obecnie został skorygowany; w przypadku wyszukiwania wyświetlany jest komunikat wskazujący na konieczność kontaktu z Działem ds. Komunikacji z Uprawnionymi w celu zawarcia umowy.*¹²³

Po zweryfikowaniu przez Kontrolujących Uprawnionej nr 2 za pomocą wyszukiwarki udostępnionej uprawnionym artystom wykonawcom na stronie Internetowej ZASP, na rzecz której do wypłaty za rok 2022 jest kwota 2.985,09 zł, za rok 2023 kwota 2.601,35 zł, za rok 2024 kwota 2.846,66 zł oraz za rok 2025 kwota 928,87 zł, wyszukiwarka również wygenerowała informację: „Nie odnaleziono. Upewnij się czy wpisane dane są prawidłowe”. ZASP wyjaśnił, że *osoba ta w przeszłości dopełniła formalności oraz pobierała należne świadczenia; wypłaty zostały następnie wstrzymane z uwagi na brak aktualizacji danych (w szczególności w związku ze zmianą miejsca zamieszkania), co wpływa na jej aktualny status w systemie.*¹²⁴

Wobec Uprawnionej nr 3, na rzecz której do wypłaty za rok 2022 jest kwota 164,80 zł, za rok 2023 kwota 39,76 zł ZASP wyjaśnił, że *w przeszłości pobierała należne świadczenia; po zmianie miejsca zamieszkania zobowiązała się do przekazania dokumentów niezbędnych do prawidłowego rozliczenia podatkowego (certyfikat rezydencji), które dotychczas nie zostały dostarczone, co uniemożliwia kontynuowanie wypłat*¹²⁵.

¹²³ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 8 kwietnia 2026 r.

¹²⁴ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 8 kwietnia 2026 r.

¹²⁵ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 8 kwietnia 2026 r.

Powyższe stoi w sprzeczności z transparentnością działalności Stowarzyszenia oraz z należytą starannością, jakiej możemy oczekiwać przy poszukiwaniach uprawnionych, chociażby poprzez regularne sprawdzanie i aktualizowanie bazy danych wyszukiwarki oraz należyte powiązanie jej z rzeczywistą listą poszukiwanych uprawnionych. Ponadto w przypadku ww. uprawnionych od 2023 roku ZASP nie podjął skutecznie działań zmierzających do wypłaty należnego świadczenia. ZASP nie przedstawił wiarygodnych informacji dotyczących podejmowanych prób kontaktu, co więcej nie zadbał również o to, żeby dane uprawnionych znalazły się w bazie danych wyszukiwarki dostępnej na stronie internetowej.

W odniesieniu do Uprawnionej nr 4, na rzecz której do wypłaty za rok 2022 jest kwota 1 146,90 zł, za rok 2023 kwota 519,08 zł, za rok 2024 kwota 2.855,63 zł, za rok 2025 kwota 1.066,43 zł ZASP wyjaśnił, że *naliczenia dotyczą w znacznej części okresu, w którym była osobą małoletnią, co oznacza, że czynności formalne powinny zostać podjęte przez jej przedstawicieli ustawowych. Pani (...) nawiązała kontakt z ZASP drogą mailową w dniu 12 września 2024 r., jednak do chwili obecnej nie zostały sfinalizowane wszystkie formalności niezbędne do zawarcia umowy i realizacji wypłaty*¹²⁶.

W odniesieniu do Uprawnionego nr 5, na rzecz którego do wypłaty za rok 2022 jest kwota 924,55 zł, za rok 2023 kwota 581,90 zł, za rok 2024 kwota 2.483,72 zł, za rok 2025 kwota 227,74 zł ZASP wyjaśnił, że *naliczenia dotyczą okresu, w którym był osobą małoletnią; w tym czasie działania w zakresie zawarcia umowy pozostawały w gestii przedstawicieli ustawowych*¹²⁷.

W stosunku do ww. uprawnionych zdaniem ZASP naliczenia dotyczą okresu, w którym osoby te były małoletnie, jednak Uprawniona nr 4 urodziła się 11 maja 2005 r., więc od 2023 r. była osobą pełnoletnią, co w żaden sposób nie obligowało jej opiekunów prawnych do dopełnienia czynności prawnych związanych z wypłatą na jej rzecz pobranych tantiem. Nadto ZASP mimo wskazania, że od 12 września 2024 r. dysponował danymi kontaktowymi ww. uprawnionej nie wskazał, żeby poza jednorazowym kontaktem podejmował kolejne próby kontaktu celem wypłacenia należnych tantiem. Względem Uprawnionego nr 5 ZASP nie wskazał, czy w kontrolowanym okresie, a jeżeli tak, to jakie, podjął próby kontaktu z jego przedstawicielami ustawowymi bądź z nim samym po uzyskaniu przez niego pełnoletności. Ponadto podkreślić należy, że niepełnoletność uprawnionego nie zwalniała ZASP z obowiązku rzetelnego i starannego dokonania podziału i wypłaty środków pobranych na rzecz tego typu uprawnionych.

Względem Uprawnionej nr 6, na rzecz której do wypłaty za rok 2022 jest kwota 2.776,55 zł, za rok 2023 kwota 1.219,62 zł, za rok 2024 kwota 1.667,50 zł, za rok 2025 kwota 617,49 zł ZASP wyjaśnił, że *była wcześniej związana z organizacją [REDAKOWANE] która w ramach swojej działalności mogła przekazywać informacje dotyczące konieczności zgłoszenia się do ZASP w celu objęcia zbiorowym zarządzaniem*¹²⁸.

W stosunku do Uprawnionej nr 7, na rzecz której do wypłaty za rok 2023 jest kwota 58,76 zł, za rok 2025 kwota 80,20 zł ZASP również wskazał, że *była wcześniej związana*

¹²⁶ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 8 kwietnia 2026 r.

¹²⁷ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 8 kwietnia 2026 r.

¹²⁸ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 8 kwietnia 2026 r.

z organizacją [REDAKTOWANE] co mogło wiązać się z przekazaniem informacji o konieczności zgłoszenia się do ZASP¹²⁹.

Należy wskazać, że takie uzasadnienie ZASP nie koresponduje z rzetelnością i prawidłowością procesu wypłaty uprawnionym należnych tantiem, albowiem to na ZASP, jako organizacji zbiorowego zarządzania, działającej na rzecz uprawnionych spoczywa ustawowy obowiązek poszukiwania informacji na temat uprawnionych we wszystkich dostępnych źródłach, a przerzucanie tego obowiązku na inne podmioty jest niedopuszczalne.

Należy również zaznaczyć, że ZASP w dniu 15 grudnia 2004 r. zawarł umowę ze [REDAKTOWANE] z siedzibą w Warszawie, na podstawie której ZASP przekazywał [REDAKTOWANE] należne kwoty wynagrodzeń na rzecz reprezentowanych przez to Stowarzyszenie uprawnionych artystów wykonawców – aktorów. Jednakże, w związku z podjęciem przez władze [REDAKTOWANE] uchwały o likwidacji, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, na wniosek [REDAKTOWANE], w drodze decyzji z dnia 25 kwietnia 2014 r. uchylił udzielone [REDAKTOWANE] zezwolenie na zbiorowe zarządzanie prawami pokrewnymi artystów wykonawców – aktorów.¹³⁰ Wykreślenie [REDAKTOWANE] z siedzibą w Warszawie z Krajowego Rejestru Sądowego nastąpiło z dniem 10 lipca 2014 roku. Wypłaty tantiem dla Uprawnionej nr 6 obejmowały lata 2022-2025, zaś dla Uprawnionej nr 7 lata 2023-2025, natomiast [REDAKTOWANE] działała jako organizacja zbiorowego zarządzania w latach 2004-2014, tak więc niezrozumiałe są wyjaśnienia ZASP w tym zakresie. W stosunku do obu powyższych uprawnionych ZASP posiadał wiedzę, o jakie konkretnie osoby chodzi, a mimo to nie podjął działań mających na celu dokonanie wypłaty należnych środków.

Względem Uprawnionego nr 8, na rzecz którego do wypłaty za rok 2023 jest kwota 172,37 zł, za rok 2025 kwota 71,52 zł ZASP wyjaśnił, że jego *udział w produkcji miał charakter jednostkowy (jedna rola w 1996 r.); ZASP nie dysponuje obecnie danymi umożliwiającymi jednoznaczną identyfikację i skuteczne nawiązanie kontaktu oraz brak wyświetlenia* [w wyszukiwarce dostępnej na stronie internetowej ZASP] *wynika z występowania w bazie kilku osób o zbliżonych danych identyfikacyjnych, co – przy zachowaniu zasad minimalizacji danych – skutkuje ograniczeniami w prezentacji wyników*¹³¹. Powyższe świadczy o braku aktywności w poszukiwaniu uprawnionych przez ZASP, jak również o braku realnej możliwości odnalezienia się we własnym zakresie przez poszukiwanych uprawnionych o tym samym nazwisku. Zgodnie z wyjaśnieniami ZASP poszukiwani uprawnieni mający to samo imię i nazwisko nie byli umieszczani w wyszukiwarce internetowej, nie mieli zatem wiedzy ani jakiegokolwiek możliwości wstępnej weryfikacji, że jakiegokolwiek środki oczekują dla nich w ZASP. Tym samym ZASP gromadził środki wobec uprawnionych, których w żaden sposób nie poszukiwał.

Należy wskazać, że zespół kontrolny zwrócił się z prośbą o przedstawienie konkretnych czynności, jakie zostały wykonane przez pracowników Działu ds. Komunikacji w zakresie poszukiwań ww. uprawnionych. ZASP wyjaśnił¹³², że *działania obejmowały m.in.: próby*

¹²⁹ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 8 kwietnia 2026 r.

¹³⁰ Monitor Polski z 2014 r, poz. 526.

¹³¹ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 8 kwietnia 2026 r.

¹³² Wyjaśnienia Kontrolowanego z 8 kwietnia 2026 r.

ustalenia danych kontaktowych w oparciu o dostępne źródła, kontakt za pośrednictwem środowiska zawodowego, w tym współpracowników z planów zdjęciowych, działania informacyjne kierowane do osób, z którymi udało się nawiązać kontakt, z prośbą o przekazywanie informacji dalej (...) W odniesieniu do Uprawnionego nr 9 podjęto próbę kontaktu telefonicznego oraz mailowego w dniu 18 września 2024 r., w odniesieniu do Uprawnionej nr 10 podjęto próbę kontaktu mailowego w dniu 10 października 2023 r.¹³³

Należy wskazać, że powyższe działania ZASP nie były wystarczające, albowiem na rzecz Uprawnionego nr 9 ZASP w 2022 r. pobrał tantiemy w wysokości 2.318,65 zł, w 2023 r. w wysokości 3.595,60 zł, w 2024 r. w wysokości 188.783,80 zł, a w 2025 r. w wysokości 53.944,30 zł, natomiast działania podjęte w celu dokonania wypłaty sprowadziły się tylko i wyłącznie do jednorazowej próby kontaktu w roku 2024 i okazały się bezskuteczne. ZASP posiadał dane kontaktowe do ww. uprawnionego i powinien dochować należytej staranności w celu skutecznego kontaktu z uprawnionym, co finalnie powinno doprowadzić do wypłaty na jego rzecz pobranych środków. ZASP jako organizacja zbiorowego zarządzania działa bowiem w imieniu uprawnionych i na ich rzecz dokonuje poboru, podziału i wypłaty przychodów z praw.

Na rzecz Uprawnionej nr 10 ZASP w 2022 r. pobrał środki w wysokości 121,01 zł, w 2023 r. w wysokości 1.969,24 zł, w 2024 r. w wysokości 10.649,17, a w 2025 r. w wysokości 4.558,98 zł, natomiast działania podjęte w celu dokonania wypłaty sprowadziły się do jednorazowej próby kontaktu za pośrednictwem e-mail w 2023 r. Zatem w tym przypadku mamy do czynienia z okresem ponad dwóch lat bezczynności ZASP w zakresie dokonania wypłaty środków pobranych na rzecz ww. uprawnionej. Postawa ZASP wobec Uprawnionej nie stanowi o rzetelnym i starannym poszukiwaniu, co ocenić należy, jako niezgodnie z art. 39 i art. 40 uzz.

W odniesieniu do Uprawnionego nr 11, który został powiadomiony o konieczności zgłoszenia się do ZASP celem odebrania oczekujących na niego należności za 2022 r. w kwocie 84,75 zł, za 2023 r. w kwocie 101,27 zł, za 2024 r. w kwocie 335,01 zł oraz za 2025 r. w kwocie 57,95 zł, ZASP przedstawił e-mail z dnia 1 kwietnia 2026 r., w którym [REDAKTOWANE] ww. uprawnionego, będąca jednocześnie w latach 2023-2024 [REDAKTOWANE] ZASP, informuje, że już dawno przekazała telefonicznie [REDAKTOWANE] prośbę o kontakt z ZASP i podpisanie umowy¹³⁴ oraz wskazała, że *zgodnie z posiadanymi informacjami, został poinformowany o konieczności kontaktu z ZASP, jednak do chwili obecnej nie podjął działań zmierzających do sfinalizowania formalności*¹³⁵. Powyższe działania nie dowodzą staranności ani rzetelności w poszukiwaniach podejmowanych przez ZASP, co ocenić należy jako niezgodnie z art. 39 i art. 40 uzz.

Analiza dokumentacji wykazała, że ZASP nie dysponował mechanizmami, które pozwalałyby na skuteczną identyfikację i poszukiwania uprawnionych, na rzecz których dokonuje poboru, podziału i wypłaty przychodów z praw. Podejmowane czynności miały charakter incydentalny, nie były w żaden sposób ponawiane, co budzi wątpliwości w zakresie równego traktowania wszystkich reprezentowanych uprawnionych. Działania podejmowane przez ZASP w tym zakresie należy ocenić jako niewystarczające. Nie

¹³³ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 8 kwietnia 2026 r.

¹³⁴ Załącznik nr 7 do Wyjaśnień Kontrolowanego z 8 kwietnia 2026 r.

¹³⁵ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 8 kwietnia 2026 r.

umożliwiły one w sposób skuteczny uprawnionym dochodzenia należnych im środków. W celu racjonalnej i rzetelnej wypłaty pobranych przychodów z praw należałoby wprowadzić jednolite procedury i narzędzia w zakresie poszukiwań wobec wszystkich uprawnionych oraz należycie dokumentować podejmowane w tym zakresie czynności, co w konsekwencji powinno prowadzić do podniesienia efektywności w zakresie przekazywania pobranego inkasa twórcom.

Kontrolujący w odniesieniu do imiennych list wybranych uprawnionych za poszczególne lata kontrolowane zwrócili się do ZASP o wskazanie, jakie działania były podejmowane w przypadku uprawnionych wskazanych w zestawieniach. Ww. zestawienia obejmowały łącznie 38 pozycji odnoszących się do środków do wypłaty powyżej kwoty 10.000,00 zł. Przy czym, w wielu przypadkach środki dotyczyły tych samych uprawnionych, w różnych okresach rozliczeniowych. Ponadto, na liście znaleźli się uprawnieni, którzy wykonują zawody zaufania publicznego i w publicznych rejestrach znajdują się dane, które pozwalają na skontaktowanie się z tymi osobami.

Zgodnie z wyjaśnieniami ZASP: W odniesieniu do wskazanych zestawień wyjaśniamy, że działania podejmowane przez ZASP w celu ustalenia i nawiązania kontaktu z uprawnionymi mają charakter systemowy i są realizowane w ramach dostępnych danych oraz możliwości organizacyjnych. (...)brak wypłaty środków w analizowanych przypadkach wynika przede wszystkim z braku możliwości skutecznego nawiązania kontaktu z uprawnionymi lub niedopełnienia przez nich formalności niezbędnych do zawarcia umowy i realizacji wypłaty, pomimo podejmowanych przez ZASP działań informacyjnych i poszukiwawczych¹³⁶. Powyższe wskazuje na brak systemowych rozwiązań dotyczących procesu poszukiwań. ZASP nie dysponował wiedzą, jak poszukiwać, jakie czynności podejmować i jakie okazać się skuteczne, a także w jaki sposób docierać do uprawnionych i jak pozyskiwać od nich informacje. Jednorazowo wykonany telefon lub informacja przekazana np. do innych uczestników produkcji jest często jedyną czynnością poszukiwawczą podejmowaną przez Dział ds. Komunikacji z Uprawnionymi.

Zgodnie z art. 7 uzz organizacja zbiorowego zarządzania daje rękojmię należytego wykonywania zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi, w szczególności posiada możliwości techniczne i organizacyjne gwarantujące samodzielne i prawidłowe wykonywanie zbiorowego zarządzania, a także zatrudnia osoby, których kwalifikacje gwarantują prawidłową, prawną i rachunkową obsługę prowadzonej działalności oraz dysponuje środkami finansowymi w wysokości gwarantującej prawidłowe wykonywanie zbiorowego zarządzania. ZASP w toku kontroli, jak również w okresie kontrolowanym (co wynika ze składanych wyjaśnień) sygnalizował problemy z bieżącym wykonywaniem działalności statutowej poprzez opóźnienia w wykonywaniu obowiązków wobec uprawnionych, samego Stowarzyszenia lub organów nadzoru, które uzasadniał niedoborami kadrowymi lub trwającym okresem wyborczym do organów statutowych Stowarzyszenia. Sytuacja ta wskazuje na możliwe istotne problemy organizacyjne ZASP. W świetle powyższego rozważyć należy, czy w sposób racjonalny dokonywany jest podział zadań przypisanych dla poszczególnych pracowników oraz czy ilość pracowników jest adekwatna do ilości obowiązków, które spoczywają na ZASP jako na ozz.

¹³⁶ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 8 kwietnia 2026 r.

Wskazać należy, że ZASP podzielił i wypłacił przychody z praw w 2022 r. dla 5675 uprawnionych, a 7144 uprawnionych wciąż poszukuje, aby dokonać wypłaty podzielonych środków. Następnie w 2023 r. podzielił i wypłacił przychody z praw dla 6267 uprawnionych, a 7994 uprawnionych wciąż poszukuje. W 2024 r. ZASP podzielił i wypłacił przychody z praw dla 6112 uprawnionych, a 8909 uprawnionych nadal poszukuje. Powyższe kwoty wskazują, że procent kwot pobranych, podzielonych, lecz niewypłaconych w stosunku do kwot podzielonych i wypłaconych na rzecz uprawnionych ukształtował się w 2022 r. na poziomie 7,2%, w 2023 r. na poziomie 9,6 %, a w 2024 r. na poziomie 11,4 %. Chociaż w ujęciu całościowym wartość przychodów z praw podzielonych, lecz niewypłaconych w kolejnych latach kształtuje się na stosunkowo niskim poziomie, jednak podkreślenia wymaga fakt, że ZASP poszukuje więcej uprawnionych od liczby zidentyfikowanych uprawnionych, na rzecz których dokonano wypłaty. Ma to znaczenie o tyle, że zgodnie z art. 4 ust. 3 uzz organizacja zbiorowego zarządzania jednakowo traktuje uprawnionych, bez względu na podstawę prawną zbiorowego zarządzania ich prawami. ZASP nie ma szczegółowej procedury poszukiwania artystów wykonawców uprawnionych do odbioru należnych im środków. Proces poszukiwania nie został w żaden sposób usystematyzowany. Nie określono, jakie czynności, w jakiej kolejności, wobec kogo, jak często i w jaki sposób mają być wykonywane. Skutkuje to brakiem poszukiwań, a jeśli działania były podejmowane, to charakteryzowały się dużym stopniem przypadkowości.

4.3.2. Prawdliwość i terminowość dokonywania poboru, podziału i wypłaty przychodów z praw na podstawie wybranych uprawnionych

Analizie poddano terminowość poboru, podziału i wypłaty przychodów z praw należnych twórcom i artystom wykonawcom na podstawie pięciu największych płatników/użytkowników, czterech na polu eksploatacji nadawanie i jednego na polu eksploatacji publiczne odtworzenie. Kontrolą poddano umowy zawarte z wytypowanymi użytkownikami obowiązujące w kontrolowanym okresie, protokoły rozliczeń, listy emisyjne przekazane przez użytkowników, faktury wystawione przez ZASP na rzecz wskazanych użytkowników oraz dokumentację księgową potwierdzającą wpływ środków od użytkowników na rachunek bankowy ZASP oraz listy płać dla wybranych faktur, z których wybrano losowo po trzy nazwiska artystów wykonawców, na rzecz których ZASP w kontrolowanym okresie dokonywał wypłat przychodów z praw.

Dokonano analizy prawidłowości dokonywania naliczeń oraz ich terminowości dla czternastu artystów wykonawców. Z dokumentacji ustalono następujący terminarz wykonanych przez ZASP czynności:

1. Użytkownik nr 1 za I kwartał 2022 r. przekazał dokumentację emisyjną w dniu 8 kwietnia 2022 r., która stanowiła podstawę naliczenia należności do wypłaty dla Uprawnionego nr 12. Przekazanie do wypłaty nastąpiło w dniu 5 lipca 2022 r.
2. Użytkownik nr 1 za I kwartał 2023 r. przekazał dokumentację emisyjną w dniu 20 kwietnia 2023 r., która stanowiła podstawę naliczenia należności do wypłaty dla Uprawnionego nr 13. Przekazanie do wypłaty nastąpiło w dniu 23 czerwca 2023 r.
3. Użytkownik nr 1 za I kwartał 2025 r. przekazał dokumentację emisyjną dotyczącą spektakli teatralnych w dniu 6 marca 2025 r., która stanowiła podstawę naliczenia

- należności do wypłaty dla Uprawnionego nr 14. Przekazanie do wypłaty nastąpiło w dniu 30 kwietnia 2025 r.
4. Użytkownik nr 2 za rok 2022 przekazał dokumentację emisyjną w dniu 2 stycznia 2023 r., która stanowiła podstawę naliczenia należności do wypłaty dla Uprawnionego nr 15. Przekazanie do wypłaty nastąpiło w dniu 8 maja 2023 r.
 5. Użytkownik nr 2 za rok 2023 przekazał dokumentację emisyjną w dniu 14 lutego 2024 r., która stanowiła podstawę naliczenia należności do wypłaty dla Uprawnionego nr 16. Przekazanie do wypłaty nastąpiło w dniu 11 czerwca 2024 r.
 6. Użytkownik nr 2 za rok 2024 przekazał dokumentację emisyjną w dniu 30 stycznia 2025 r., która stanowiła podstawę naliczenia należności do wypłaty dla Uprawnionego nr 17. Przekazanie do wypłaty nastąpiło w dniu 28 maja 2025 r.
 7. Użytkownik nr 3 za rok 2022 przekazał dokumentację emisyjną w dniu 10 lutego 2023 r., która stanowiła podstawę naliczenia należności do wypłaty dla Uprawnionego nr 18. Przekazanie do wypłaty nastąpiło w dniu 5 czerwca 2023 r.
 8. Użytkownik nr 3 za rok 2023 przekazał dokumentację emisyjną w dniu 14 marca 2024 r. (wpłata od Użytkownika nr 3 nastąpiła w dniu 14 lutego 2025 r.), która stanowiła podstawę naliczenia należności do wypłaty dla Uprawnionego nr 19. Przekazanie do wypłaty nastąpiło w dniu 14 maja 2025 r.
 9. Użytkownik nr 3 za rok 2024 przekazał dokumentację emisyjną w dniu 9 maja 2025 r., która stanowiła podstawę naliczenia należności do wypłaty dla Uprawnionego nr 20. Przekazanie do wypłaty nastąpiło w dniu 6 listopada 2025 r.
 10. Użytkownik nr 4 za rok 2022 przekazał dokumentację emisyjną w dniu 12 lutego 2023 r., która stanowiła podstawę naliczenia należności do wypłaty dla Uprawnionego nr 21. Przekazanie do wypłaty nastąpiło w dniu 4 lipca 2023 r.
 11. Użytkownik nr 4 za rok 2023 przekazał dokumentację emisyjną w dniu 13 lutego 2024 r., a wpłata od Użytkownika nr 4 nastąpiła w dniu 13 września 2024 r. Przy czym konieczne było uzupełnienie dokumentacji emisyjnej za okres od dnia 4 czerwca 2023 r. do dnia 31 grudnia 2023 r., która została przekazana w dniu 8 listopada 2024 r. Stanowiło to podstawę naliczenia należności do wypłaty dla Uprawnionego nr 22. Przekazanie do wypłaty nastąpiło w dniu 17 marca 2025 r.
 12. Użytkownik nr 5 za rok 2022 przekazał dokumentację emisyjną w dniu 12 stycznia 2023 r., która stanowiła podstawę naliczenia należności do wypłaty dla Uprawnionego nr 23. Przekazanie do wypłaty nastąpiło w dniu 30 listopada 2023 r.
 13. Użytkownik nr 5 za rok 2023 przekazał dokumentację emisyjną w dniu 15 stycznia 2024 r., która stanowiła podstawę naliczenia należności do wypłaty dla Uprawnionego nr 24. Przekazanie do wypłaty nastąpiło w dniu 12 lipca 2024 r.
 14. Użytkownik nr 5 za rok 2025 przekazał dokumentację emisyjną w dniu 16 stycznia 2025 r., która stanowiła podstawę naliczenia należności do wypłaty dla Uprawnionego nr 25. Przekazanie do wypłaty nastąpiło w dniu 9 grudnia 2025 r.

W wyniku dokonanej analizy ustalono, że płatności dokonywane przez użytkowników, jak i następnie przez ZASP na rzecz uprawnionych dokonywane były terminowo, z zachowaniem terminów umownych oraz ustawowych.

W całym kontrolowanym okresie opóźnienia w płatności względem terminów wynikających z umowy miało dwóch badanych użytkowników, na co Kontrolowany nie miał wpływu. Natomiast okres od otrzymania dokumentacji emisyjnej przez ZASP od użytkownika do momentu przygotowania do rozliczenia poszczególnych uprawnionych mieścił się w większości przypadków w terminie 2-4 miesięcy. Najdłuższy czas od otrzymania od użytkownika płatności oraz kompletnej dokumentacji emisyjnej do momentu wypłaty uprawnionemu widoczny był przy rozliczeniach od użytkownika działającego na polu eksploatacji publicznej odtwarzanie i wynosił 6-11 miesięcy. Mimo to płatności zostały dokonane w terminie wynikającym z treści Regulaminu repartycji oraz zgodnie z art. 39 uzz.

W odniesieniu do pięciu osób płatność została dokonana przelewem na podstawie wystawionej faktury, w stosunku do czterech osób płatność dokonano na wskazany rachunek bankowy, natomiast w stosunku do pięciu osób pieniądze pozostawiono do dyspozycji uprawnionego do odbioru w kasie ZASP z uwagi na niepodanie numeru rachunku bankowego.

4.4. Środki podzielone – metody poszukiwania

W odniesieniu zaś do środków podzielonych jednak niewypłaconych Kontrolowany wskazał, że przyczyną opóźnień w wypłatach są przede wszystkim braki w dokumentacji uprawnionych, w szczególności brak umowy, pełnych danych osobowych, danych kontaktowych, danych do przelewu, czy toczące się sprawy sądowe. Kontrolowany wyjaśnił, że w celu odnalezienia artystów uprawnionych do wypłaty otrzymanych od użytkowników przychodów z praw ZASP regularnie zamieszcza informacje w tym zakresie w swoich mediach społecznościowych, również na stronie www.zasp.pl, w newsletterze oraz na tablicy ogłoszeń, *kwestie te są też poruszane i przypominane na zebraniach członków ZASP, na imprezach i konferencjach z udziałem ZASP*¹³⁷. Zgodnie z wyjaśnieniami¹³⁸ Kontrolowanego, *ZASP prowadził działania informacyjne skierowane do uprawnionych również za pośrednictwem mediów społecznościowych*. Kontrolujący poprosili o dostarczenie statystyk prowadzonych mediów społecznościowych. ZASP przedstawił 88 stron (88 postów) wydruków postów z konta ZASP na portalu Facebook. Z przekazanych danych wynika, że w latach 2023-2025 ZASP umieścił w tym miejscu siedem postów dotyczących poszukiwania uprawnionych do wypłaty. Statystyki wyświetleń wskazują, że posty te wygenerowały od 1,5 tys. do 6 tys. wyświetleń, a interakcji na poziomie kilkudziesięciu. Pozostałe posty umieszczone przez ZASP dotyczyły w głównej mierze kampanii prowadzonej w związku z nowelizacją ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, funduszy SKE i naboru wniosków oraz sposobu zawierania umów i rozliczania tantiem za audiobooki. Liczba wyświetleń przedstawionych postów wahała się w przedziale od kilkudziesięciu do ok 8 tys. wyświetleń. Pojedyncze posty dotyczące kampanii w sprawie nowelizacji ustawy osiągnęły wyświetlenia na poziomie 10 tys. i 20 tys., a jeden post dotyczący naboru wniosków SKE – 81 tys. wyświetleń. Nie są to dane, które wskazywałyby na systemowe, przemyślane, regularne działania mające na celu poszerzenie świadomości

¹³⁷ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 8 kwietnia 2026 r.

¹³⁸ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 8 kwietnia 2026 r.

uprawnionych oraz dotarcie do poszukiwanych uprawnionych, dla których ZASP pobrał środki. W swoich wyjaśnieniach¹³⁹ ZASP *w celu oceny skuteczności prowadzonych działań komunikacyjnych oraz identyfikacji potrzeb informacyjnych uprawnionych, ZASP przeprowadził ankietę wśród tej grupy. Ankieta obejmowała zagadnienia związane m.in. z poziomem dostępności i zrozumiałości informacji dotyczących procedury uzyskiwania i wypłaty tantiem, a także preferowanymi kanałami komunikacji. Wyniki ankiety stanowiąc będą dodatkowe źródło informacji wykorzystywane przy doskonaleniu sposobu przekazywania komunikatów do uprawnionych.* Na moment zakończenia działań kontrolnych nie zostały udostępnione Kontrolującym wyniki przeprowadzonej ankiety.

W oparciu o przekazaną dokumentację należy wskazać, że w ocenie Kontrolujących działania polegające na zamieszczaniu w mediach społecznościowych komunikatów skierowane są przede wszystkim do uprawnionych oraz ich następców prawnych, którzy są aktywni w Internecie i swobodnie się po nim poruszają. Zróżnicowanie wiekowe uprawnionych artystów wykonawców jest duże, w konsekwencji czego także kompetencje cyfrowe znajdują się na różnym poziomie u różnych uprawnionych. Trudno zatem takie działania uznać za aktywne poszukiwanie, spełniające wymogi należytej staranności, jak również uwzględniające potrzeby i możliwości zrzeszonych członków i reprezentowanych uprawnionych. Wskazana byłaby dywersyfikacja sposobów dotarcia do uprawnionych i ich następców prawnych i nieopieranie się w tych poszukiwaniach wyłącznie na środowisku cyfrowym.

Ponadto ZASP wskazał również, że *w kontrolowanym okresie Dział ds. Komunikacji z Uprawnionymi podejmował działania mające na celu identyfikację oraz nawiązanie kontaktu z osobami uprawnionymi, którym naliczono, lecz nie wypłacono tantiem (...). Dział dwukrotnie otrzymał zestawienia obejmujące wyłącznie imiona i nazwiska tych osób, przekazane przez Dyrektora Generalnego. Zakres przekazanych danych był ograniczony, co miało istotny wpływ na możliwości skutecznego ustalenia danych kontaktowych wszystkich wskazanych osób. Pomimo powyższych ograniczeń, pracownicy Działu podejmowali działania zmierzające do ustalenia danych kontaktowych oraz nawiązania kontaktu z uprawnionymi, w szczególności poprzez: wyszukiwanie osób w ogólnodostępnych źródłach internetowych, w tym w mediach społecznościowych, kontakt z agencjami aktorskimi oraz teatrami, wykorzystanie dostępnych kontaktów środowiskowych, w tym za pośrednictwem osób, z którymi udało się nawiązać kontakt. (...) Dodatkowo wdrożono rozwiązania wspierające proces identyfikacji uprawnionych, w tym uruchomiono wyszukiwarkę oraz prowadzono komunikację za pośrednictwem mediów społecznościowych. (...) Podejmowane działania miały charakter ciągły i były realizowane w ramach dostępnych zasobów organizacyjnych oraz z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z zakresu przekazanych danych.*¹⁴⁰ Jednocześnie Kontrolowany zaznaczył, że *W zakresie działań podejmowanych przez ZASP w celu umożliwienia kontaktu z osobami uprawnionymi wskazujemy, że mają one charakter systemowy i powszechny, a nie indywidualny; nie posiada zatem dokumentacji potwierdzającej indywidualne próby*

¹³⁹ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 8 kwietnia 2026 r.

¹⁴⁰ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 8 kwietnia 2026 r.

*kontakty z osobami wskazanymi przez kontrolującego, gdyż działania w tym zakresie realizowane są w sposób ogólny, ciągły i systemowy.*¹⁴¹

W ocenie Kontrolujących powyższe wyjaśnienia pozostają w sprzeczności, albowiem ZASP wskazuje, że z jednej strony pracownicy Działu ds. Komunikacji z Uprawnionymi podejmują działania mające na celu kontakt z uprawnionymi – kontakt indywidualny, a innym razem wskazuje, że działania polegające na kontaktach z uprawnionymi nie mają charakteru indywidualnego. Prezentowana przez ZASP w tym zakresie postawa stoi w sprzeczności z prawidłowością i przejrzystością działań na rzecz uprawnionych, a także charakteryzuje się nierzetelnością i brakiem staranności.

Zastrzeżenia Kontrolujących budzi również treść informacji umieszczonej przez ZASP na portalu Facebook w dniu 26 listopada 2025 r.¹⁴², z której wynika, że 31 grudnia 2025 r. upływa termin odbioru tantiem za 2021 r., a po tej dacie nie będzie już możliwości ich wypłaty. Informację tę w taki sposób sformułowaną należy uznać za wprowadzającą w błąd uprawnionych, co do przysługujących im praw. Zgodnie z art. 41 uzz: *1. Przychody z praw, które mimo podjęcia czynności, o których mowa w art. 40, nie zostały wypłacone w terminie 3 lat od dnia zakończenia roku obrotowego, w którym zostały pobrane, organizacja zbiorowego zarządzania przeznacza na sfinansowanie działalności o charakterze socjalnym, kulturalnym lub edukacyjnym świadczonej na rzecz uprawnionych zgodnie z art. 38 ust. 3 lub wypłatę pozostałym uprawnionym proporcjonalnie do należnych im przychodów z praw. (...) 2. Uprawniony zachowuje roszczenie wobec organizacji zbiorowego zarządzania o wypłatę przychodów z praw, o których mowa w ust. 1, w pełnej należnej mu wysokości. Wypłata następuje z przychodów z praw pobranych w kolejnych latach obrotowych, które nie zostały wypłacone uprawnionym z powodu ich nieustalenia lub nieodnalezienia.* Ustawa zatem jednoznacznie wskazuje, że po upływie wskazanych trzech lat ozz może przeznaczyć środki należne dla nieodnalezionych uprawnionych na działalność socjalną, kulturalną lub edukacyjną lub wypłatę pozostałym uprawnionym, jednak uprawniony zachowuje swoje roszczenie w pełni. Oznacza to, że nadal może zgłosić się do ZASP z żądaniem wypłaty pobranych na jego rzecz i należnych mu przychodów z praw, a ZASP ma obowiązek je wypłacić. Umieszczanie informacji wprowadzających w błąd co do obowiązującego prawa i posiadanych możliwości przez uprawnionych nie koresponduje z wymogami ustawowymi dawania rękojmi należytego wykonywania zbiorowego zarządu poprzez prawidłowe jego wykonywanie przy pomocy wykwalifikowanych osób, które gwarantują prawną obsługę prowadzonej działalności (art. 7 uzz). Zachowanie takie nie jest realizacją wymogu zapewnienia starannego i prawidłowego procesu podziału i wypłaty (art. 4 i art. 39 uzz).

Na stronie internetowej ZASP działa wyszukiwarka, dzięki której artyści mogą sprawdzić, czy naliczone zostały na ich rzecz wynagrodzenia i czy powinni skontaktować z biurem ZASP lub Działem ds. Komunikacji z Uprawnionymi ZASP.¹⁴³ Wyszukiwarka uprawnionych znajduje się na stronie internetowej <https://www.zasp.pl/ozz/dla-uprawnionych/poszukujemy-uprawnionych/>. Do wyszukiwarki można wpisać jedynie imię i nazwisko. Po wpisaniu nazwiska pojawia się jeden z dwóch komunikatów: 1) *Skontaktuj się z działem ds. uprawnionych w celu podpisania umowy*; lub 2) *Nie odnaleziono. Upewnij się*

¹⁴¹ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 25 marca 2026 r.

¹⁴² Wyjaśnienia Kontrolowanego z 8 kwietnia 2026 r., załącznik nr 4, str. 88.

¹⁴³ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 12 lutego 2026 r.

czy wpisane dane są prawidłowe; oraz formularz kontaktowy do kontaktu z ZASP. Nie ma żadnych innych danych, które dawałyby uprawnionym możliwość sprawdzenia, czy oczekuje na nich niewypłacone wynagrodzenie oraz czy to oni są poszukiwanymi uprawnionymi (problem artystów o takim samym nazwisku i imieniu). Zdaniem ZASP obowiązek przestrzegania przepisów RODO wyklucza publikację przez ZASP danych osobowych osób uprawnionych do pobierania wynagrodzeń z przychodów z praw.¹⁴⁴ Nie można zgodzić się z wyjaśnieniami Kontrolowanego, bowiem z treści art. 40 uzz wynika wprost, jakiego rodzaju informacje mogą być publikowane na stronie internetowej ozz i informacje te – wbrew twierdzeniom ZASP – nie ograniczają się wyłącznie do imienia i nazwiska uprawnionego. W swoich wyjaśnieniach¹⁴⁵ ZASP przywołuje zasadę legalności przetwarzania danych osobowych wynikającą z RODO¹⁴⁶, jako stanowiącą ograniczenie w możliwości przetwarzania danych na potrzeby poszukiwania uprawnionych. ZASP pomija w tym miejscu jednak fakt, że uzz ma charakter *lex specialis* w stosunku do przepisów RODO, co w praktyce przekłada się na większe a nie mniejsze możliwości wykorzystywania danych. Art. 6 RODO, na który powołuje się ZASP, określa możliwe podstawy przetwarzania danych, w tym gdy przetwarzanie jest niezbędne do wykonania umowy, której stroną jest osoba, której dane dotyczą, lub do podjęcia działań na żądanie osoby, której dane dotyczą, przed zawarciem umowy; czy też przetwarzanie jest niezbędne do wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze. Prawny obowiązek ciążący na ZASP jako na administratorze danych wynika z udzielonego zezwolenia i regulowany jest przepisami ustawy o zbiorowym zarządzaniu, która wskazuje, jakimi danymi może posługiwać się ozz w celu poszukiwania uprawnionych, o jaki dane ma prawo pytać użytkowników i jakie działania może w tym zakresie podejmować. OZZ, która wystąpiła o zezwolenie na zbiorowe zarządzanie, nie może pozostawać bierna w poszukiwaniach, uzasadniając swój brak aktywności obawą o naruszenie dóbr osobistych poszukiwanych osób. OZZ może zostać tylko taki podmiot, który daje rękojmię należytego wykonywania zbiorowego zarządu, w szczególności posiada możliwości techniczne i organizacyjne gwarantujące samodzielne i prawidłowe wykonywanie zbiorowego zarządu, zatrudnia wykwalifikowane osoby i dysponuje środkami finansowymi gwarantującymi prawidłowe wykonywanie zbiorowego zarządu (art. 7 uzz). Oznacza to, że od organizacji takiej ustawodawca, organ nadzorczy, jak również uprawnieni z tytułu praw autorskich i praw pokrewnych mają prawo oczekiwać wyjątkowo rzetelnego, skrupulatnego działania odznaczającego się zaangażowaniem zwłaszcza w sytuacji, w której pobiera środki dla uprawnionych, których należy dopiero prawidłowo ustalić i odszukać. Celem reglamentowania przez ustawodawcę działalności organizacji zbiorowego zarządzania nie było udzielanie zezwolenia na dzielenie środków dla uprawnionych, którzy sami zgłoszą się do ozz i wskażą co i od kogo im się należy. Zbiorowy zarząd prawami autorskimi i prawami pokrewnymi jest procesem złożonym i wymagającym szczególnej znajomości charakterystyki branży i umiejętności poruszania się w niej. Stowarzyszenie branżowe, które za cel statutowy wskazuje dbanie o interesy uprawnionych, nie może uzasadniać

¹⁴⁴ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 12 lutego 2026 r.

¹⁴⁵ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 25 marca 2026 r.

¹⁴⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), dalej jako RODO.

swojej niekompetencji, zasłaniając się trudnościami, które w sposób naturalny występują w tego typu działalności.

ZASP ponadto wskazuje, że trudności w poszukiwaniu uprawnionych artystów wykonawców wynikają z faktu, że *ZASP w przypadku aktorów i tancerzy jest jedyną organizacją reprezentującą te kategorie uprawnionych*¹⁴⁷. Nie można zgodzić się z wyjaśnieniami Kontrolowanego, ponieważ organizacja zbiorowego zarządzania, występując o udzielenie zezwolenia na zbiorowe zarządzanie, ma obowiązek wykazać, że daje rękojmię należytego wykonywania zbiorowego zarządu, w szczególności posiada możliwości techniczne i organizacyjne gwarantujące samodzielne i prawidłowe wykonywanie zbiorowego zarządu (art. 7 ust 1 uzz). W przepisie tym nie ma mowy o tym, że jeśli ozz będzie jedynym ozz zarządzającym prawami danego typu uprawnionych, to może działać z mniejszym zaangażowaniem, czy wręcz nie podejmować działań poszukiwawczych. ZASP, występując o zezwolenie na zbiorowe zarządzanie prawami artystów wykonawców – aktorów i tancerzy, dał rękojmię należytego wykonywania zbiorowego zarządu i nie może zasłaniać się trudnościami wynikającymi z faktu, że jest jedyną tego typu organizacją działającą na polskim rynku.

Ponadto Kontrolowany wskazał, że za pośrednictwem wskazanej wyszukiwarki *uprawnieni mogą wstępnie zweryfikować, czy są na liście osób, dla których ZASP zainkasował tantiemy. W ZASP funkcjonuje oddelegowany do kontaktów z uprawnionymi dział, którego pracownicy informują telefonicznie, mailowo lub osobiście zgłaszające się do ZASP osoby uprawnione o kolejnych krokach i procedurach związanych z przeprowadzenia koniecznych formalności w celu otrzymania oczekującego na taką osobę wynagrodzenia*.¹⁴⁸ Nie można zgodzić się z oceną Kontrolowanego w tym zakresie, bowiem w przypadku powtarzających się nazwisk lub wystąpienia błędu w nazwisku nie jest możliwe dokonanie weryfikacji nawet „wstępnej”. A wobec postawy ZASP, że przepisy RODO zabraniają podawania danych osobowych, to telefonicznie i mailowo w praktyce ZASP nie informuje o niczym innym, jak o potrzebie osobistej wizyty w siedzibie ZASP celem ustalenia, czy zgłaszający jest osobą uprawnioną i czy ZASP dysponuje dla niego przychodami z praw.

Na pytanie o wyjaśnienie, jakie konkretnie działania ZASP podejmuje w celu ustalenia artysty wykonawcy uprawnionego do wypłaty pobranych i nieprzypisanych kwot, Kontrolowany wyjaśnił, że *ZASP nie ma szczegółowej procedury poszukiwania artysty wykonawcy uprawnionego do odbioru tantiem*¹⁴⁹. Kontrolowany ponadto wskazał, że *pracownicy ZASP podejmują starania w celu ustalenia kontaktu do osób uprawnionych, znanych ZASP wyłącznie z imienia i nazwiska, poprzez bezpośredni kontakt z agencjami aktorskimi, teatrami i studiami nagrań (w przypadku artystycznych wykonań dubbingowych). ZASP nie podejmuje żadnych aktywnych działań mających na celu ustalenie danych osób uprawnionych. Osoby uprawnione, które się do nas zgłaszają są informowane o możliwości podpisania umowy o zbiorowe zarządzanie z ZASP. (...) W przypadku zgłoszenia się osób uprawnionych w wyniku podjętych przez ZASP działań, ZASP bezpośrednio od tych osób uzyskuje stosowne, konieczne dane. „Działania”, o których informuje ZASP, w istocie sprowadzają się wyłącznie do udostępnienia wyszukiwarki na*

¹⁴⁷ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 25 marca 2026 r.

¹⁴⁸ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 12 lutego 2026 r.

¹⁴⁹ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 27 lutego 2026 r.

stronie internetowej wskazanej powyżej. Jeśli uprawniony nie ma zawartej z ZASP umowy, to inicjatywa, by ustalić, że jest osobą uprawnioną i poszukiwaną w związku z tym, że ZASP pobrał od korzystających przypisane do uprawnionego przychody z praw, leży wyłącznie po stronie uprawnionego. Jeśli uprawniony sam nie domyśli się, że mogą na niego oczekiwać środki w ZASP, to żadne aktywne działania przez ozz nie zostaną podjęte. Art. 38 i 40 uzz mówią o tym, że „organizacja zbiorowego zarządzania dokonuje podziału i wypłaty”, a jeśli „nie jest w stanie dokonać wypłaty z przychodów z praw z powodu nieustalenia lub nieodnalezienia uprawnionych (...), podejmuje ona niezbędne czynności w celu ustalenia lub odnalezienia uprawnionych, w szczególności: poszukuje (...), przekazuje (...), publikuje (...)”. Mowa w tych przepisach o aktywnym podejmowaniu działań przez ozz. W przepisach tych nie ma mowy o tym, że ozz ma biernie czekać, aż uprawniony domyśli się, że powinien skontaktować się z ZASP. Ciężar poszukiwań spoczywa na ozz, nie na uprawnionym i ustawa w tym zakresie nie pozostawia wątpliwości.

Chociaż ZASP udostępnia wyszukiwarkę na stronie internetowej dla uprawnionych, nie prowadzi żadnych statystyk dotyczących skuteczności tego mechanizmu poszukiwań, bowiem nie był w stanie udostępnić danych dotyczących liczby osób, które tą drogą ustaliły, że są poszukiwanymi uprawnionymi i podjęły kontakt celem weryfikacji.¹⁵⁰ Dodatkowo ZASP wskazał również, że nie ma możliwości przygotowania analizy, z której wynikałoby, jakie powody stanowią najczęstszą przyczynę niewypłacenia pobranych środków¹⁵¹. ZASP nie jest w stanie w żaden sposób zdefiniować i zestawić głównych powodów niedokonania wypłat na rzecz uprawnionych wraz z wyliczeniem kwot przypadających na poszczególne powody. Ponadto zaznaczyć należy, że dane zamieszczone w wyszukiwarce nie pozostają w korelacji z przekazaną Kontrolującą listą poszukiwanych uprawnionych. Wewnętrzny rejestr ZASP uprawnionych poszukiwanych zawiera inny zbiór nazwisk poszukiwanych uprawnionych niż te, które można zweryfikować za pośrednictwem wyszukiwarki. Działania ZASP w zakresie poszukiwania charakteryzują się dużą przypadkowością. Nie mają charakteru zaplanowanych, przemyślanych działań, konsekwentnie weryfikowanych w dłuższej perspektywie czasowej celem zbadania ich skuteczności. Wyjaśnienia ZASP udzielone w toku kontroli nie wskazują, by w obszarze zainteresowania ZASP leżała poprawa skuteczności poboru, podziału i wypłaty przychodów z praw, którymi zarządza na podstawie udzielonego zezwolenia. Nie są podejmowane żadne działania o charakterze systemowym, nie tworzy się żadnych procedur wspólnych dla określonych pól eksploatacji czy typów użytkowników.

Trudności w poszukiwaniu uprawnionych do wypłaty pojawiają się również w sytuacji, gdy uprawniony umiera, a w jego miejsce wejść powinni spadkobiercy. Kontrolowany stoi na stanowisku, że *ZASP nie posiada instrumentów prawnych ani faktycznych możliwości samodzielnego ustalania kręgu spadkobierców zmarłych osób uprawnionych. Ustalenie spadkobierców następuje na podstawie przepisów prawa spadkowego i wymaga przeprowadzenia odpowiednich postępowań (w szczególności sądowych lub notarialnych), do których prowadzenia ZASP nie jest uprawniony. Organizacja nie ma również dostępu do rejestrów ani narzędzi umożliwiających samodzielne i wiążące ustalenie następstwa prawnego po zmarłym. W związku z powyższym ZASP opiera się na informacjach*

¹⁵⁰ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 12 lutego 2026 r.

¹⁵¹ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 27 lutego 2026 r.

*i dokumentach przekazywanych przez osoby zgłaszające swoje prawa, w szczególności na prawomocnych postanowieniach o stwierdzeniu nabycia spadku lub aktach poświadczenia dziedziczenia sporządzonych przez notariusza.*¹⁵² Nie sposób zgodzić się z wyjaśnieniami Kontrolowanego w tym zakresie. Stwierdzenie nabycia spadku odbywa się albo poprzez postępowanie sądowe albo poprzez czynność notarialną, i poza wszelką wątpliwością jest, że zadania te nie należą do organizacji zbiorowego zarządzania. Przypomnieć jednak należy, że zgodnie z art. 4 uzz organizacja zbiorowego zarządzania zbiorowo zarządza prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi na podstawie zawartej umowy, na podstawie upapp lub uzz w zakresie udzielonego zezwolenia. Ponadto czyni to, jednakowo traktując uprawnionych, bez względu na podstawę prawną zbiorowego zarządzania. Organizacja zbiorowego zarządzania nie może w związku z tym uzasadniać braku aktywności w zakresie dokonywania wypłat przychodów z praw na rzecz uprawnionych tylko tym, że uprawniony nie żyje. Nie chodzi o to, aby ZASP ustalał spadkobierców, ale o to, aby uprawnieni byli w ogóle informowani, że takie środki istnieją i mogą zostać wypłacone. Obecnie mamy sytuację, w której prawo formalnie gwarantuje wypłatę, ZASP daje rękojmię prawidłowego zbiorowego zarządu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi, ale w praktyce działa wyłącznie wobec tych, którzy wiedzą, że powinni zwrócić się do ZASP z zapytaniem. To nie jest kwestia wygody ZASP, tylko podstawowej rzetelności ozz wobec uprawnionych, jak również wykonywania obowiązków, które na siebie przyjął wraz z uzyskaniem zezwolenia ministra na zbiorowy zarząd. Kontrolujący zgadzają się ze stanowiskiem ZASP, że *ustalenie następstwa prawnego (...) wymaga inicjatywy oraz współdziałania osób uprawnionych lub ich przedstawicieli*¹⁵³, jednak by następca prawny mógł wystąpić z inicjatywą i współdziałać z ZASP w celu ustalenia przysługujących mu należności, musi najpierw wiedzieć, że istnieje taka możliwość, że ZASP takimi środkami przysługującymi jego spadkodawcy dysponuje. Natomiast poszukiwania w istocie sprowadzają się do oczekiwania przez ZASP, że spadkobiercy sami zgłoszą się do Stowarzyszenia i domyślą, jakie kwoty po zmarłym artyście wykonawcy oczekują na postępowanie spadkowe, jak również jakie czynności powinni wykonać, aby móc to postępowanie skutecznie przeprowadzić. Bierna postawa Stowarzyszenia w zakresie ustalania uprawnionych po zmarłych artystach wykonawcach narusza przepisy art. 4 w zw. z art. 39 uzz w zakresie staranności, prawidłowości i przejrzystości procesu podziału i wypłaty przychodów z praw. ZASP jest Stowarzyszeniem, które zrzesza członków i działa na rzecz środowiska artystycznego, które reprezentuje, tworząc społeczność, która ma się wzajemnie wspierać. Warto, by w należyty sposób zadbał również o interesy swoich członków i uprawnionych także po ich śmierci.

4.5. Zarządzanie środkami z niepodzielonych i niewypłaconych w terminie przychodów z praw

Kontrolowany wyjaśnił¹⁵⁴, że przychody z praw, które nie zostały wypłacone w terminie 3 lat od dnia zakończenia roku obrotowego, w którym zostały pobrane, zgodnie z treścią § 11 ust. 1 Regulaminu repartycji zostają w całości przeznaczane na sfinansowanie działalności socjalnej, kulturalnej i edukacyjnej. Pomimo jednak wyjaśnień w tym zakresie widoczne na

¹⁵² Wyjaśnienia Kontrolowanego z 25 marca 2026 r.

¹⁵³ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 8 kwietnia 2026 r.

¹⁵⁴ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 12 lutego 2026 r.

kontach oraz w zestawieniach sprawozdań z działalności za kolejne lata objęte kontrolą widoczne były zaległości w wypłatach przychodów z praw sięgające nawet 2009 r.

Pobrane przychody z praw do czasu ich wypłaty, zgodnie z wyjaśnieniami Kontrolowanego¹⁵⁵ były inwestowane zgodnie z Regulaminem inwestowania ZASP zatwierdzonego uchwałą nr 6/2021 LX Walnego Zebrania Delegatów ZASP z dnia 17 maja 2021 r. Z treści ww. Regulaminu nie wynika, co działo się z odsetkami od wykupowanych produktów inwestycyjnych. ZASP nie przedstawił informacji, w jaki sposób środki te miałyby być zagospodarowywane. Kontrolowany wyjaśnił¹⁵⁶, że *odsetki uzyskane z tytułu inwestycji finansowych przeznaczone są wprawdzie do wypłaty na rzecz uprawnionych, jednak w aktualnie obowiązującym regulaminie repartycji nie ustalono zasad ich podziału*. Oznacza to, że od momentu wejścia w życie przepisów ustawy o zbiorowym zarządzaniu, tj. 19 lipca 2018 r. ZASP przetrzymuje uzyskane w ten sposób środki należne uprawnionym, nie dokonując ich podziału oraz wypłaty. Saldo konta, na którym gromadzone były odsetki od lokat na koniec kolejnych lat kontrolowanych wynosiły: 1.518.146,00 zł na dzień 31 grudnia 2022 r.; 3.747.865,01 zł na dzień 31 grudnia 2023 r.; 5.029.637,22 zł na dzień 31 grudnia 2024 r. oraz 5.706.185,39 zł. na dzień 31 października 2025 r.¹⁵⁷ Stan ten należy ocenić negatywnie. Nie ma powodu, dla którego w ciągu 8 lat od wejścia w życie ww. ustawy organizacja zbiorowego zarządzania nie ustaliła zasad podziału i wypłaty przychodów z praw, do czego jest zobowiązana ww. ustawą, przetrzymując środki należne uprawnionym na swoich kontach.

4.6. Środki pobrane dla zagranicznych uprawnionych

ZASP pobiera przychody z praw dla uprawnionych zagranicznych artystów. Zgodnie z wyjaśnieniami¹⁵⁸ Kontrolowanego *ZASP nie posiada umów zawartych z zagranicznymi organizacjami zbiorowego zarządzania. ZASP prowadzi natomiast w tym zakresie rozmowy i negocjacje*. W okresie kontrolowanym ZASP wypłacił należne wynagrodzenie tylko tym zagranicznym artystom uprawnionym, którzy byli reprezentowani przez (jedną) agencję aktorską, z którą ZASP zawarł porozumienie, a która nie była organizacją zbiorowego zarządzania. Ponadto ZASP wyjaśnił, że nie jest w stanie odpowiedzieć na pytania o sposób ustalania zagranicznych uprawnionych, jaki procent stanowią uprawnieni niezidentyfikowani lub z niepełnymi danymi potrzebnymi do dokonania wypłaty, co dzieje się z przychodami, których nie udało się wypłacić z powodu niezidentyfikowania zagranicznych uprawnionych lub braku pełnych danych. A będzie potrafił udzielić jakichkolwiek wyjaśnień w tej kwestii dopiero po zawarciu umów z organizacjami, z którymi obecnie prowadzi negocjacje. Nigdzie w wyjaśnieniach nie ma jednak wskazanego przybliżonego czasu, w którym ZASP spodziewa się, że owe umowy zostaną zawarte. Zgodnie z wyjaśnieniami ZASP *pozostała do wypłaty kwota na dzień 31.12.2025 r. na wypłaty zagraniczne wynosi 15.949.728,63 zł*. W 2022 r. ZASP wypłacił na rzecz zagranicznego podmiotu reprezentującego uprawnionych aktorów zagranicznych (ww. agencja aktorska niebędąca ozz) kwotę 52.805,03 zł. W 2023 r. była to kwota 21.599,74 zł. W latach 2022-2024 ZASP nie dokonał wypłaty na rzecz zagranicznej organizacji zbiorowego zarządzania. Oznacza to, że ZASP pobiera od użytkowników przychody z praw

¹⁵⁵ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 12 lutego 2026 r.

¹⁵⁶ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 12 lutego 2026 r.

¹⁵⁷ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 27 lutego 2026 r.

¹⁵⁸ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 12 lutego 2026 r.

należne zagranicznym uprawnionym, jednak w praktyce środków tych nie wypłacał. Wypłaty dokonane na rzecz agencji aktorskiej stanowią jedynie 0,47% zgromadzonej kwoty zaległości na rzecz zagranicznych uprawnionych. Działania podejmowane przez ZASP w celu wypłaty pobranych przychodów z praw zagranicznym uprawnionym, w tym próby nawiązania współpracy z zagranicznymi ozz, uznać należy za mające marginalny charakter. Działania podejmowane przez ZASP w powyższym zakresie ocenić należy jako nieefektywne.

4.7. Metody wypłaty przychodów z praw dla uprawnionych

Zgodnie z wyjaśnieniami¹⁵⁹ ZASP, przychody z praw pobrane i podzielone na rzecz zidentyfikowanych uprawnionych były wypłacane na wskazane rachunki bankowe, udostępniane do wypłaty za pośrednictwem kasy w siedzibie ZASP oraz przekazem pocztowym. W 2022 r. 4418 osób uprawnionych otrzymało wypłatę przychodów z praw na przekazany numer rachunku bankowego, w kasie ZASP wypłacone zostały środki dla 1212 osób, a przekazem pocztowym dla 45 osób. W 2023 r. 4761 osób, osób uprawnionych otrzymało wypłatę przychodów z praw na przekazany numer rachunku bankowego, w kasie ZASP wypłacone zostały środki dla 1305 osób, a przekazem pocztowym dla 49 osób. W 2024 r. 5024 osób uprawnionych otrzymało wypłatę przychodów z praw na przekazany numer rachunku bankowego, w kasie ZASP wypłacone zostały środki dla 1223 osób, a przekazem pocztowym dla 35 osób. W 2025 r. 5 304 osób uprawnionych otrzymało wypłatę przychodów z praw na przekazany numer rachunku bankowego, w kasie ZASP wypłacone zostały środki dla 1317 osób. Oznacza to, że średnio ok. 25% uprawnionych pobierało w okresie kontrolowanym środki w kasie stacjonarnej ZASP. Z przykładowych list płac przekazywanych przez Dział ds. inkasa i repartycji do księgowości celem przygotowania wypłat wynika, że w kasie ZASP do wypłaty zostały przygotowane i następnie wypłacone środki w wysokości 169 tys., 174 tys., 283 tys.¹⁶⁰ Pojedyncze wypłaty w kasie ZASP w przypadku kontrolowanych uprawnionych sięgały nawet kilkudziesięciu tysięcy złotych.

Ponadto ze sprawozdań z działalności ZASP w Rozdz. V pkt 8 wynika, że na rachunkach bankowych ZASP znajdują się środki pieniężne w kwocie odpowiednio: 2.820.022,08 zł, 3.053.398,68 zł, 3.383.803,41 zł, które zostały podzielone i pozostawione do dyspozycji uprawnionych, a które nie zostały przez uprawnionych podjęte¹⁶¹. Zgodnie z wyjaśnieniami ZASP¹⁶² *Środki, o których mowa powyżej dotyczą kwot wynagrodzeń należnych uprawnionym, którzy dokonują ich poboru bezpośrednio z kasy ZASP (znajdującej się w siedzibie ZASP) lub nie wskazali ZASP numeru rachunku bankowego. Środki, o których mowa powyżej wypłacane są uprawnionym bezpośrednio w kasie ZASP lub w przypadku przekazania ZASP przez uprawnionego informacji/ dyspozycji o przekazywaniu ich przelewem bankowym zostają przekazane na wskazany przez uprawnionego rachunek bankowy.* Wskazać należy, że taka praktyka nie znajduje uzasadnienia prawnego.

Zastrzeżenia Kontrolujących budzą powyższe wyjaśnienia dotyczące pozostawiania kwot do dyspozycji uprawnionych. Obowiązki w zakresie podziału i wypłaty przychodów z praw

¹⁵⁹ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 12 lutego 2026 r.

¹⁶⁰ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 4 lutego 2026 r. (listy płac: LCT/2023/07/1; LCT/2023/05/3; LCT/2025/05/18)

¹⁶¹ Sprawozdania z działalności ZASP za lata 2022 – 2024, strony odpowiednio 27, 27, 23.

¹⁶² Wyjaśnienia Kontrolowanego z 25 lutego 2026 r.

określa ustawa o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi, w szczególności art. 39, który mówi o tym, że *organizacja zbiorowego zarządzania dokonuje podziału i wypłaty przychodów z praw zgodnie z regulaminem repartycji (...), zapewniając uprawnionym regularność, staranność, prawidłowość oraz przejrzystość procesu podziału i wypłaty. Ponadto podziału i wypłaty przychodów z praw organizacja zbiorowego zarządzania dokonuje w terminach określonych w regulaminie repartycji (...), nie później niż w terminie 9 miesięcy od dnia zakończenia roku obrotowego, w którym zostały pobrane*. Podkreślić należy, że ustawa określa obowiązek leżący po stronie organizacji zbiorowego zarządzania jako „dokonanie podziału i wypłaty”, a nie „pozostawienie do dyspozycji uprawnionego”. Obowiązek organizacji zbiorowego zarządzania został sformułowany w sposób wyczerpujący w art. 39 ustawy o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi. Przepis ten w tym zakresie jest jednoznaczny i wskazuje, na czym ów obowiązek polega – na podziale i wypłacie przychodów z praw w ściśle określonym terminie. I obowiązek ten może nie zostać zrealizowany tylko wówczas, gdy organizacja nie jest w stanie dokonać podziału lub wypłaty z przyczyn obiektywnych. Do nich można ewentualnie zaliczyć niepodanie przez uprawnionego numeru rachunku bankowego, ale absolutnie nie jest obiektywną przyczyną usprawiedliwiającą niedokonanie terminowej wypłaty umożliwianie uprawnionemu dokonywania dyspozycji o tym, kiedy wypłata ma być dokonana. Organizacja zbiorowego zarządzania nie jest instytucją bankową, nie prowadzi rachunków bankowych ani depozytów dla swoich klientów. Konta bankowe Stowarzyszenia nie mogą stanowić miejsca gromadzenia dochodów przez uprawnionych. Ustawa o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi nie daje takich możliwości czy uprawnień ani Stowarzyszeniu ani uprawnionym.

Ponadto zastrzeżenia Kontrolujących budzi również praktyka dokonywania często wielotysięcznych wypłat w postaci gotówki w kasie prowadzonej w siedzibie ZASP. Nie ma żadnego racjonalnego uzasadnienia do dokonywania wypłat przychodów z praw poprzez kasę stacjonarną w sytuacji, w której wiąże się to z koniecznością angażowania sił i środków do zapewnienia bezpieczeństwa ludzi i wypłacanych środków. Związek Artystów Scen Polskich ZASP – Stowarzyszenie jest organizacją, która zrzesza artystów wykonawców różnych specjalności i w różnym wieku. W szczególności wsparcie artystów-seniorów jest jednym z donioślejszych zadań Stowarzyszenia. Jednak umożliwianie dokonywania wypłat poprzez kasę stacjonarną w siedzibie ZASP powinno stanowić wyjątek z uwagi na szczególną sytuację artysty, który ze względu na pewne ograniczenia związane z wiekiem może nie dysponować rachunkiem bankowym, nie być biegłym w jego obsłudze, nie mieć dostępu do placówki bankowej w miejscu swojego zamieszkania. Brak jest jednak podstawy prawnej do umożliwiania pozostawiania do dyspozycji środków i pobierania ich na żądanie uprawnionego w kasie ZASP w sytuacji, w której uprawniony dysponuje rachunkiem bankowym, jednak jego numeru jedynie nie chce udostępnić Stowarzyszeniu. Sytuacja dokonywania wypłat w formie gotówkowej w kasie ZASP może sprzyjać ukrywaniu dochodów przed uprawnionymi organami bądź wierzycielami. Nie ma powodów, by organizacja zbiorowego zarządzania umożliwiała taki proceder, w sytuacji, w której z powołanych wyżej przepisów jasno wynika, że jej obowiązkiem jest dokonanie podziału i wypłaty”, a nie „pozostawienie do dyspozycji uprawnionego”. Powyższe metody ocenić należy jako niezgodne z art. 39 uzz.

4.8. Sposób rozliczania przychodów z praw dla artystów wykonawców występujących w programach paradokumentalnych

Zgodnie z wyjaśnieniami Kontrolowanego¹⁶³ ZASP w okresie kontrolowanym dokonywał poboru, podziału i wypłaty przychodów z praw przysługujących artystom wykonawcom występującym w serialach paradokumentalnych. Pobór, podział i wypłata przychodów z praw odbywała się na podstawie zasad określonych w Regulaminie repartycji obowiązującym w kontrolowanym okresie, w szczególności na podstawie Załącznika nr 1 Regulaminu repartycji. Kontrolowany wyjaśnił: *Komisja ds. inkasa i repartycji ZASP opiniuje kwestie, czy w danym utworze audiowizualnym (serialu paradokumentalnym) mamy do czynienia z artystycznymi wykonaniami aktorskimi w rozumieniu Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Polega to na obejrzeniu przez członków Komisji ds. inkasa i repartycji ZASP reprezentatywnej liczby odcinków danego serialu i następnie przeprowadzeniu w ramach posiedzeń Komisji ds. inkasa i repartycji ZASP analizy i dyskusji w tym zakresie. W okresie kontrolowanym ZASP prowadził procesy sądowe obejmujące zapłatę wynagrodzeń z tytułu nadeń również seriali paradokumentalnych. Z oczywistych względów z uwagi na toczące się procesy i brak zapłaty ze strony tych nadawców wynagrodzenia takie nie były wypłacane, do czasu zakończenia tych spraw sądowych i otrzymania wynagrodzeń ze strony zobowiązanych nadawców. ZASP przyznaje, że w kontrolowanym okresie zgłaszały się do Stowarzyszenia osoby zainteresowane wynagrodzeniami należnymi im z tytułu eksploatacji seriali paradokumentalnych, jednak w ocenie ZASP nie jest możliwe przedstawienie liczby zgłaszających się w ten sposób osób, jak również kwot o jakie wnioskowali, gdyż na ówczesnym etapie rozmowy z tymi osobami miały charakter informacyjny, polegający na informowaniu tych osób o stanie prowadzonych spraw. Weryfikacja indywidualnych zgłoszeń roszczeń artystów wykonawców odbywa się w trybie reklamacji, zgodnie z § 51 Regulaminu określającego zasady i tryb rozpoznawania skarg dotyczących członkostwa w ZASP lub wykonywania zbiorowego zarządzania¹⁶⁴, tj. poprzez zgłoszenie wniesione do Działu inkasa i repartycji ZASP. Procedury reklamacyjne obowiązujące w ZASP określa Regulamin określający zasady i tryb rozpoznawania skarg dotyczących członkostwa w ZASP lub wykonywania zbiorowego zarządzania. Regulamin ten stanowi załącznik nr 3c do umowy o zbiorowe zarządzanie zawieranej przez uprawnionych z ZASP oraz jest dostępny na stronie internetowej ZASP https://www.zasp.pl/wp-content/uploads/2023/08/7_Regulamin-skarg_20.06.2023.pdf.*

Ponadto Kontrolowany wyjaśnił, że Regulamin repartycji obowiązujący od 1 stycznia 2023 r. wprowadził zmiany w punktach dla poszczególnych typów utworów, w tym dla seriali paradokumentalnych. Zmiany te zdaniem Kontrolowanego wynikają z faktu, iż *Utwory audiowizualne o charakterze paradokumentalnym wymykają się spod przyjętych definicji oraz standardów filmów kinowych i fabularnych czy seriali telewizyjnych, nie spełniają cech typowych dla tych rodzajów utworów audiowizualnych, dlatego powstała konieczność zaklasyfikowania ich do odrębnego, od filmów kinowych i fabularnych oraz seriali telewizyjnych, rodzaju utworów audiowizualnych. Ustawodawca ustanowił przymus wypłacania należnych twórcom utworów audiowizualnych tantiem za pośrednictwem*

¹⁶³ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 12 lutego 2026 r.

¹⁶⁴ Uchwała nr 36 LXIV Zwyczajnego Walnego Zebrania Delegatów ZASP z dnia 20 czerwca 2023 r.

organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi między innymi z uwagi na konieczność wyważenia przez organizację zbiorowego zarządzania interesów poszczególnych grup reprezentowanych przez tę organizację uprawnionych. Natomiast organizacja zbiorowego zarządzania podejmując uchwały dotyczące ustalenia udziału poszczególnych uprawnionych w zainkasowanych od użytkowników wynagrodzeniach musi dbać o interesy wszystkich tych uprawnionych. Dbanie o interesy wszystkich uprawnionych czy ich równe traktowanie nie oznacza jednak, że organizacja powinna wypłacać wynagrodzenia wszystkim uprawnionym w takiej samej wysokości. Właśnie z uwagi na fakt, że artystyczne wykonania aktorskie uprawnionych znajdują się w różnego rodzaju utworach audiowizualnych, o różnorodnej charakterystyce i różnorodnym stopniu artyzmu, organizacja zbiorowego zarządzania zobowiązana jest tak dostosować zasady repartycji, aby uwzględniały one powyższe różnice. (...) Z uwagi na specyfikę tych utworów audiowizualnych, wypracowano nową kategorię (rodzaj) utworów audiowizualnych i – mając na uwadze proces tworzenia tych utworów, ich charakterystykę i specyfikę, nakład finansowy przeznaczony na ich powstanie, przebieg procesu produkcyjnego, charakter odgrywanych ról aktorskich, zaangażowanych do odgrywania ról aktorów - wyodrębniono kategorię utworów audiowizualnych o charakterze paradokumentalnym ze stałą lub ze zmienną obsadą. Biorąc pod uwagę wszystkie wskazane powyżej okoliczności, dla tego rodzaju utworów audiowizualnych ZASP przewidział w załączniku do Regulaminu Repartycji współczynnik wyceny roli w wysokości 0,3 i 0,2 odpowiednio dla seriali paradokumentalnych o stałej i zmiennej obsadzie (najwyższy współczynnik, 1, stosowany jest do pełnometrażowych filmów aktorskich kinowych, fabularnych, filmów hybrydowych, mini seriali, etiud). Różnice pomiędzy różnymi formami utworów w audiowizualnych w tym seriali paradokumentalnych wynikają z przyjętych definicji poszczególnych utworów audiowizualnych stanowiących Załącznik nr 9 do Regulaminu repartycji. W załączniku tym każda kategoria posiada swoją szczegółową definicję. Definicje te zostały opracowane w oparciu o dostępny dorobek doktryny prawa, filmoznawstwa, definicji stosowanych przez inne organizacje zbiorowego zarządzania oraz wiedzy i doświadczenia zawodowego środowiska ZASP skupiającego najwybitniejszych artystów i wykonawców branży filmowej. Następnie Kontrolowany wyjaśnił, że zmiany, jakie zostały dokonane w 2023 r. w Regulaminie repartycji, zostały zaprezentowane, uzasadnione i przedyskutowane z Delegatami podczas LXIV Zwyczajnego Walnego Zebrania Delegatów ZASP, na którym to zebraniu podjęta została następnie stosowna uchwała w tym zakresie.

Nie budzi zastrzeżeń Kontrolujących zmiana dokonana w Regulaminie repartycji w przedmiotowym zakresie oraz potrzeba różnicowania wynagrodzenia w zależności od wielkości roli i typu utworu. Stowarzyszenie jako autonomiczny podmiot ma prawo we własnym zakresie ustalać zasady dokonywanych rozliczeń, jeśli tylko są one zgodne z obowiązującymi przepisami prawa i aktami wewnętrznymi Stowarzyszenia. Zaproponowane zmiany Regulaminu repartycji zostały zaprezentowane Delegatom podczas Walnego Zebrania Delegatów ZASP i następnie przez nich zaakceptowane. W tym zakresie działania ZASP nie budzą zastrzeżeń.

4.9. Terminy podziału i wypłaty przychodów z praw

Zgodnie z art. 39 uzz organizacja zbiorowego zarządzania dokonuje podziału i wypłaty przychodów z praw zgodnie z regulaminem repartycji, a ten określa terminy podziału

i wypłaty przychodów z praw przez organizację zbiorowego zarządzania. Podział i wypłata przychodów z praw nie może jednak nastąpić później niż w terminie 9 miesięcy od dnia zakończenia roku obrotowego, w którym przychody te zostały pobrane. Zakreślony ustawowy termin 9 miesięcy jest terminem maksymalnym. W związku z tym istnieje możliwość dokonania wypłaty we wcześniejszym terminie. Organizacja zbiorowego zarządzania nie musi wstrzymywać się z wypłatą, jeśli otrzymała środki i mogła dokonać identyfikacji uprawnionego a następnie wypłaty na jego rzecz. Z możliwości takiej korzystają inne organizacje zbiorowego zarządzania w Polsce. Natomiast zgodnie z wyjaśnieniami¹⁶⁵ *ZASP dokonuje podziału i wypłaty przychodów z praw co najmniej raz w roku nie później niż w terminie 9 miesięcy od dnia zakończenia roku obrotowego w którym przychody te zostały pobrane. W przypadku gdy stosowane są krótsze terminy podziału i wypłaty przychodów, takie podziały i wypłaty są regulowane poszczególnymi uchwałami Zarządu Głównego ZASP, dotyczącymi danego przypadku.* Dodatkowo na pytanie Kontrolujących, w jaki sposób uprawnieni są informowani przez ZASP o terminach, w jakich pobierane w ich imieniu przychody z praw będą im wypłacane, ZASP wyjaśnił¹⁶⁶, że *Bezpośrednich informacji na temat terminów wypłat wynagrodzeń należnych artystom wykonawcom, udziela oddelegowany do kontaktów z uprawnionymi dział ds. uprawnionych. Informacje udzielane są wszystkim zainteresowanym telefonicznie/mailowo, dodatkowo poprzez kontakt bezpośrednio z Kasą ZASP lub pracownikami działu ds. inkasa i repartycji ZASP. Informacje na temat aktualnie realizowanych wypłat wynagrodzeń należnych uprawnionym są nadto publikowane w social mediach ZASP oraz na oficjalnej internetowej stronie ZASP.* W świetle złożonych wyjaśnień podkreślić należy, że praktyka stosowana przez ZASP nie jest optymalna z punktu widzenia reprezentowanych przez ZASP uprawnionych. Jak wyjaśniono już wcześniej – ZASP nie ma określonych zasad podziału środków pochodzących z odsetek od lokat od przychodów z praw pozostających na kontach Stowarzyszenia. Praktyka trwa od początku obowiązywania uzz, która wprowadziła zasady lokowania przychodów z praw, a więc od blisko 8 lat. Zgodnie z § 1 ust. 2 Statutu ZASP – ZASP dba o ochronę praw i interesów twórców i artystów. Opisana powyżej sytuacja nie realizuje w sposób pożądaný celów Stowarzyszenia sformułowanych w Statucie ZASP. Ponadto negatywnie należy ocenić fakt, że uprawnieni nie są należycie informowani o terminach wypłat należnych im wynagrodzeń. Tworzenie sytuacji, w której *informacje udzielane są wszystkim zainteresowanym telefonicznie/mailowo* nie wyczerpuje przesłanki staranności i przejrzystości procesu podziału i wypłaty, o jakich mowa w art. 39 ust. uzz. Informacja o terminie wypłaty przysługujących przychodów z praw powinna być podawana już na etapie zawierania umowy oraz łatwo dostępna na stronie internetowej ZASP oraz koncie indywidualnym uprawnionego. Jej otrzymanie nie powinno być ograniczone jedynie do tych dociekliwych, którzy dodzwonią się do działu ds. uprawnionych. ZASP na koniec 2024 r. zrzeszał 991 członków, a 9221 uprawnionych powierzyło swoje prawa ZASP w zbiorowy zarząd, a zgodnie ze schematem struktury organizacyjnej biura ZASP zatrudniał w tym czasie dwóch specjalistów ds. komunikacji z uprawnionymi¹⁶⁷. Wszyscy uprawnieni są potencjalnie zainteresowani uzyskaniem informacji o terminie wypłaty przysługujących im przychodów z prawa, w tym uwzględnić należy również uprawnionych, którym ZASP wypłaca przychody

¹⁶⁵ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 25 lutego 2026 r.

¹⁶⁶ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 25 lutego 2026 r.

¹⁶⁷ Sprawozdanie z działalności ZASP z 2024 r., także Wyjaśnienia Kontrolowanego z 8 kwietnia 2026 r.

z praw w sytuacji, gdy istnieje obowiązek pośrednictwa ozz, a osoby te mogą nie mieć zawartych umów powierzenia z ZASP. W tej sytuacji nie można mówić o tym, że przesłanka staranności i przejrzystości procesu podziału i wypłaty jest realizowana w sposób należyty.

W odniesieniu do pytania o uprawnionych, którzy zgłoszą się do ZASP po upływie trzyletniego terminu wynikającego z art. 41 uzz, ZASP wyjaśnił¹⁶⁸, że w okresie kontrolowanym zgłosiło się 460 osób uprawnionych (82 osoby w 2022 r., 81 osób w 2023 r., 144 osoby w 2024 r. oraz 153 osoby w 2025 r.), które w okresie 3-letniego terminu wynikającego z art. 41 uzz nie otrzymały należnych im przychodów z praw z powodu nieodnalezienia przez ZASP. W takiej sytuacji wypłaty na rzecz uprawnionych po upływie ww. 3-letniego terminu wypłacane są z Funduszu Korekt i Rezerw.

W odniesieniu zaś do przychodów z praw, które mimo podjęcia wymaganych ustawą czynności nie zostały wypłacone w terminie 3 lat od dnia zakończenia roku obrotowego, w którym zostały pobrane (zgodnie z art. 41 ust. 1 uzz) ZASP wyjaśnił¹⁶⁹, że przeznaczał te środki do ponownej repartycji zgodnie z treścią § 11 Regulaminu repartycji jedynie do 22 czerwca 2022 r. (w praktyce nigdy nie dokonał podziału tych środków uprawnionym). Treść § 11 Regulaminu repartycji została zmieniona przez Zwyczajne Walne Zebranie Delegatów w dniu 20 czerwca 2023 r. w ten sposób, że niewypłacone w terminie przychody z praw przeznacza się na sfinansowanie działalności socjalnej, kulturalnej lub edukacyjnej, przy jednoczesnym zaprzestaniu dokonywania potrąceń, o jakich mowa w art. 36 ust 4 uzz. Zmiana ta została dokonana *Z uwagi na fakt, iż ze środowiska uprawnionych napływały negatywne uwagi co do zasadności dokonywania potrąceń na te cele bezpośrednio z wpłat od korzystających / użytkowników...*. Zgodnie z wyjaśnieniami ZASP uprawnieni nie są skłonni do wyrażania zgody na dokonywanie potrąceń z przysługujących im przychodów z praw na prowadzoną przez ZASP działalność socjalną, kulturalną lub edukacyjną (z której sami korzystają), nie mają jednak nic przeciwko, by działalność ta była finansowana przychodami z praw nieodnalezionych uprawnionych.

4.10. Koszty działalności ZASP

Zgodnie z Rozdz. VI pkt 5 Sprawozdań podstawowych ZASP za lata 2022-2024 ZASP dokonał potrąceń z przychodów z praw na koszt zbiorowego zarządu odpowiednio w kwotach: 8.083.079,02 zł, 10.500.919,80 zł, 7.340.609,52 zł. Ponadto w sprawozdaniach tych wskazano, że potrącenia w kolejnych latach sprawozdawczych wynosiły stale 21 %. Kwoty te nie stanowią 21% łącznej wysokości przychodów z praw wykazanych jako pobrane przez ZASP w odpowiednich latach obrotowych. Kontrolujący wystąpili o wskazanie, skąd wynika ta różnica. Kontrolowany zwrócił uwagę Kontrolujących na mającą w tym czasie zmianę obowiązujących przepisów wewnętrznych oraz obiektywne okoliczności, co wyjaśnił¹⁷⁰ w następujący sposób: *Od przychodów z praw, które były pobrane przed 2019 r, koszty inkasa i repartycji naliczane były w momencie realizacji wynagrodzenia dla uprawnionych według załącznika Nr 1 do Regulaminu Komisji ds. Repartycji, Prawa Autorskiego i Praw Pokrewnych ZASP (...) oraz Uchwały Nr.30/2018 z dnia 28 maja 2018r. zmieniającej wysokość stawki kosztów inkasa i repartycji do 21%. (...). Określenie „zbieg tytułów naliczenia kosztów inkasa i repartycji” wynika z potrąceń na koszty inkasa*

¹⁶⁸ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 12 lutego 2026 r.

¹⁶⁹ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 25 lutego 2026 r.

¹⁷⁰ Wyjaśnienia Kontrolowanego z dnia 25 lutego 2026 r.

i repartycji dokonanych w momencie realizacji wynagrodzenia dla uprawnionych oraz potrącenia kosztów inkasa i repartycji od wpłat użytkowników. Moment naliczania kosztów inkasa i repartycji od wpłat użytkowników został zmieniony na WZD. Regulamin repartycji zastąpił Zasady podziału wynagrodzeń w roku 2022 r. (wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2022 r., z tym, że miał również zastosowanie do przychodów z praw pobranych po wejściu w życie ustawy o zbiorowym zarządzaniu, które nie zostały podzielone pomiędzy uprawnionych przed dniem wejścia w życie tego regulaminu. W odniesieniu do pytania dotyczącego różnicy ponad wskazany procent, Kontrolowany wyjaśnił, że ZASP za lata 2022-2024 potrącał 21% kosztów inkasa i repartycji. Różnica ponad 21% (...) wynika z tego, iż jest to rzeczywisty wskaźnik kosztów inkasa i repartycji od wpłat użytkowników. Zgodnie z planem budżetu ZASP przychody powinny kształtować się w wysokości gwarantującej utrzymanie wskaźnika 21%, w związku ze sporem prawnym i brakiem wpłat od ██████████ ██████████ stosunek kosztów zarządzania przychodami z praw jest większy. Wynikiem tej sytuacji jest ujemny wynik finansowy za lata 2022-2024. Po rozstrzygnięciu sporu prawnego z ██████████ strata z lat ubiegłych zostanie pokryta z wpłat za lata 2022-2024. Mimo ujemnego wyniku, ZASP nie wykorzystuje środków finansowych z wpłat przeznaczonych na wynagrodzenia dla osób uprawnionych na pokrycie bieżących kosztów działalności.

4.11. "Tantiemy dla aktorów"

W roku 2024 ZASP przeprowadził kampanię „Tantiemy dla aktorów”, która związana była z nowelizacją ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych – wdrożeniem Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/789 z dnia 17 kwietnia 2019 r. ustanawiającej przepisy dotyczące wykonywania praw autorskich i praw pokrewnych mające zastosowanie do niektórych transmisji online prowadzonych przez organizacje radiowe i telewizyjne oraz do reemisji programów telewizyjnych i radiowych oraz zmieniającą dyrektywę Rady 93/83/EWG (SATCAB II) oraz Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/790 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie prawa autorskiego i praw pokrewnych na jednolitym rynku cyfrowym oraz zmiany dyrektyw 96/9/WE i 2001/29/WE (DSM).

W ramach wydarzenia „Tantiemy dla aktorów” ZASP zawarł dwie umowy o charakterze lobbystycznym¹⁷¹ zatwierdzone uchwałami Zarządu Głównego ZASP¹⁷² w zakresie dotyczącym doradztwa legislacyjno – prawnego i działań lobbingowych dotyczących zmian w ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz umowę w zakresie usług medialnych¹⁷³, której zakres obejmował zapewnienie profesjonalnej obsługi komunikacyjnej i medialnej.

ZASP w zakresie umów o charakterze lobbystycznym poniósł łączne koszty w wysokości 450.000,00 zł, a w zakresie umowy o usługi medialne w kwocie 82.410,00 zł,¹⁷⁴. Nadto, ZASP na gadżety i materiały promujące wydatkował kwotę 60.596,92 zł¹⁷⁵. Z wyjaśnień przekazanych przez ZASP wynika, że zawarcie ww. umów było *potrzebą realizacji działań*

¹⁷¹ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 25 marca 2026 r. (Załącznik nr 3).

¹⁷² Uchwała Zarządu Głównego Związku Artystów Scen Polskich ZASP – Stowarzyszenia nr 228/2024 z dnia 30 kwietnia 2024 r. oraz Uchwała Zarządu Głównego Związku Artystów Scen Polskich ZASP – Stowarzyszenia nr 229/2024 z dnia 30 kwietnia 2024 r.

¹⁷³ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 25 marca 2026 r. (Załącznik nr 1).

¹⁷⁴ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 8 kwietnia 2026 r. (Załącznik nr 3).

¹⁷⁵ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 8 kwietnia 2026 r. (Załącznik nr 1).

właściwych dla tego rodzaju usług¹⁷⁶. Jednakże, ZASP przy wyborze wykonawców nie wskazał konkretnych kryteriów wyboru oraz przed ich zawarciem nie przeprowadził procedury rozeznania rynku albowiem *decyzje o ich [wykonawców] zaangażowaniu były podejmowane z uwagi na tempo prac związanych z procesem legislacyjnym oraz konieczność niezwłocznego podjęcia działań w tym zakresie. (...) nie sporządzano odrębnej dokumentacji dotyczącej procesu wyboru wykonawców (...) ZASP zastosował tryb działania oparty na dostępnych i sprawdzonych źródłach informacji, w tym rekomendacjach środowiskowych, kontaktach branżowych oraz doświadczeniach wynikających ze współpracy z podmiotami specjalizującymi się w tego rodzaju usługach. Pozwoliło to na wybór wykonawców posiadających odpowiednie kompetencje oraz zdolność do natychmiastowego podjęcia działań*¹⁷⁷. Jak wynika z przekazanego zestawienia wydatków poniesionych przez ZASP na gadżety i przedmioty promujące wydarzenie „Tantiemy dla aktorów” obejmowały m.in. wodę z logo ZASP, banery, transparenty, ulotki informacyjne, koszulki, a *Odbiorcami materiałów byli uczestnicy wydarzeń, w tym członkowie ZASP, przedstawiciele środowiska artystycznego, a także osoby zainteresowane tematyką akcji. Dystrybucja materiałów miała charakter otwarty i była związana z udziałem w wydarzeniach publicznych, co oznacza, że nie była prowadzona imienna ewidencja osób lub podmiotów, którym przekazywano poszczególne materiały (takie jak ulotki, woda, torby czy koszulki). Jednocześnie wskazujemy, że skala i charakter wydarzeń (zgromadzenia publiczne, pikietki) nie pozwalają na prowadzenie szczegółowych wykazów dystrybucji materiałów promocyjnych na poziomie indywidualnych odbiorców. Taki sposób dystrybucji ma charakter standardowy dla tego rodzaju wydarzeń publicznych i działań informacyjnych. A nadto, Po zakończeniu wydarzeń realizowanych w ramach akcji „Tantiemy dla aktorów” ZASP nie prowadził odrębnej, sformalizowanej kontroli ani weryfikacji u odbiorców końcowych w zakresie sposobu wykorzystania przekazanych materiałów i przedmiotów promocyjnych*¹⁷⁸.

Z uwagi na poniesione przez ZASP koszty, Zespół Kontrolny zwrócił się o wskazanie, czy po przeprowadzonym wydarzeniu „Tantiemy dla aktorów” ZASP zawarł jakiekolwiek umowy z użytkownikami platform streamingowych VOD, nadawcami programów kodowanych, operatorami płatnej telewizji kablowej i satelitarnej, ze wskazaniem ilości zawartych umów wraz z podziałem na lata i poszczególne rodzaje sposobów reemitowania (platformy streamingowe VOD, nadawcy programów kodowanych itd.). W odpowiedzi ZASP wyjaśnił, że *wydarzenie (...) nie było spowodowane wyłącznie do kwestii związanej z wynagrodzeniami na rzecz artystów wykonawców, w tym aktorów z tytułu eksploatacji utworów audiowizualnych zawierających artystyczne wykonania na polu eksploatacji reemitowanie, ale do szeregu innych kwestii*. Jednakże, na stronie Internetowej ZASP, w postach dotyczących przedmiotowego wydarzenia, znajduje się informacja, że *Platformy cyfrowe i sieci kablowe rozpowszechniające filmy i seriale z naszym udziałem czerpią ogromne zyski z pracy artystów wykonawców i nie chcą zapłacić za to należnego wynagrodzenia*¹⁷⁹. Wskazano także, że nie płacą tantiem dla aktorów m.in. operatorzy płatnej telewizji kablowej i satelitarnej, nadawcy programów kodowanych oraz platformy streamingowe

¹⁷⁶ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 25 marca 2026 r.

¹⁷⁷ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 25 marca 2026 r.

¹⁷⁸ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 8 kwietnia 2026 r.

¹⁷⁹ <https://www.zasp.pl/zasp/tantiemydlaaktorow/>.

VoD. Zastrzeżenia Kontrolujących wynikają w tym zakresie z wysokości kosztów poniesionych przez ZASP w stosunku do braku wykazania przez ZASP, w jaki sposób (kwotowo i procentowo) wzrosły, w porównaniu do lat ubiegłych, wpływy z tantiem po przeprowadzeniu wydarzenia „Tantiemy dla aktorów”.

5. Efektywność zarządzania majątkiem ZASP

5.1. Charakterystyka sytuacji majątkowej ZASP

Zgodnie z §7 Statutu Stowarzyszenia, na majątek ZASP składają się ruchomości, nieruchomości, środki pieniężne, papiery wartościowe, dobra materialne i niematerialne. Majątek ZASP powstaje:

- 1) ze składek i innych opłat członkowskich;
- 2) z wpływów z majątku ZASP, w tym z dochodów z własnych środków finansowych ZASP (odsetki, lokaty, akcje);
- 3) z wpływów z imprez organizowanych przez ZASP;
- 4) z wpływów z działalności gospodarczej;
- 5) z wpływów z tytułu potrąceń od przychodów z praw przeznaczonych – zgodnie z ustawą o zbiorowym zarządzaniu – na pokrycie kosztów zbiorowego zarządzania;
- 6) z wpływów z tytułu potrąceń od przychodów z praw oraz wpływów z kwot niepodlegających podziałowi, przeznaczonych – zgodnie z ustawą o zbiorowym zarządzaniu -na prowadzoną przez ZASP działalność o charakterze socjalnym, kulturalnym i edukacyjnym;
- 7) z opłat z tytułu usług świadczonych innym organizacjom zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi;
- 8) z subwencji, dotacji, grantów;
- 9) ze środków z funduszy publicznych;
- 10) z otrzymanych darowizn, spadków, zapisów i innego rodzaju przysporzeń majątkowych poczynionych na rzecz ZASP;
- 11) z dochodów ze zbiórek publicznych organizowanych przez lub na rzecz ZASP;
- 12) z pracy społecznej członków ZASP;
- 13) z innych źródeł, jeśli przepisy prawa tak stanowią.

Ponadto, stosownie do §9 Statutu, majątkiem ZASP zarządza Zarząd Główny zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, Statutem oraz uchwałami organów ZASP. Zarząd Główny jest przy tym zobowiązany do podejmowania czynności w sposób zapewniający bezpieczne oraz skuteczne i efektywne zarządzanie majątkiem ZASP, jego utrzymanie i rozwój, a także przeznaczanie dochodów z majątku na realizację celów statutowych ZASP.

Z danych zawartych w sprawozdaniach finansowych ZASP za lata 2022-2024 wynika, że wartość aktywów Stowarzyszenia wyniosła 79,7 mln zł na dzień 31 grudnia 2023 r.; 99,9 mln zł na dzień 31 grudnia 2023 r. oraz 98,9 mln zł na koniec 2024 r.

W okresie objętym kontrolą największą pozycję aktywów stanowiły aktywa obrotowe. Ich udział w strukturze majątkowej ZASP wyniósł 84,3% w 2022 r., 88,1% w 2023 r. oraz 87,1% w 2024 r. Dominującą kategorię aktywów obrotowych stanowiły środki pieniężne, których wartość kształtowała się na poziomie 43,5 mln zł w 2022 r., 61,3 mln w 2023 r. i 58,3 mln zł w 2024 r. W okresie 2022-2024 zaobserwowano wzrost wartości krótkoterminowych aktywów finansowych innych niż środki pieniężne z 19,9 mln do 22,1 w 2024 r. Oznacza to, że główna część majątku ZASP miała charakter finansowy.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2024 r. ZASP był właścicielem nieruchomości gruntowych położonych w Domanicach w woj. dolnośląskim o powierzchni 9,86 ha o wartości księgowej netto 0,81 mln zł oraz w Skolimowie (Konstancinie-Jeziornie) w woj. mazowieckim o pow. 32 718 m², o wartości księgowej netto 3,7 mln zł. Stowarzyszenie było jednocześnie użytkownikiem wieczystym gruntów o pow. 896m² położonych przy Al. Ujazdowskich 45, ul. Mokotowskiej 58 oraz o pow. 20,0625m² przy Al. Jerozolimskich 25 w Warszawie. Łączna wartość netto tych nieruchomości wyniosła 531 969,94 zł według stanu na 31 grudnia 2024 r.

W latach 2022-2024 następował stopniowy spadek wartości środków trwałych netto z 11,6 mln w 2022 r. do 11 mln w 2024 r. Spadek ten dotyczył głównie budynków, lokali i urządzeń technicznych i wynikał głównie z ich amortyzacji. Z przekazanego przez Stowarzyszenie wykazu środków trwałych w pełni umorzonych wynika, że ich całkowita wartość według stanu na dzień 30 września 2025 r. wyniosła 5,15 mln zł. Do końca 2023 r. ZASP nie wykazywał żadnych środków trwałych w budowie. Dopiero w sprawozdaniu finansowym za 2024 r. wykazano środki trwałe w budowie o wartości 1,6 mln zł.

W kontrolowanym okresie wzrosła wartość należności krótkoterminowych z 3,6 mln zł w 2022 r. do 5,5 mln w 2024 r., przy czym w większości były to należności z tytułu dostaw i usług.

W pasywach, największą pozycję stanowiły zobowiązania krótkoterminowe związane z działalnością statutową Stowarzyszenia, zwłaszcza zobowiązania z tytułu tantiem. Ich wartość wzrosła z 66 mln zł w 2022 r., do 87,3 mln zł w 2023 r. i 87,5 mln w 2024 r. Istotną pozycję stanowiły *pozostałe zobowiązania z tytułu tantiem* (tj. niepodzielone i niewypłacone wpłaty), których wartość wzrosła z 37,2 mln w 2022 r. do 53,6 mln zł w 2023 r., a w 2024 r. wyniosła 48,3 mln zł.

Analiza danych zawartych w sprawozdaniach finansowych ZASP za lata 2022-2024 wskazuje, że Stowarzyszenie dysponowało znacznym majątkiem, utrzymując wysoki poziom aktywów.

Należy wskazać, że biegły rewident w zastrzeżeniach do sprawozdania finansowego ZASP za 2024 r. wskazał, że *Stowarzyszenie prowadzi liczne spory o zapłaty zaległego wynagrodzenia (na podstawie art. 70 ust. 21 pkt 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych) oraz z tytułu bezumownego korzystania z artystycznych wykonan aktorów w wielu okresach (na podstawie art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b w zw. z art. 211 ust. 1 art. 86 ust. 1 pkt 2 lit. c), których ewentualne pozytywne rozstrzygnięcie wpłynęłoby istotnie na wartość aktywów, zobowiązań i przychodów Stowarzyszenia. Prowadzone spory mają charakter długoterminowy i trudno przewidzieć termin oraz sposób ich rozstrzygnięcia, gdyż wyroki Sądu będą miały charakter precedensowy dla całego rynku*

praw autorskich w Polsce. Wobec istotnej niepewności w zakresie rozstrzygnięć tych sporów, co wiąże się z ograniczeniem zakresu badania, nie jesteśmy w stanie określić wpływu tych spraw na wartość aktywów (należności), pasywów (zobowiązań wobec artystów) oraz przychodów Stowarzyszenia.

5.2. Wykorzystanie wybranych składników majątku w działalności ZASP

Składnikami majątku ZASP były m.in. nieruchomości, które Stowarzyszenie wykorzystywało w celach prowadzenia zarówno działalności statutowej, jak i gospodarczej.

Stosownie do §6 ust. 15 statutu, ZASP prowadzi niepubliczny dom pomocy społecznej noszący nazwę Domu Artystów Weteranów Scen Polskich im. Wojciecha Bogusławskiego w Skolimowie („DAW”). Z postanowień statutu ZASP oraz Regulaminu Organizacyjnego DAW zatwierdzonego uchwałą Zarządu Głównego ZASP Nr 106/2025 z dnia 7 marca 2025 roku wynika, że prowadzenie DAW mieści się działalności statutowej odpłatnej Stowarzyszenia, o charakterze socjalnym. Do jej prowadzenia wykorzystywane są nieruchomości ZASP w Skolimowie. Stosownie do §3 Regulaminu Organizacyjnego Domu Artystów Weteranów jednostka ta stanowi własność ZASP i pozostaje w zarządzie i administracji ZASP pod nadzorem Zarządu Głównego ZASP.

Ustalono, że w badanym okresie w strukturze ZASP pozostawał Dom Pracy Twórczej w Konstancinie-Jeziornie, choć nie prowadził on działalności i nie przynosił przychodów. ZASP wyjaśnił¹⁸⁰, że *w okresie objętym kontrolą DPT nie prowadził działalności, ponieważ nie doszło do faktycznego uruchomienia działalności tej jednostki. Mimo to DPT pozostawał w strukturze ZASP, jako jednostka przewidziana do ewentualnego wykorzystania w przyszłości. Kwestia wznowienia działalności DPT była przedmiotem rozmów na posiedzeniach Zarządu Głównego ZASP. W toku tych rozmów pojawiały się różne propozycje dotyczące możliwości dalszego funkcjonowania DPT, jednak nie zostały one przełożone na konkretne, wdrożone działania. Wskazano¹⁸¹ też, że koszty utrzymania budynku DPT odnoszone są w koszty działalności DAW Skolimów.*

Działalność statutowa ZASP realizowana jest również przez oddziały terenowe.

Zgodnie z §8 ust.1 Statutu Stowarzyszenie prowadzi też działalność gospodarczą, z której dochód przeznaczany jest wyłącznie na finansowanie statutowych celów ZASP. Z wpisu w rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego (numer KRS 0000129716) wynika, że przedmiotem przeważającej działalności gospodarczej ZASP jest *działalność związana z wynajmem i zarządzaniem nieruchomościami oraz działalność usługowa.*

W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych ustalono jednocześnie, że ZASP nie posiada regulaminu prowadzenia działalności gospodarczej. Stowarzyszenie wyjaśniło¹⁸², że *działalność gospodarcza ZASP ograniczona jest do najmu powierzchni użytkowych w nieruchomościach ZASP.*

W badanym okresie ZASP był właścicielem lokali użytkowych w Warszawie o pow. 49,5m², 43,5m², 16m², 33,1m² oraz 12,7m², usytuowanych na parterze budynku przy ul. Mokotowskiej 58; lokalu użytkowego o pow. 84,82m² usytuowanym na parterze wraz

¹⁸⁰ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 26 lutego 2026 r. i 10 kwietnia 2026 r.

¹⁸¹ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 26 lutego 2026 r. i 10 kwietnia 2026 r.

¹⁸² Wyjaśnienia Kontrolowanego z 26 lutego 2026 r.

z antresolą w budynku przy ul. Al. Jerozolimskich 25; lokalu użytkowego o pow. 238,15² z podpiwniczeniem usytuowanym na parterze budynku przy Al. Ujazdowskich 45 oraz lokalu o pow. 128m² na pierwszym piętrze budynku oraz obszaru dziedzińca budynku pod tym samym adresem. Lokale te były wynajmowane przez ZASP.

W okresie kontrolowanym ZASP wydierżawiał nieruchomość gruntową stanowiącą działkę gruntu rolnego o pow. 9,86 ha w Domanicach osobie fizycznej w celach rolniczych.

5.3. Wyniki działalności operacyjnej ZASP

5.3.1. Przychody z działalności operacyjnej ZASP

Łączne przychody ZASP z tytułu działalności operacyjnej¹⁸³, obejmujące przychody zarówno z działalności statutowej jak i gospodarczej wyniosły: 12,6 mln w 2022 r., 15,4 mln w 2023 r. oraz 13,3 mln w 2024 r. Z danych w sprawozdaniach finansowych z lat 2022-2024 wynika również, że ZASP odnotował w 2024 r. 30-procentowy spadek przychodów z inkasa w wysokości 7,34 mln w porównaniu do 10,5 mln w 2023 r.

Analiza danych finansowych zawartych w sprawozdaniach finansowych ZASP za lata 2022-2024 wskazuje na rosnące znaczenie przychodów związanych z wykorzystaniem nieruchomości ZASP, w szczególności lokali użytkowych w Warszawie oraz Domu Artystów Weteranów w Skolimowie.

Łączne przychody ZASP z najmu nieruchomości utrzymywały się na stabilnym poziomie i wyniosły 1,2 mln zł w 2022 r., 1,45 mln zł w 2023 r., 1,42 mln zł w 2024 r. oraz 1,35 mln zł na dzień 31.09.2025 r. W okresie kontrolowanym ZASP nie odnotował znacznego wzrostu tej kategorii przychodów, pomimo rozbudowanego majątku nieruchomego położonego w prestiżowych lokalizacjach.

Przychody z tytułu odpłatności pensjonariuszy Domu Artystów Weteranów w Skolimowie wyniosły 2,8 mln w 2022 r., 3,3 mln w 2023 r., 4 mln w 2024 r. oraz 2,8 mln na dzień 31.09.2025 r.

5.3.2. Koszty działalności operacyjnej ZASP

Całkowite koszty działalności operacyjnej Stowarzyszenia wyniosły 12,9 mln zł w 2022 r., 18,7 mln w 2023 r. oraz 17,5 mln zł w 2024 r.

W całym okresie kontrolowanym największą kategorię stanowiły koszty wynagrodzeń. Ich wartość wyniosła 6,3 mln zł w 2022 r., 7,8 mln w 2023 r. i 8,4 mln zł w 2024 r. Udział wynagrodzeń w kosztach operacyjnych ZASP wyniósł 48,6% w 2022 r., 41,7% w 2023 r. oraz 47,8% w 2024 r.

Analiza danych zawartych w sprawozdaniach finansowych ZASP za lata 2022-2024 wskazuje, że wynagrodzenia członków Zarządu Głównego ZASP wzrosły o 52%, z 434,4 tys. zł w 2022 r. do 662,2 tys. zł w 2024 r., przy niezmienionej liczbie członków Zarządu Głównego ZASP (10 osób).

¹⁸³ Przychody operacyjne ZASP obejmowały potrącenie z przychodów z praw na pokrycie kosztów zbiorowego zarządu przychodami z praw; odpłatności pensjonariuszy Domu Artystów Weteranów Scen Polskich; odpłatności za czynsz; przychody z tytułu wynajmu lokali oraz składki członkowskie.

Wzrost wynagrodzeń odnotowano w okresie pogarszających się wyników finansowych ZASP.

Wynagrodzenia w ZASP były kształtowane w oparciu o regulamin wynagradzania pracowników ZASP przyjęty uchwałą Zarządu Głównego ZASP nr 58/9 z dnia 9 marca 2015 r. Regulamin przewidywał możliwość przyznawania premii uznaniowych i nagród za szczególne osiągnięcia. W § 8 regulaminu nie wskazano w jaki sposób należy udokumentować „szczególne osiągnięcia”, ani nie sprecyzowano limitów kwotowych przyznawanych za nie nagród.

Z ustaleń kontroli wynika, że w okresie 1 stycznia 2022 r. -30 września 2025 r. pięciu pracownikom zajmującym stanowiska kierownicze w Biurze ZASP przyznano premie i nagrody o łącznej wysokości 307.310,00 zł, w tym 62.960,00 zł w 2022 r., 112.950,00 zł w 2023 r., 61.600,00 zł w 2024 r. oraz 69.800,00 zł w 2025 r. (stan na dzień 30.09.2025 r.). Dokumentacja przekazana Kontrolującym nie zawierała uzasadnienia przyznania nagród. W jednym przypadku Zarząd Główny ZASP uzasadnił¹⁸⁴ przyznanie nagrody „szczególnymi osiągnięciami” bez wskazania, choćby przykładowo, jakie konkretnie były to osiągnięcia. Taka praktyka uniemożliwiła Kontrolującym zweryfikowanie w jakim stopniu dodatkowe świadczenia w postaci nagród pozostawały adekwatne do osiągniętych celów czy ogólnej sytuacji finansowej ZASP. Ustalono, że premie i nagrody przyznawane były w warunkach pogłębiających się strat finansowych ZASP w całym okresie objętym kontrolą.

Drugą pod względem wielkości kategorią kosztów działalności operacyjnej ZASP stanowiły usługi obce. Ich koszty istotnie wzrosły z 3,36 mln zł w 2022 r. do 6,09 mln zł w 2023 r. W 2024 r. wyniosły natomiast 4,56 mln zł. Udział usług obcych w całkowitych kosztach działalności operacyjnej ZASP stanowił 26% w 2022 r., 32% w 2023 r. i 26% w 2024 r. W tej kategorii kosztów Stowarzyszenie poniosło istotne wydatki na usługi konsultacyjne, w tym głównie usługi prawne, w wysokości 945.264,13 zł w 2022 r.; 3.365.880,30 zł w 2023 r. i 1.447.281,22 zł w 2024 r.

5.3.3. Wyniki działalności operacyjnej ZASP

W okresie objętym kontrolą ZASP ponosił rocznie straty netto.

Strata netto wyniosła -6.646,11 zł za 2022 r., -955.912,72 zł za 2023 r. i -943.581,54 zł za 2024 r. Z danych przekazanych przez Kontrolowanego wynika, że ZASP prognozuje osiągnięcie ujemnego wyniku finansowego również za 2025 r. Działalność operacyjna Stowarzyszenia w kontrolowanym okresie pozostawała zatem nierentowna.

Jednocześnie z danych finansowych Stowarzyszenia wynika, że w 2022 r. stratę netto za 2022 r. pokryto zyskiem z lat ubiegłych. Pozostała kwotę w wysokości 46.566,65 zł pozostawiono na wyniku finansowym. Natomiast w 2023 r. stratę za 2023 r. pokryto w części zyskiem z lat ubiegłych w kwocie 46.566,65 zł. Pozostałą stratę w wysokości -909.346,07 zł pozostawiono na wyniku finansowym i postanowiono pokryć z zysków wypracowanych w latach kolejnych.

Jako główną przyczynę rocznych strat netto na działalności operacyjnej ZASP wskazywano, alternatywnie, amortyzację majątku, brak wpływów od [REDAKTOWANE] stratę

¹⁸⁴ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 10 kwietnia 2026 r.

z działalności Domu Artystów Weteranów w Skolimowie, brak wpływów od spółki

W piśmie z dn. 12 lutego 2026 r. Kontrolowany oświadczył, że na stratę za 2023 rok w wysokości -909.346,07 zł., oraz stratę za rok 2024 w wysokości – 943.581,54 zł wykazaną w rachunku zysków i strat, „*duży wpływ miała amortyzacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych. Amortyzacja jest kosztem nie generującym przepływów finansowych.*”

Z kolei w dniu 26 lutego 2026 r. Kontrolowany wyjaśnił, że podstawowym powodem strat *jest brak wpłat od jednego z dużych użytkowników* Biorąc pod uwagę zakres wykorzystywanego przez repertuaru podlegającego ochronie ZASP w planowanych przychodach ZASP zakładane jest z tego tytułu wynagrodzenie na poziomie 5 mln zł rocznie. Brak wpłaty w tej wysokości skutkuje brakiem przychodów (koszty inkasa i repartycji) po stronie ZASP około 1 mln rocznie. Decyzją Zarządu Głównego ZASP wystąpił na drogę postępowania sądowego w celu wyegzekwowania należności. Po zakończeniu procesu sądowego przychód (koszty inkasa i repartycji), który zostanie zrealizowany za cały okres sporu będzie przeznaczony na pokrycie strat z lat ubiegłych.

Natomiast, podczas obrad Zwyczajnego LXV Walnego Zebrania Delegatów Związku Artystów Scen Polskich ZASP – Stowarzyszenie w dn. 17 czerwca 2024 r. Dyrektor Biura ZASP poinformował zebranych, że *strata w wyniku finansowym wynika z deficytu związanego z DAW w Skolimowie. W 2023 r. DAW wygenerował około 1 miliona zł straty ponieważ nie udało się zrealizować pełnego obłożenia pensjonariuszami. Aby DAW w Skolimowie nie generował strat potrzeba minimum 45 pensjonariuszy, tymczasem w roku 2023 było ich 32. W roku 2024 było już 43 mieszkańców, co znacznie poprawiło sytuację.*¹⁸⁵

W punkcie 11. agendy Zwyczajnego LXV Walnego Zebrania Delegatów ZASP, dotyczącym uchwały w sprawie wyrażenia zgody na zaciągnięcie przez ZASP bankowego kredytu obrotowego. Dyrektor ZASP uzasadnił potrzebę podjęcia tej uchwały wskazując, że *nie wypłaciła ZASP należnych środków, w związku z czym brakuje ich na bieżące finansowanie ZASP, w tym wynagrodzenia pracowników Biura ZASP, ZUS, podatki, czynsz. Zabraknie pieniędzy w lipcu 2024 roku, a w sierpniu może być sytuacja że nie będziemy dysponować środkami na bieżące wydatki ZASP. (...) W roku 2023 płatność od wynosiła 17 milionów, w tej chwili przekazane ma być ok 6 milionów, czyli ponad połowę mniej, niż przewidziane w budżecie. (...) Jeśli nie będzie środków na bieżące funkcjonowanie, konieczne będzie albo wydanie pieniędzy przeznaczonych na wypłatę tantiem albo podjęcie decyzji o zwolnieniach pracowników. Będzie to jedyna możliwość ograniczenia kosztów funkcjonowania.*

Pomimo odmiennego charakteru ww. przyczyn i działań, które należałoby podjąć aby je usunąć, Kontrolowany nie wykazał opracowania przez Zarząd Główny ZASP, czyli organ statutowo odpowiedzialny za efektywne zarządzanie majątkiem, w tym jego utrzymanie i rozwój, kompleksowej analizy przyczyn strat finansowych ponoszonych corocznie przez ZASP i planu działań naprawczych.

¹⁸⁵ Protokół obrad Zwyczajnego LXV Walnego Zebrania Delegatów Związku Artystów Scen Polskich ZASP – Stowarzyszenie w dn. 17 czerwca 2024 r.

Ustalono, że Zwyczajne Walne Zebranie Delegatów ZASP podjęło uchwałę nr 44/2024 ZWZD z dnia 17 czerwca 2024 r. na podstawie której uznano, że strata za 2023 r. w wysokości -909.346,07 zł zostanie pokryta zyskiem z lat przyszłych oraz uchwałę 2/2025 ZWZD z dnia 16 czerwca 2025 r., na podstawie której uznano, że strata za 2024 r. w wysokości -943.581,54 zł zostanie pokryta zyskiem z lat przyszłych. Zauważyć należy, że to Zarząd Główny ZASP został zobowiązany do podjęcia wszelkich działań ukierunkowanych na wykonanie ww. uchwał.

Kontrolowany wyjaśnił¹⁸⁶, że działania podejmowane przez Zarząd Główny ZASP koncentrowały się zasadniczo na oczekiwaniu na przyszłe wpływy od [REDAKTOWANE]

Z ustaleń kontroli wynika jednocześnie, że Zarząd Główny ZASP rozważał zaciągnięcie kredytu obrotowego jako rozwiązanie problemu utraty płynności finansowej przez ZASP, bez równoległych innych działań zmierzających np. do zmniejszenia kosztów działalności operacyjnej ZASP lub zwiększenia przychodów. Ostatecznie ZASP nie zaciągnął kredytu obrotowego. Kontrolowany wyjaśnił¹⁸⁷, że *przyczyną braku realizacji uchwały był brak zaistnienia potrzeby zaciągnięcia kredytu obrotowego w wskazanej wysokości. Sytuacja finansowa nie wymagała podjęcia działań w tym zakresie. W konsekwencji w tak istniejącym stanie faktycznym odstąpiono od realizacji uchwały.*

Ustalono, że podczas Zwyczajnego LXV Walnego Zebrania Delegatów ZASP w celu ograniczenia kosztów ZASP zaproponowano¹⁸⁸ zawieszenie diet członków Zarządu Głównego ZASP bądź zawieszenie opłat dla kancelarii prawnych. W odpowiedzi ówczesny Zarząd Główny ZASP stwierdził, że *rozważano ten pomysł, ale ewentualne oszczędności stanowiłyby ułamek rzeczywistych potrzeb, w związku z tym został on odrzucony.*

W okresie kontrolowanym, Zarząd Główny ZASP, mimo pogarszających się wyników finansowych Stowarzyszenia nie opracował planu naprawczego ukierunkowanego na poprawę sytuacji finansowej Stowarzyszenia i realizację wymienionych wyżej uchwał Walnego Zebrania Delegatów ZASP w sprawie pokrycia strat wypracowanymi zyskami. W tym kontekście, uchwały te miały wymiar czysto formalny, ponieważ nie znajdowały odzwierciedlenia w faktycznych działaniach Zarządu Głównego, zobowiązanego do ich wykonania.

Ustalono, że w 2024 r. ZASP odnotował nie tylko stratę netto w wysokości -943.581,54 zł. Jednocześnie przepływy pieniężne netto były ujemne i wyniosły -2,9 mln zł, co oznacza, że odpływ środków pieniężnych był ponad trzykrotnie wyższy niż wartość poniesionej straty netto.

Analiza dokumentacji finansowej ZASP wskazuje, że w latach 2023–2024 Stowarzyszenie ponosiło straty na działalności operacyjnej pomimo osiągania przychodów z działalności gospodarczej oraz przychodów z tytułu kosztów inkasa. Kontrolowany wyjaśnił¹⁸⁹, że *zobowiązania, w tym w szczególności wynikające z faktur kosztowych oraz zobowiązania wobec Urzędu Skarbowego i ZUS w 2024 r., były regulowane ze środków bieżącego okresu. Środki te pochodziły przede wszystkim z kosztów inkasa i repartycji oraz z przychodów z*

¹⁸⁶ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 26 lutego 2026 r.

¹⁸⁷ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 18 marca 2026 r.

¹⁸⁸ Protokół obrad Zwyczajnego LXV Walnego Zebrania Delegatów Związku Artystów Scen Polskich ZASP – Stowarzyszenie w dn. 17 czerwca 2024 r.

¹⁸⁹ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 10 kwietnia 2026 r.

działalności gospodarczej. Analiza rachunków zysków i strat ZASP wskazuje, że przychody z działalności gospodarczej oraz przychody z tytułu kosztów inkasa nie były wystarczające do pokrycia kosztów działalności operacyjnej w latach 2023-2024, czego skutkiem było wykazywanie strat finansowych w tych latach. Środki pochodzące z tych źródeł nie mogły więc samodzielnie zapewnić finansowania całości działalności ZASP. Powyższe poddaje w wątpliwość zgodność sposobu finansowania działalności ZASP z art. 36 ustawy o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi, zgodnie z którym przychody z praw powinny być wykorzystywane wyłącznie na cele określone w ustawie. Przedstawione przez ZASP wyjaśnienia pozostają niespójne z wynikami finansowymi Stowarzyszenia oraz nie pozwalają na jednoznaczne ustalenie źródeł finansowania niedoboru środków wynikającego z utrzymujących się strat. Ponadto brak przejrzystego wyodrębnienia poszczególnych strumieni finansowych oraz nieprzedstawienie dokumentacji umożliwiającej identyfikację źródeł pokrywania strat netto uniemożliwiają ocenę, czy działalność operacyjna ZASP była finansowana wyłącznie ze środków, które mogły zostać przeznaczone na ten cel zgodnie z obowiązującymi przepisami.

5.4. Gospodarowanie majątkiem ZASP

5.4.1. Dom Artystów Weteranów Scen Polskich

W kontrolowanym okresie rachunek zysków i strat działalności Domu Artystów Weteranów w Skolimowie, z wyjątkiem jednego roku, pozostawał ujemny.

Analiza danych finansowych DAW wykazała regularny wzrost przychodów z działalności DAW z 3,11 mln w 2022 r. do 3,49 mln w 2023 r. oraz 4,4 mln w 2024 r. Całkowite przychody DAW, uwzględniające również przychody zewnętrzne, takie jak darowizny, dotacje i dofinansowania z Funduszu Socjalnego ZASP wyniosły 3,9 mln w 2022 r., 4,5 mln w 2023 r. 6,5 mln w 2024 r. oraz 3,6 mln według stanu na dzień 30 września 2025 r.

Równolegle, istotnie wzrosły (wzrost o ok 32%) koszty związane z działalnością Domu Artystów Weteranów tj. 4,57 mln zł w 2022 r., 5,41 mln w 2023 r., 6,07 mln w 2024 r. i 5,1 mln zł według stanu na dzień 30 września 2025 r.

Koszty wynagrodzeń wyniosły 2,3 mln zł w 2022 r., 2,76 mln zł w 2023 r., 3,13 mln zł w 2024 r. i 2,66 mln zł według stanu na dzień 30 września 2025 r., co odpowiadało 50,66% wszystkich kosztów w 2022 r., i odpowiednio 49,3% w 2023 r., 49,7% w 2024 r. oraz 49, 3% według stanu na dzień 30 września 2025 r.

ZASP ponosił straty na działalności Domu Artystów Weteranów w latach 2022-2023, pomimo istotnego wzrostu przychodów z podstawowej działalności DAW oraz mimo regularnego zasilania budżetu Domu ze źródeł zewnętrznych takich jak darowizny, dotacje oraz środki z Funduszu Socjalnego ZASP.

W 2022 r. działalność DAW zakończył ujemnym wynikiem netto w wys. – 626.544,00 zł. W 2023 r. strata netto wzrosła do -875.73,00 zł. W 2024 r. DAW osiągnął zysk w wysokości 449.946,00 zł, co Kontrolujący wiąże z przekazaniem na rzecz Domu spadku w wysokości 824 315,00 zł. Dane za pierwsze trzy kwartały 2025 r. (-439.587,00 zł) wskazują na deficytowy wynik finansowy DAW w 2025 r.

Zastrzeżenia budzi fakt, że Stowarzyszenie nie ujawniało wyodrębnionego rachunku zysków i strat z działalności Domu Artystów Weteranów w Skolimowie w rocznych

sprawozdaniach finansowych ZASP, pomimo, że taki rachunek był oddzielnie sporządzany dla DAW w okresie kontrolowanym. ZASP wyjaśnił¹⁹⁰, że wyniki Domu Artystów Weteranów *są omawiane na posiedzeniach Zarządu Głównego ZASP*. Jednocześnie poinformował¹⁹¹, że dane dotyczące DAW będą wyodrębniane począwszy od sprawozdania finansowego za 2025 r.

Taka praktyka nie zapewniała członkom Stowarzyszenia dostępu do danych i należytej przejrzystości w zakresie gospodarowania środkami Domu Artystów Weteranów w Skolimowie.

Na potrzeby działalności Domu Artystów Weteranów nie opracowano procedur zakupowych. Stowarzyszenie wyjaśniło¹⁹², że *za podejmowanie decyzji zakupowych, w zależności od charakteru, wartości oraz przedmiotu danego zakupu, odpowiadają odpowiednio: Dyrektor DAW – w zakresie spraw pozostających w obszarze bieżącego funkcjonowania jednostki, Dyrektor Generalny ZASP – w zakresie spraw wymagających akceptacji na poziomie jego kompetencji, Zarząd Główny ZASP – który, zgodnie ze Statutem, prowadzi DAW i podejmuje decyzje w sprawach istotnych z punktu widzenia działalności jednostki, w tym dotyczących wyboru kierunków wydatkowania środków oraz akceptacji określonych zobowiązań*. Nie wyjaśniono jednak jaki jest poziom spraw i rodzaj zobowiązań wymagających decyzji Dyrektora Generalnego ZASP czy Zarządu Głównego. Wskazano jednocześnie, iż *za kontrolę wydatków DAW odpowiadali: Dyrektor DAW oraz Dyrektor Generalny ZASP*. Jednocześnie ZASP wskazał, że *po stronie Zarządu Głównego ZASP, Członek Zarządu ds. Skolimowa nadzoruje i koordynuje w imieniu Zarządu Głównego sprawy związane z prowadzeniem Domu Artystów Weteranów Scen Polskich im. Wojciecha Bogusławskiego w Konstancinie-Jeziornie. W okresie objętym kontrolą funkcję tę sprawowała [REDAKTOWANE], która była również Skarbnikiem ZASP. W zakresie dokumentów potwierdzających wykonywanie nadzoru, w szczególności sprawozdań, protokołów i uchwał, uprzejmie informujemy, iż nie posiadamy odrębnej dokumentacji w tym zakresie. W konsekwencji nie jest możliwe przedłożenie dokumentów potwierdzających wykonywanie nadzoru w żądanej formie*.

Kontrolowany nie przedstawił dokumentów, na podstawie których można zweryfikować zakres i efekty nadzoru do wykonywania którego zobowiązany był członek Zarządu Głównego ZASP odpowiedzialny za sprawy Domu Artystów Weteranów.

5.4.2 Dom Pracy Twórczej (DPT) ZASP

Ustalono, że pozostający w strukturze Stowarzyszenia Dom Pracy Twórczej (DPT) w Konstancinie-Jeziornie nie prowadził działalności i nie przynosił przychodów.

ZASP wyjaśnił, że *w okresie objętym kontrolą DPT nie prowadził działalności, ponieważ nie doszło do faktycznego uruchomienia działalności tej jednostki. Mimo to DPT pozostawał w strukturze ZASP, jako jednostka przewidziana do ewentualnego wykorzystania w przyszłości. Kwestia wznowienia działalności DPT była przedmiotem rozmów na posiedzeniach Zarządu Głównego ZASP. W toku tych rozmów pojawiały się różne propozycje dotyczące możliwości dalszego funkcjonowania DPT, jednak nie zostały one*

¹⁹⁰ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 10 kwietnia 2026 r.

¹⁹¹ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 10 kwietnia 2026 r.

¹⁹² Wyjaśnienia Kontrolowanego z 18 marca 2026 r.

przełożone na konkretne, wdrożone działania. Wskazano jednocześnie, że koszty utrzymania budynku DPT odnoszone są w koszty działalności DAW Skolimów.

ZASP utrzymywał DPT bez jednoczesnej oceny jego efektywności i działań ukierunkowanych na jego optymalne wykorzystanie. Koszty DPT były ujmowane w rachunku zysków i strat Domu Artystów Weteranów i wykazywane jako koszty DAW, mimo że są to odrębne jednostki organizacyjne Stowarzyszenia. W rezultacie prezentowane dane nie odzwierciedlały w sposób rzetelny rzeczywistych kosztów działalności DAW, prowadząc do ich zawyżenia i zniekształcenia wyniku finansowego DAW.

5.4.3 Nieruchomość gruntowa niezabudowana w Domanicach

W toku kontroli ustalono, że nieruchomość gruntowa niezabudowana w Domanicach w woj. dolnośląskim o pow. 9,86 ha i wartości ewidencyjnej 808,9 tys. zł generowała ujemny wynik finansowy w kontrolowanym okresie. Była ona wydierżawiana przez ZASP osobie prywatnej w celach rolniczych. W latach 2022-2025 łączne przychody z tego tytułu wyniosły 7,1 tys. zł, a koszty obejmujące podatek rolny i koszt naprawy ogrodzenia nieruchomości w tym okresie osiągnęły wysokość 7,3 tys. zł. Należy stwierdzić, że przychody ZASP z tej nieruchomości były niewspółmierne do wartości tego składnika majątku. Stowarzyszenie nabyło tę nieruchomość w 2000 r. jako teren o funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej. Kontrola nie wykazała, aby ZASP przeprowadzał analizy ekonomiczne wykorzystywania gruntu w Domanicach, w tym oceny możliwości zwiększenia przychodów z tej nieruchomości i wykorzystania go zgodnie z pierwotnym zamiarem.

5.4.4. Nieruchomości ZASP w Warszawie

Analiza danych nt. przychodów i kosztów nieruchomości ZASP usytuowanych w Warszawie wykazała, że w okresie badanym generowały one łącznie dodatnie wyniki finansowe.

Całkowite przychody z wynajmu nieruchomości wyniosły 651,3 tys. zł w 2022 r., 864,2 tys. zł w 2023 r. oraz 778,1 tys. zł w 2024 r. Koszty związane z ich utrzymaniem wyniosły 475,7 tys. zł w 2022 r., 597,9 tys. zł w 2023 r. oraz 598,9 tys. zł w 2024 r.

Zysk netto z tytułu wynajmowanych nieruchomości wyniósł 175,6 tys. zł w 2022 r., 266,4 tys. zł w 2023 r. oraz 179,2 tys. zł w 2024 r. Według danych za 2025 r. (stan na 30 września 2025r.) nadwyżka przychodów nad kosztami wyniosła 298,5 tys. zł.

Głównym źródłem przychodów majątkowych ZASP pozostawały nieruchomości przy Al. Ujazdowskich 45 i Mokotowskiej 58 w Warszawie. ZASP przedstawił dane o przychodach i kosztach dla obu tych nieruchomości łącznie, co uniemożliwia ocenę rentowności odrębnie dla każdej z nich. W okresie kontrolowanym, generowały one od 87,7% do 100% wszystkich przychodów osiąganych przez ZASP z nieruchomości. Przychody z tych nieruchomości wzrosły z 523,3 tys. zł w 2022 r. do 778,5 tys. zł w 2024 r. (wzrost o 46%), w tym czynsze najmu wzrosły z 421,3 tys. zł do 567 tys. zł. Łączne koszty utrzymywania nieruchomości przy Al. Ujazdowskich i ul. Mokotowskiej 58 wyniosły natomiast 446,4 tys. zł w 2022 r., 566,6 zł w 2023 r. i 571,6 tys. zł w 2024 r., przy czym prawie połowę wszystkich kosztów stanowiły koszty energii elektrycznej i centralnego ogrzewania. Zyski z ww. nieruchomości wyniosły 85,9 tys. zł w 2022 r., 193,4 tys. zł w 2023 i 207 tys. zł w 2024 r.

W odniesieniu do nieruchomości przy Al. Jerozolimskich 25 w Warszawie, ustalono, że generowała ona dodatnie wyniki finansowe w latach 2022-2023, tj. odpowiednio 89,8 tys. zł i 73 tys. zł. W 2024 r. odnotowano z niej stratę w wysokości -26,9 tys. zł.

W toku kontroli, przeanalizowano umowy najmu obowiązujące w latach 2022-2025, jak również sposoby poszukiwania i wyboru najemców przez ZASP.

Kontrolowany wyjaśnił¹⁹³, że „poszukiwanie najemców odbywało się m.in. poprzez ogłoszenia prasowe, banery informacyjne oraz współpracę z biurami nieruchomości, natomiast warunki najmu były dostosowywane do aktualnych warunków rynkowych. Na poparcie wyjaśnień ZASP przedłożył 11 faktur z lat 2024 -2025, dotyczących publikacji ogłoszeń w serwisie [REDAKTOWANE]. Nie przedstawiono natomiast dokumentów potwierdzających współpracę z biurami nieruchomości w latach 2022-2025, ani dokumentacji pozwalającej na weryfikację sposobu ustalania stawek najmu.

Jednocześnie Kontrolowany wyjaśnił¹⁹⁴, że *Biuro ZASP nie tworzyło dokumentów związanych z analizami warunków rynku nieruchomości w Warszawie.*

W przypadku wynajmu lokali w budynku przy Al. Ujazdowskich 45 i Mokotowskiej 58 na Bistro i Klub SPATiF, ZASP wskazał¹⁹⁵, że w celu wyboru najemcy *powołana była komisja składająca się z przedstawicieli Zarządu Głównego ZASP oraz Oddziału Warszawskiego ZASP, która przeprowadziła konkurs ofert i podjęła decyzję o wyborze Najemcy. Ocena warunków finansowych umowy najmu lokalu klubu SPATiF dokonywana była w sposób bieżący. W trakcie obowiązywania umowy zmieniały się jej warunki finansowe, zakres wynajmowanej powierzchni jak i zakres działania Klubu. ZASP wyjaśnił, że kwota czynszu najmu była kilkakrotnie renegocjowana i zmieniana z uwagi na zmiany dotyczące przedmiotu najmu (ograniczenie wynajmowanej powierzchni, okres pandemii w trakcie którego lokal był zamknięty lub działalność w nim z uwagi na rygory sanitarne i prawne była znacznie ograniczona) (...). Szereg lokali z uwagi na brak opłacalności zakończyło działanie lub do niej nie powróciło. Podmioty wynajmujące i prowadzące takie lokale stanęły w obliczu utraty płynności finansowej, rentowności, w obliczu niewypłacalności i upadłości. (...). Wskazano, że podniesienie czynszu groziłoby bardzo prawdopodobną utratą najemcy i w konsekwencji sytuacją długotrwałego przestoju w najmie lokalu, utratą znacznych przychodów z tego tytułu, ponoszenia przez ZASP kosztów jego utrzymania, która w warunkach najmu ponosi najemca. Przedmiotowa umowa najmu obejmuje prawo do korzystania przez najemcę z pomieszczeń na I piętrze budynku na zasadach określonych w umowie. W okresie tym w pomieszczeniach na I piętrze prowadzony był remont, co (...) ograniczało zakres przedmiotu umowy najmu. Pomimo takiego stanu rzeczy najemca uiszczał nieobniżony i waloryzowany czynsz najmu. Umowa najmu w okresie objętym zapytaniem przewidywała kwotę zryczałtowanego czynszu najmu waloryzowanego corocznie o współczynnik wzrostu cen i usług konsumpcyjnych ogłaszany przez Prezesa GUS określony w umowie najmu. Miała więc miejsce coroczna waloryzacja oparta o współczynnik rekompensujący inflację, wzrost towarów i usług.*

¹⁹³ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 10 grudnia 2025 r.

¹⁹⁴ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 26 lutego 2026 r.

¹⁹⁵ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 10 grudnia 2025 r.

Odnosząc się do powyższych wyjaśnień, należy wskazać, że ZASP nie przedstawił dowodów na przeprowadzenie analiz rynku najmu, ani innych materiałów pozwalających zweryfikować ekonomiczną opłacalność stosowanych warunków najmu.

Stosownie do §2 ust. 2 umowy najmu zawartej w 2016 r. pomiędzy ZASP a wynajmującym, przedmiot najmu został oddany w najem z przeznaczeniem wyłącznie na prowadzenie działalności gastronomicznej, (klub, koktajlbar, restauracja i bistro), działalności kulturalnej, działalności biurowej oraz sprzedaży detalicznej. W umowie przewidziano, że *najemca będzie posługiwał się uzgodnionymi między stronami oznaczeniami* Bistro SPATIF (Mokotowska 58) i Klub SPATIF (Al. Ujazdowskie 45). W toku kontroli, Stowarzyszenie wyjaśniło, że *nie uzyskuje wynagrodzenia z tytułu korzystania przez Najemcę z oznaczenia „SPATIF”. ZASP przy wyborze najemcy i przy zawieraniu umowy najmu lokalu przy Alejach Ujazdowskich 45 w Warszawie dążył do tego, aby działalność najemcy w przedmiotowym lokalu w możliwie najszerszym zakresie nawiązywała do historycznych tradycji SPATIF-u, w którym oprócz funkcji gastronomicznych i rozrywkowych, miały w nim też miejsce wydarzenia o charakterze artystycznym. Jednym z elementów zachowania tej tradycji było używanie nazwy SPATIF, to ZASP w ramach umowy oczekiwał zobowiązania najemcy do używania tej nazwy. W związku z tym nie było zasadne pobieranie odrębnego, oprócz czynszu najmu wynagrodzenia, gdyż działanie takie było zgodne z oczekiwaniami ZASP.*

Analiza przedłożonej dokumentacji i wyjaśnień ZASP nie wskazuje, aby przed zawarciem umowy przewidującej korzystanie przez najemcę z nazwy SPATIF dokonano analizy jej ekonomicznej wartości i wpływu na warunki umowy najmu, w szczególności wysokość czynszu.

Kontrolujący zwraca uwagę, że ze sprawozdania Głównej Komisji Rewizyjnej ZASP za rok 2023 (zatwierdzonego uchwałą nr 8/2024 LXIII WZD ZASP z dn. 17 czerwca 2024 r.) wynika, że podczas obrad odwoływano się raportu [REDAKCYJNA] o którym mowa w pkt 2 sprawozdania, dotyczącego „*nieprawidłowości dot. przetargu na wynajem lokalu w Al. Ujazdowskich i ul. Mokotowskiej oraz dysponowania znakiem firmowym SPATIF*”. Kontrolowany wskazał¹⁹⁶, że *raport ten nie został załączony do materiałów na WZD, ani nie znajduje się w dostępnej dokumentacji. W konsekwencji, z uwagi na brak dostępu do przedmiotowego raportu, Zarząd Główny ZASP nie podejmował działań w oparciu o jego treść.* W ocenie Kontrolującego Zarząd Główny, w szczególności ówczesny Prezes Zarządu, zaniechał działań zmierzających do wyjaśnienia tej sprawy, które mogłyby polegać m.in. na zwróceniu się do Głównej Komisji Rewizyjnej z wnioskiem o udostępnienie raportu, przeprowadzenie własnej analizy tej sprawy lub zlecenie jej wykonania. Zarząd Główny ZASP nie zareagował na sygnały o możliwych istotnych nieprawidłowościach w zakresie zarządzania majątkiem ZASP.

Ponadto, w toku kontroli ustalono, że Stowarzyszenie w okresie kontrolowanym odpłatnie podnajmowało lokal w Klubie SPATIF od własnego najemcy.

W latach 2022-2024 ZASP poniósł z tego tytułu łączne koszty w wysokości 70.838,00 zł, w tym 8.380,00 zł w 2022 r., 36.058,00 zł w 2023 r. i 26.400,00 zł w 2024 r.

¹⁹⁶ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 18 marca 2026 r.

Stowarzyszenie wskazało¹⁹⁷, że *wybór miejsca był determinowany przede wszystkim uwarunkowaniami o charakterze historycznym oraz utrwalonym przywiązaniem członków do tej lokalizacji, co miało istotne znaczenie przy podejmowaniu decyzji. W konsekwencji nie przeprowadzono formalnej analizy ekonomicznej w tym zakresie. (...) Wynajem lokali w Klubie SPATiF pozostawało w związku z organizacją spotkań z członkami ZASP, a tym samym służyło realizacji zadań i misji ZASP o charakterze środowiskowym, organizacyjnym i kulturalnym. Działania te miały istotne znaczenie dla społeczności ZASP, w szczególności poprzez tworzenie przestrzeni do spotkań, wymiany doświadczeń, podtrzymywania więzi środowiskowych oraz wspierania aktywności o wymiarze kulturalnym i integracyjnym. W konsekwencji korzyści związane z tym działaniem miały charakter statutowy, organizacyjny i społeczno-kulturalny, a nie finansowy.*

Ustalono, że Stowarzyszenie w kontrolowanym okresie ponosiło wydatki na korzystanie z części własnej nieruchomości oddanej uprzednio w najem, płacąc za dostęp do przestrzeni znajdującej się w majątku ZASP. Jednocześnie ZASP nie wykazał, że kwestie efektywności zarządzania majątkiem były brane pod uwagę w procesie decyzyjnym. Nie wykazano w szczególności, by takie rozwiązanie było uzasadnione z finansowego punktu widzenia, w warunkach ponoszonych rocznych strat netto na działalności operacyjnej Stowarzyszenia w latach 2022-2025.

5.4.5. Oddziały terenowe ZASP

Analiza rachunków zysków i strat oddziałów terenowych ZASP w latach 2022-2024 wskazuje, że część oddziałów ponosiła regularnie straty finansowe netto. W 2022 r. roczne straty netto poniosły oddziały w Krakowie (-35.014,55 zł), Łodzi (-18.150,07 zł); Wrocławiu (-8.374,75 zł), Toruniu/Bydgoszczy (-4.746,63 zł), Poznaniu (-4.016,75 zł) i Szczecinie (-1.223,16 zł).

W 2023 r. stratę poniosły oddziały w Krakowie (-10.585,81 zł); Wrocławiu (-10.021,84 zł); Warszawie (-4.944,06 zł); Poznaniu (-3.430,93 zł) oraz Lublinie (-371,82 zł);

W 2024 r. ujemny wynik finansowy wykazały oddziały w Łodzi (-5.689,38 zł) i w Poznaniu (-2.161,19 zł);

Największą skumulowaną stratę w latach 2022-2024 poniósł oddział ZASP w Krakowie (-45.600,36 zł). Oddział w Poznaniu poniósł stratę we wszystkich latach objętych analizą.

Stowarzyszenie wyjaśniło¹⁹⁸, że Zarządy Oddziałów ZASP ponoszą pełną odpowiedzialność za ich realizację, w tym monitorowanie wyników finansowych. Jednocześnie Stowarzyszenie nie przedstawiło żadnych dowodów realizowania obowiązków kontrolnych przez Oddziałowe Komisje Rewizyjne.

Zarząd Główny ZASP nie przedstawił również dowodów na efektywne zarządzanie majątkiem oddziałów terenowych. Kontrolowany wyjaśnił¹⁹⁹, że Zarząd Główny w ramach bieżącego nadzoru rekomendował oddziałom podejmowanie działań ukierunkowanych na zmniejszenie kosztów. Jednak zalecenia te były przekazywane w ramach roboczej

¹⁹⁷ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 18 marca 2026 r.

¹⁹⁸ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 10 kwietnia 2026 r.

¹⁹⁹ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 10 kwietnia 2026 r.

komunikacji. Wskazano, że Oddziały pokryły straty z rezerw finansowych zgromadzonych w poprzednich latach.

Ustalono, że powszechną praktyką w Stowarzyszeniu było zatwierdzanie przez Zarząd Główny ZASP deficytowych planów finansowych wybranych oddziałów terenowych. Wynika z tego, że funkcjonowanie niektórych oddziałów w warunkach trwałej nierentowności było akceptowane przez Zarząd Główny ZASP.

Kontrolujący stwierdza, że straty finansowe netto terenowych oddziałów ZASP w okresie kontrolowanym miały charakter utrwalony, a Zarządy Oddziałów terenowych ZASP oraz Zarząd Główny ZASP nie wykazał ani systematycznej oceny efektywności ich funkcjonowania, ani też wdrożenia formalnych, udokumentowanych działań naprawczych ukierunkowanych na poprawę sytuacji finansowej oddziałów ponoszących straty.

5.5. Utrzymywanie i rozwój i majątku ZASP

5.5.1. Remonty nieruchomości ZASP

Z dokumentacji udostępnionej przez ZASP w toku kontroli wynika, że w latach 2022-2025 łączna kwota wydatków poniesionych w związku z remontami nieruchomości wyniosła 4.684 761,75 zł, w tym 3.422 402,05 zł pochodziło ze środków własnych Stowarzyszenia, a 1.262 359,70 zł ze źródeł zewnętrznych takich jak m.in. dotacje i darowizny. W kontrolowanym okresie łączne wydatki poniesione przez ZASP na remonty budynku przy Al. Ujazdowskich wyniosły 1.132.513,56 zł, natomiast na prace remontowe i ulepszenia w Domu Artystów Weteranów w Skolimowie 1.026.548,78 zł.

Kontrolowany wyjaśnił²⁰⁰, że *w ZASP nie są tworzone plany remontów i modernizacji nieruchomości ZASP*. Wynika z tego zatem, że decyzje o realizacji poszczególnych przedsięwzięć remontowych podejmowane były w sposób doraźny, bez określenia długoterminowych potrzeb remontowych i priorytetów inwestycyjnych. Okoliczność ta ma szczególnie negatywny wydźwięk w przypadku ZASP, ponieważ nieruchomości są kluczowymi składnikami jego majątku, a ich najem stanowi główny obszar działalności gospodarczej Stowarzyszenia. Należy wskazać, że remonty i modernizacje nie służą wyłącznie utrzymaniu nieruchomości w należytym stanie technicznym, lecz mogą wpływać na ich wartość i zdolność do generowania przychodów. Brak długoterminowych planów remontów i modernizacji ogranicza możliwość efektywnego utrzymania i rozwoju majątku Stowarzyszenia, do którego zobowiązany jest Zarząd Główny ZASP.

W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowości dotyczące remontu w budynku przy Al. Ujazdowskich 45 w Warszawie, w szczególności w zakresie wyboru wykonawców

ZASP nie przedstawił dokumentów potwierdzających przeprowadzenie rozeznania rynku, ani określających w oparciu o jakie kryteria wybrano wykonawców remontu.

Kontrolowany oświadczył, że *Zarząd Główny ZASP nie dysponuje informacjami ani dokumentacją pozwalającą na ustalenie trybu wyboru wykonawców remontu siedziby ZASP przy Al. Ujazdowskich 45*. Wyjaśniono, że *kwestia ta nie była przedmiotem obrad*

²⁰⁰ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 27 stycznia 2026 r.

Zarządu Głównego ZASP, a w posiadanej dokumentacji brak jest materiałów umożliwiających odtworzenie procedury wyboru wykonawców remontu. (...)

Zarząd Główny nie był też w stanie ustalić osób odpowiedzialnych za poszczególne etapy remontu, w tym nie tylko wybór wykonawców, ale też zarządzanie budżetem prac remontowych oraz odbiór prac. Wyjaśniono, że *obecny Zarząd Główny ZASP może wskazać wyłącznie, że kwestie związane z remontem pozostawały w obszarze działań Prezesa ZG ZASP oraz Dyrektora Generalnego ZASP, natomiast brak jest dokumentów lub innych jednoznacznych podstaw pozwalających na bardziej szczegółowe, imienne przypisanie poszczególnych czynności każdej z tych osób.*

Brak dokumentacji potwierdzającej przeprowadzenie rozeznania rynku oraz wskazującej kryteria wyboru wykonawców i zarządzania budżetem remontów utrudnia ocenę efektywności gospodarowania środkami o wartości przekraczającej 1,2 mln zł, które Stowarzyszenie przeznaczyło na remont przy Al. Ujazdowskich 45.

Odpowiedzialność za ww. nieprawidłowości ponosi Zarząd Główny ZASP, którego statutowym obowiązkiem jest podejmowania czynności w sposób zapewniający bezpieczne, skuteczne i efektywne zarządzanie majątkiem ZASP. Zarząd Główny ZASP był odpowiedzialny za zapewnienie mechanizmów planowania i realizacji remontów, w sposób umożliwiający odtworzenie procesu podejmowania decyzji finansowych i zweryfikowanie, że wydatki były ponoszone w sposób celowy i gospodarny. Brak planów remontowych i dokumentowania procesu decyzyjnego ograniczał możliwość oceny efektywności ponoszonych nakładów.

5.5.2. Zasady nabywania środków trwałych

Kontrolowany wyjaśnił²⁰¹, że *w ZASP nie ma specjalnej procedury zakupów. Zakupy są realizowane na bieżąco na podstawie zgłaszanych przez pracowników potrzeb z uwzględnieniem wysokości środków przewidzianych w Budżecie ZASP i z zachowaniem należytej staranności. Wskazano, że w sytuacji zakupów nieprzekraczających kwoty 25 tys. zł decyzje o zakupie podejmuje Dyrektor Generalny ZASP w uzgodnieniu z Główną Księgową. W sytuacji większych zakupów zgodę na wydatkowanie środków wydaje Zarząd Główny ZASP w formie uchwały.*

Wprowadzenie limitów zaciągania zobowiązań finansowych należy ocenić pozytywnie. Z uchwały nr 42/2025 z dnia 7 lipca 2025 r. w sprawie pełnomocnictw do podpisywania w imieniu ZASP dokumentów finansowych wynika, że obowiązujące regulacje ZASP przewidują limit 30 tys. zł dla podpisywania dokumentów finansowych przez Dyrektora Generalnego ZASP i Główną Księgową po uprzednim skutecznym powiadomieniu Prezesa i Skarbnika ZASP, ale również związanych z realizacją umów zawartych przez Prezesa Zarządu Głównego i Skarbnika, działających łącznie bez względu na wysokość objętej nimi kwoty.

Analizie poddano proces nabywania trwałych składników majątku, Kontrolujący przeprowadził badanie wybranych zakupów zrealizowanych przez ZASP w okresie 1 stycznia 2022-30 września 2025 r.

²⁰¹ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 19 grudnia 2025 r.

Próba została dobrana celowo, z uwzględnieniem najwyższych wartości nabywanych środków trwałych oraz ryzyk związanych z ich charakterem. Badaniem objęto środki trwałe o łącznej wartości 1.423.031,83 zł, co stanowiło 91% łącznej wartości wszystkich środków trwałych nabytych w okresie kontrolowanym: w tym m.in. urządzenia klimatyzacyjne, zasilacz awaryjny, aparat fotograficzny z obiektywem oraz system oddymiania i sygnalizacji pożarowej. W ramach badanej próby, Kontrolujący przeanalizował dokumentację dotyczącą procesu zakupowego, w tym celowość nabycia środków trwałych, sposób wyboru dostawcy, jak również dokumenty potwierdzające odbiór środków trwałych.

Kontrolujący nie kwestionuje celowości nabycia badanych środków trwałych. Z informacji przedstawionych przez ZASP wynika bowiem, że były one uzasadnione realizacją potrzeb organizacyjnych, wymogów technicznych i ustawowych obowiązków Stowarzyszenia.

Jednocześnie ZASP nie wykazał, że wybór dostawców i nabycia środków trwałych były realizowane na warunkach najkorzystniejszych ekonomicznie. Stowarzyszenie w każdym z analizowanych przypadków wyjaśniało, że *nie przeprowadzało rozeznania rynku, w tym zapytań ofertowych*. W jednym przypadku ZASP wyjaśnił, że prowadził analizę cen w Internecie, nie przedstawił jednak dowodów na poparcie tego oświadczenia. W większości przypadków uzasadniano wybór dostawcy wcześniejszymi doświadczeniami we współpracy lub rekomendacją przez podmioty współpracujące z ZASP. W ocenie Kontrolującego, ZASP nie wykazał zatem, że nabycia środków trwałych były dokonywane z zachowaniem należytej staranności i zasad gospodarności.

5.6. Mechanizmy zabezpieczenia interesów majątkowych ZASP

5.6.1. Efektywność nadzoru nad majątkiem ZASP przez Główną Komisję Rewizyjną

W okresie kontrolowanym w Stowarzyszeniu funkcje organu kontrolnego pełniły Główne Komisje Rewizyjne. Kadencja pierwszej Komisji trwała od 20 grudnia 2021 r. do 16 czerwca 2025 r. W dniu 23 czerwca 2025 r. ukonstytuowała się Główna Komisja Rewizyjna ZASP kolejnej kadencji.

W wyniku kontroli stwierdzono, że ZASP nie posiadał pełnej dokumentacji potwierdzającej działania podjęte przez Główną Komisję Rewizyjną pierwszej kadencji.

Stowarzyszenie nie przedstawiło dokumentacji obejmującej plany pracy Głównej Komisji Rewizyjnej poprzedniej kadencji i zatwierdzających je uchwał, sprawozdań z wykonania planów kontroli, protokołów posiedzeń Głównej Komisji Rewizyjnej, zestawienia czynności kontrolnych i sprawdzających dotyczących kwestii majątkowych ZASP prowadzonych w latach 2022-2025 obejmujących zakres kontroli, ustalenia faktyczne, stwierdzone nieprawidłowości, wnioski i zalecenia pokontrolne i informacje o sposobie ich realizacji, uchwał Głównej Komisji Rewizyjnej. Główna Komisja Rewizyjna była zobowiązana do sporządzania powyższych dokumentów zgodnie z regulaminem Głównej Komisji Rewizyjnej ZASP.

Nie przedstawiono także informacji ani dokumentacji nt. liczby przeprowadzonych czynności nadzorczych przez oddziałowe komisje rewizyjne, stwierdzonych nieprawidłowości ani wydanych przez nie zaleceń i informacji o ich realizacji.

Kontrolowany wyjaśnił²⁰², że nie posiada powyższej dokumentacji, wskazując²⁰³, że *brak możliwości przedstawienia żądanych dokumentów i informacji wynika (...) z faktu, że poprzednia Główna Komisja Rewizyjna nie przekazała dokumentacji dotyczącej swojej działalności, w tym za okres swojej działalności, w tym za okres objęty kontrolą. Pomimo skierowanego wezwania do przekazania stosownych materiałów, nie otrzymaliśmy odpowiedzi ani jakichkolwiek dokumentów w powyższym zakresie. ZASP wyjaśnił²⁰⁴, iż nadzór nad działalnością Oddziałowych Komisji Rewizyjnych pozostawał w kompetencji GKR ZASP, do której była przekazywana całość dokumentacji w tym zakresie. Jednocześnie wskazujemy, że dokumentacja ta nie została nam przekazana. Pomimo skierowanego do członków byłej GKR wezwania do przekazania stosownych materiałów, nie otrzymaliśmy odpowiedzi ani żadnych dokumentów będących w posiadaniu tej Komisji.*

W toku kontroli ustalono istnienie dokumentacji o charakterze szątkowym tj. listy obecności z posiedzeń Głównej Komisji Rewizyjnej pierwszej kadencji. Kontrolowany przedstawił²⁰⁵ również roczne sprawozdania z działalności Głównej Komisji Rewizyjnej za lata 2022-2024 przedkładać Zwyczajnemu Walnemu Zebraniu Delegatów ZASP. Wynika z nich, że Komisja w kontrolowanym okresie realizowała działania kontrolne dotyczące działań Zarządu Głównego i Biura ZASP, jak i oddziałów terenowych. Kontrolujący stwierdził jednocześnie braki w przekazanej dokumentacji, w szczególności nie przekazano załączników do sprawozdań Głównej Komisji Rewizyjnej za 2022 r. i 2023 r.

ZASP wyjaśnił²⁰⁶, że *jeżeli do sprawozdań GKR na ZWZD za lata 2022–2025 nie zostały dołączone załączniki, które miały stanowić ich integralną część, oznacza to, iż dokumenty te nie zostały przekazane Zarządowi Głównemu przez poprzednią GKR wraz ze sprawozdaniami.*

Członkowie Głównej Komisji Rewizyjnej poprzedniej kadencji wyjaśnili²⁰⁷, że dokumentacja prac Komisji miała pozostawać w pieczy organów ZASP, w szczególności Zarządu Głównego ZASP i Głównej Komisji Rewizyjnej. Wyjaśnili że *Główna Komisja Rewizyjna w latach 2022–2025 prawidłowo wywiązywała się ze swoich obowiązków formalno-prawnych, w tym w szczególności składała Walnemu Zebraniu Delegatów ZASP coroczne sprawozdanie ze swojej działalności. Sprawozdania te wraz z załącznikami do niego załączane były do protokołu obrad Walnego Zebrania Delegatów ZASP. (...) Jednocześnie sprawozdania każdorazowo wpływały do ZASP drogą formalną, tj. przez dziennik podawczy, co wiązało się z oficjalnym odnotowaniem daty i numeru wpływu. (...) wszelka formalna dokumentacja wytworzona przez Główną Komisję Rewizyjną bądź wpływała do ZASP drogą formalną poprzez dziennik podawczy, bądź też znajdowała się w biurze Głównej Komisji Rewizyjnej w siedzibie ZASP – w tym w szczególności w znajdujących się tam szafach pancernych. Dotyczy to zarówno dokumentacji związanej z działalnością samej GKR (między innymi protokoły posiedzeń, uchwały, listy obecności, plany), jak i dotyczącej Okręgowych Komisji Rewizyjnych. po przeprowadzeniu w dniach 16-17 czerwca 2025 roku Zwyczajnego LXVI Walnego Zebrania Delegatów ZASP oraz powołaniu do organów ZASP nowych członków w*

²⁰² Wyjaśnienia Kontrolowanego z 18 marca 2026 r.

²⁰³ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 18 marca 2026 r.

²⁰⁴ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 18 marca 2026 r.

²⁰⁵ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 12 lutego 2026 r.

²⁰⁶ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 18 marca 2026 r.

²⁰⁷ Wyjaśnienia Członków Głównej Komisji Rewizyjnej kadencji 2021-2025 z 19 marca 2026 r. oraz Przewodniczącego Głównej Komisji Rewizyjnej kadencji 2021-2025 z 26 marca 2026 r.

budzących wątpliwości prawne wyborach, nowy Zarząd Główny ZASP oraz osoby działające na jego zlecenie w sposób niezwłoczny i sprzeczny z dobrem ZASP pozbawiły [ustępujących członków GKR] dostępu do jakichkolwiek dokumentów wytworzonych przez Główną Komisję Rewizyjną - zarówno w formie tradycyjnej (odmawiając dostępu do biura GKR), jak i w formie wirtualnej (wyłączając zdalnie możliwość korzystania z komputerów służbowych będących w ich dyspozycji). Okoliczności te znajdują potwierdzenie między innymi w korespondencji kierowanej po tych zdarzeniach do Dyrektora Generalnego ZASP. Wskazali, że ze szkodą dla ZASP jako organizacji Zarząd Główny ZASP odrzucił złożoną przez nich propozycję oficjalnego przekazania przez (...) ustępujących członków GKR dokumentów wytworzonych przez Główną Komisję Rewizyjną jej nowo wybranym członkom - co miało zostać potwierdzone stosownym protokołem zdawczo-odbiorczym. Zamiast zaproponowanego rozwiązania, [Zarząd Główny ZASP] zdecydował się na działania czysto faktyczne, nakierunkowane na siłowe wejście w posiadanie dokumentów, czego (...) dokonano między innymi poprzez przełamanie zabezpieczeń szafy pancerniej znajdującej się w biurze GKR.

Ustalono, że przyjęte w ZASP rozwiązania w zakresie gromadzenia, zabezpieczenia i archiwizacji dokumentacji Głównej Komisji Rewizyjnej nie zapewniły możliwości zachowania i odtworzenia pełnej dokumentacji jej działalności. W rezultacie, brak jest możliwości pełnego odtworzenia procesu nadzoru Głównej Komisji Rewizyjnej, w szczególności nad sprawami związanymi z zarządzaniem majątkiem ZASP.

Członkowie Głównej Komisji Rewizyjnej ZASP nie dopełnili obowiązku wynikającego z § 2 pkt 2 Regulaminu Głównej Komisji Rewizyjnej ZASP, zgodnie z którym przewodniczący, wiceprzewodniczący i sekretarz ustępującej Komisji mieli obowiązek przekazania pełnej dokumentacji Komisji nowo wybranemu składowi oraz sporządzenia protokołu zdawczo-odbiorczego, który powinien zawierać wykaz spraw i zadań będących w toku, wymagających kontynuacji w nowej kadencji.

Zastrzeżenia Kontrolujących budzi również brak reakcji Zarządu Głównego ZASP na stwierdzone nieprawidłowości dotyczące braku ciągłości prac rewizyjnych w ZASP i niekompletnej dokumentacji Głównej Komisji Rewizyjnej znajdującej się w pomieszczeniach zlokalizowanych w Biurze ZASP.

Z wyjaśnień Kontrolowanego wynika²⁰⁸, że *działania podejmowane w związku z brakiem przekazania dokumentacji przez członków Głównej Komisji Rewizyjnej ZASP poprzedniej kadencji miały charakter korespondencyjny i były realizowane w formie pism kierowanych do właściwych osób. Działania te obejmowały w szczególności: (...) kierowanie pism w przedmiocie przekazania dokumentacji, (...) ponawianie wezwań oraz oczekiwanie na realizację obowiązku przekazania dokumentów, otwarcie kasy pancerniej - stwierdzono brak dokumentacji w zakresie objętym pytaniami i prośbami Zespołu Kontrolnego, (...).* Ustalono również że w dn. 12 lutego 2026 r. Główna Komisja Rewizyjna obecnej kadencji złożyła skargę w przedmiotowej sprawie do Sądu Koleżeńskiego ZASP.

Zgodnie z założeniami dyrektywy o zbiorowym zarządzaniu 2014/26/UE, członkom organizacji zbiorowego zarządzania przysługuje prawo do kontroli nad sposobem zarządu tą organizacją, w tym jej majątkiem. Na gruncie ustawy o zbiorowym zarządzaniu prawami

²⁰⁸ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 27 marca 2026 r.

autorskimi i prawami pokrewnymi funkcję tę w organizacji zbiorowego zarządzania realizuje komisja rewizyjna, która, stosownie do art. 25 uzz, sprawuje stały nadzór nad działalnością organizacji, w szczególności poprzez nadzorowanie wykonywania obowiązków przez osoby kierujące działalnością tej organizacji z przepisami prawa, statutem, uchwałami walnego zebrania członków, regulaminem repartycji, regulaminem inwestycyjnym i innymi aktami wewnętrznymi organizacji.

Ujawnione braki w dokumentacji działań Głównej Komisji Rewizyjnej uniemożliwiają odtworzenie podjętych przez nią działań nadzorczych, a tym samym poddają w wątpliwość skuteczność mechanizmów przewidzianych w art. 25 uzz, mającym zapewnić członkom Stowarzyszenia ZASP kontrolę nad sposobem zarządu tą organizacją, w szczególności jej majątkiem.

5.6.2. Istotne ograniczenie wpływu ZASP na zarządzanie majątkiem Fundacji Artystów Weteranów Scen Polskich związanym z działalnością Domu Artystów Weteranów Scen Polskich w Skolimowie

Fundacja Artystów Weteranów Scen Polskich została zarejestrowana i rozpoczęła działalność 26 maja 2003 r. Jej jedynym fundatorem jest ZASP. Fundacja jest odrębną od ZASP osobą prawną, utworzoną do realizacji działań związanych z Domem Artystów Weteranów Scen Polskich w Skolimowie. Fundacja otrzymała środki finansowe z darowizny w związku z wykonaniem ugody zawartej przez ZASP z podmiotem trzecim. Z uwagi na odrębność prawną obu podmiotów, istotne są mechanizmy zapewniające ZASP możliwość ochrony interesów majątkowych związanych z działalnością Fundacji na rzecz DAW.

W wyniku kontroli ustalono, że w 2021 r. ówczesne władze ZASP doprowadziły do przyjęcia zmian Statutu Fundacji Artystów Weteranów Scen Polskich dotyczących zasad powoływania i odwoływania organów Fundacji. Zmiany te były przedmiotem analizy prawnej z dnia 12 czerwca 2025 r. sporządzonej na zlecenie Głównej Komisji Rewizyjnej ZASP i przekazanej do wiadomości Zarządu Głównego ZASP.

Statut Fundacji pod nazwą „Fundacja Artystów Weteranów Scen Polskich” (tekst jednolity ustalony przez Radę Fundacji w dn. 24 września 2013 r.) w par. 18 ust. 1 miał następujące brzmienie:

„1. Rada Fundacji składa się z Przewodniczącego , którym jest z urzędu aktualny Prezes Związku Artystów Scen Polskich, oraz 4 osób powoływanych i odwoływanych przez Przewodniczącego Rady Fundacji. Pierwszy skład Rady ustala Fundator z zachowaniem zasad określonych w zdaniu poprzedzającym.”

Statut Fundacji (tekst jednolity ustalony przez Radę Fundacji na mocy uchwały nr 2 z dnia 28 marca 2022 r. już po dokonaniu przedmiotowych, kwestionowanych zmian w par. 18 ma następujące brzmienie:

„2. Rada Fundacji składa się z 5 członków, w tym przewodniczącego. Przewodniczący Rady Fundacji jest powoływany i odwoływany przez Walne Zebranie Delegatów Fundatora – Związek Artystów Scen Polskich ZASP – Stowarzyszenie. Pozostali członkowie Rady Fundacji są powoływani i odwoływani przez Przewodniczącego Rady Fundacji. Członkowie Rady Fundacji, w tym Przewodniczący sprawują swoją funkcję przez czas nieoznaczony.” (...)

10. Przewodniczący Rady Fundacji może zostać odwołany wyłącznie z ważnych powodów, w następujących przypadkach:

- a) niemożności sprawowania funkcji i wykonywania obowiązków w sposób ciągły przez okres co najmniej 3 miesięcy,*
- b) skazania prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe,*
- c) w przypadku powołania do Zarządu Fundacji lub zaistnienia pozostałych przypadków wskazanych w ust. 8 lit. a) powyżej.*

11. W przypadku śmierci lub złożenia rezygnacji ze sprawowania funkcji przez Przewodniczącego rady Fundacji do czasu powołania nowego Przewodniczącego rady Fundacji jego funkcje sprawuje jeden z członków Rady Fundacji wskazany w uchwale rady Fundacji.”

Przed zmianą statutu Fundacji, funkcję przewodniczącego Rady Fundacji pełnił każdorazowy Prezes ZASP. Takie rozwiązanie zapewniało udział Prezesa ZASP w funkcjonowaniu organu sprawującego nadzór nad działalnością Fundacji.

Zmiany w statucie Fundacji doprowadziły do odejścia od modelu opartego na „unii personalnej” pomiędzy funkcją Prezesa Zarządu Głównego ZASP i funkcją Przewodniczącego Rady Fundacji. W rezultacie, istotnie ograniczono wpływ ZASP na skład i funkcjonowanie Fundacji, podczas gdy Fundacja nadal dysponowała środkami pochodzącymi z darowizny przekazanej w wykonaniu ugody zawartej przez ZASP z podmiotem trzecim, określanymi w dokumentacji jako „żelazny kapitał ZASP”, jak również korzystała z odsetek z tych środków, które były przeznaczone m.in. dla członków Rady Fundacji²⁰⁹.

Nie stwierdzono, aby ZASP po wskazanych wyżej zmianach Statutu Fundacji, dokonał analizy ich wpływu na sytuację majątkową ZASP, ani aby doszło do wzajemnych rozliczeń majątkowych pomiędzy ZASP a Fundacją, w tym w odniesieniu do środków określanych mianem „żelaznego kapitału”.

Skutki powyższych zmian mają długotrwały charakter i mogą w kolejnych latach oddziaływać na sytuację majątkową ZASP, zwłaszcza Domu Artystów Weteranów Scen Polskich w Skolimowie.

Ustalono ponadto, że w 2023 r. czyli już po zmianie statutu Fundacji skutkującej ograniczeniem wpływu ZASP na sposób zarządzania jej majątkiem, ZASP zlecił sporządzenie opinii dotyczącej skutków podatkowych darowizny nieruchomości w Domanicach na rzecz Fundacji Artystów Weteranów Scen Polskich. Okoliczność ta wskazuje, że po istotnym ograniczeniu instrumentów wpływu ZASP na Fundację rozważano jednocześnie nieodpłatne przekazanie na jej rzecz istotnego składnika majątku ZASP o wartości księgowej netto 808.860,00 zł. W ramach zleconych prac doradczych analizowano postanowienia umowy darowizny oraz skutki podatkowe planowanej

²⁰⁹ Protokół obrad Zwyczajnego LXVI Walnego Zebrania Delegatów Związku Artystów Scen Polskich ZASP – Stowarzyszenia w dn. 16-17 czerwca 2025 r.

darowizny. Następnie prowadzone były odrębne analizy dotyczące skutków podatkowych ewentualnej sprzedaży nieruchomości.

Ustalono również, że Fundacja przekazała w dniu 29 grudnia 2023 r. na rzecz Stowarzyszenia jednorazową darowiznę w wysokości 4.420.269,00 zł. Środki te zostały przekazane w drodze umowy darowizny pomiędzy Fundacją a ZASP na cele prowadzenie Domu Artystów Weteranów Scen Polskich. Kontrola nie wykazała jednak analogicznych transferów pieniężnych z Fundacji na rzecz ZASP w pozostałych latach objętych analizą tj. w 2022 r., 2024 r. i 2025 r. Kontrolowany wyjaśnił²¹⁰, że *ZASP i Fundacja Artystów Weteranów Scen Polskich nie współpracują przy pozyskiwaniu środków finansowych. Nie istnieją w tym zakresie żadne umowy pomiędzy ZASP a Fundacją.*

Wynika z tego, że pomimo ścisłego związku obu podmiotów i działań podejmowanych przez nie na rzecz Domu Artystów Weteranów Scen Polskich w Skolimowie nie określono zasad współpracy związanych z działalnością DAW. Wskutek zmian w statucie Fundacji, istotnemu ograniczeniu uległy instrumenty wpływu ZASP na zarządzanie majątkiem Fundacji, w tym środkami przekazanymi Fundacji w związku z wykonaniem ugody zawartej przez ZASP z podmiotem trzecim, ale ZASP nie przyjął jednocześnie żadnych alternatywnych rozwiązań w celu ochrony swoich interesów majątkowych w relacjach z Fundacją Domu Artystów Weteranów Scen Polskich.

IV. POZOSTAŁE INFORMACJE I POUCZENIA

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia i oceny, na podstawie art. 46 ust. 3 pkt 1 ustawy o kontroli w administracji rządowej, wnoszę o:

1. Prowadzenie prawidłowej polityki w zakresie rozliczeń i egzekwowania składek członkowskich przez Zarząd Główny ZASP, zgodnie z §32 ust. 3 pkt 3 lit. a) statutu ZASP.
2. Podjęcie działań mających na celu wyeliminowanie uzupełniania przez Oddziały ZASP zaległych składek członkowskich delegatom oraz podejmowanie działań w tym zakresie zgodnie z §13 i §14 ust. 2 statutu ZASP.
3. Zintensyfikowanie działań Zarządu Głównego ZASP w celu ustalenia informacji o wysokości naliczenia i zadłużenia składek członkowskich w Oddziałach ZASP.
4. Zawieranie wymaganych umów z beneficjentami świadczeń na działalność socjalną, kulturalną i edukacyjną.
5. Wyznaczenie w wewnętrznych procedurach terminów na zatwierdzanie rozliczeń przez Zarząd Główny ZASP w zakresie dofinansowań udzielonych beneficjentom na działalność socjalną, kulturalną i edukacyjną.
6. Egzekwowanie dowodów księgowych od beneficjentów świadczeń na działalność socjalną, kulturalną i edukacyjną w celu potwierdzenia prawidłowego wykorzystania środków finansowych.

²¹⁰ Wyjaśnienia Kontrolowanego z 27 stycznia 2026 r.

7. Właściwe weryfikowanie dokumentacji przekazanej przez beneficjentów i zatwierdzanie rzetelnych rozliczeń w zakresie dofinansowań udzielonych beneficjentom na działalność socjalną, kulturalną i edukacyjną.
8. Stosowanie sankcji wobec beneficjentów, którzy nieprawidłowo rozliczyli dofinansowanie na działalność socjalną, kulturalną i edukacyjną.
9. Udzielanie dofinansowania na działalność socjalną, kulturalną i edukacyjną jedynie beneficjentom, którym przysługują prawa autorskie lub prawa pokrewne lub tytuł prawny do przychodów z tych praw, zgodnie z art. 41 ust. 1 w zw. z art. 3 pkt 4 ustawy z dnia 15 czerwca 2018 r. *o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi* oraz dokonanie odpowiednich zmian w tym zakresie w obowiązujących przepisach wewnętrznych ZASP (np. Statucie i regulaminach).
10. Zaprzestanie bezpośredniego finansowania przez Zarząd Główny projektów w ramach wydatków na działalność kulturalną i edukacyjną, z pominięciem regulaminowej Komisji wyznaczonej do przyznawania świadczeń.
11. Przeprowadzanie rozeznania rynku przed wyborem wykonawców oraz prawidłowe dokumentowanie wykonanych prac w związku realizacją umów cywilnoprawnych.
12. Zaktualizowanie zasad (polityki) rachunkowości w zakresie wymogów określonych w art. 10 ustawy z dnia 29 września 1994 r. *o rachunkowości* oraz w art. 35 ustawy z dnia 15 czerwca 2018 r. *o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi*.
13. Przeprowadzenie udokumentowanej analizy zasadności dalszego funkcjonowania Domu Pracy Twórczej ZASP z uwzględnieniem możliwości ograniczenia obciążeń finansowych ZASP oraz wdrożenie przyjętego na tej podstawie rozwiązania.
14. Uregulowanie zasad zarządzania nieruchomościami ZASP, zapewniających przeprowadzanie i dokumentowanie oceny ekonomicznej decyzji dotyczących ich wykorzystania, w tym oceny zawieranych i obowiązujących umów najmu i dzierżawy nieruchomości ZASP, monitorowania ich rentowności oraz podejmowania działań w razie stwierdzenia nieefektywności ekonomicznej.
15. Wprowadzenie skutecznych mechanizmów planowania i kontroli remontów zapewniających zachowanie dyscypliny kosztowej.
16. Ujawnianie wyodrębnionego rachunku zysków i strat z działalności Domu Artystów Weteranów w Skolimowie w rocznych sprawozdaniach finansowych ZASP.
17. Ujawnianie w informacji dodatkowej do rocznych sprawozdań finansowych ZASP informacji nt. przychodów i kosztów poszczególnych nieruchomości ZASP wykorzystywanych do działalności gospodarczej, odrębnie dla każdej nieruchomości, w sposób umożliwiający ocenę ich wyników finansowych.
18. Podjęcie udokumentowanych działań ukierunkowanych na ograniczenia strat ZASP i jego oddziałów terenowych, poprawę ich sytuacji finansowej oraz realizację uchwały nr 44/2024 ZWZD ZASP z dnia 17 czerwca 2024 r. i uchwały nr 2/2025 ZWZD ZASP z dnia 16 czerwca 2025 r., a także zapewnienie rzetelnego i przejrzystego dokumentowania źródeł i sposobu pokrywania rocznych strat netto Stowarzyszenia.

19. Wprowadzenie przejrzystych i udokumentowanych zasad kształtowania nagród za szczególne osiągnięcia, zapewniających możliwość oceny zasadności kosztów ponoszonych w związku z ich przyznaniem.
20. Wprowadzenie i stosowanie udokumentowanych zasad nabywania środków trwałych, zapewniających ocenę celowości i gospodarności ich nabycia oraz dokumentowanie podstawy wyboru dostawcy.
21. Wzmocnienie nadzoru nad gromadzeniem, przechowywaniem i obiegiem dokumentacji ZASP w celu zapewnienia jej kompletności, ewidencji przez uprawnione podmioty (organy Stowarzyszenia czy instytucje nadzorujące, itp.) i zapobiegania jej zaginięciu
22. Dokonanie i udokumentowanie analizy wzajemnych relacji majątkowych ZASP i Fundacji Artystów Weteranów Scen Polskich, w tym ustalenie czy i w jakim zakresie doszło do wzajemnego rozliczenia majątkowego pomiędzy ZASP a Fundacją oraz analizy możliwości dalszego współdziałania ZASP i Fundacji w zakresie wspierania Domu Artystów Weteranów Scen Polskich, z uwzględnieniem interesów majątkowych ZASP.
23. Ustalenie przejrzystych zasad regularnego sprawdzania i aktualizowania bazy danych wyszukiwarki udostępnianej na stronie internetowej ZASP oraz należyte powiązanie jej z rzeczywistą listą poszukiwanych uprawnionych z uwzględnieniem zakresu danych wskazanych w art. 40 uzz.
24. Stworzenie mechanizmu poszukiwań uprawnionych poprzez określenie rodzaju podejmowanych czynności, sposobu docierania do uprawnionych i pozyskiwania informacji na ich temat, a także mechanizmu wewnętrznej weryfikacji skuteczności działań podejmowanych w tym zakresie przez ZASP.
25. Zwiększenie efektywności działań zmierzających do odszukania uprawnionych i ich spadkobierców (zarówno tych, których dane są znane, jak i nieznane Stowarzyszeniu) celem dokonania wypłaty należnych im wynagrodzeń. W przypadku braku spadkobierców, poinformowanie gminy ostatniego miejsca zamieszkania lub Skarbu Państwa o dysponowaniu środkami należnymi temu uprawnionemu.
26. Dokumentowanie z należytą starannością działań podejmowanych przez pracowników Działu ds. Komunikacji z Uprawnionymi w zakresie poszukiwań uprawnionych i ich spadkobierców.
27. Podejmowanie niezbędnych czynności w celu ustalenia lub odnalezienia uprawnionych zgodnie z treścią art. 40 uzz także po upływie 9 miesięcy od dnia zakończenia roku obrotowego do końca terminu wskazanego w art. 41 uzz celem rzetelnego wykonywania obowiązków ciążyących na ZASP jako na organizacji zbiorowego zarządzania.
28. Opracowanie zasad wypłaty przychodów z praw, w odniesieniu do których uprawnieni zgłoszą się po upływie terminu wynikającego z art. 41 uzz a przed upływem ogólnego terminu przedawnienia oraz zapewnienie przejrzystego sposobu informowania uprawnionych o obowiązujących zasadach i ich ewentualnych zmianach w tym zakresie.

29. Zapewnienie technicznych i organizacyjnych możliwości prawidłowego i terminowego poboru, podziału i wypłaty przychodów z praw poprzez weryfikację sposobu funkcjonowania Działów ds. Komunikacji z Uprawnionymi oraz Inkasa i Repartycji, ze szczególnym uwzględnieniem analizy potrzeb w zakresie liczby zatrudnianych w nich pracowników i udostępnianych im środków technicznych do wykonywania powierzanych zadań.
30. Regularne i rzetelne informowanie uprawnionych na stronie internetowej ZASP i w wybranych środkach masowego przekazu o przysługujących im prawach w zakresie poboru, podziału i wypłaty należnych im środków.
31. Zintensyfikowanie działań w celu wypłaty pobranych przychodów z praw zagranicznym uprawnionym poprzez podejmowanie rzetelnych i faktycznych czynności zmierzających do ich identyfikacji, jak również do zawarcia umów z zagranicznymi ozz, które reprezentują największy procent uprawnionych, dla których ZASP pobrał przychody z praw.
32. Określenie zasad podziału i wypłaty odsetek uzyskiwanych z tytułu inwestowania środków zgodnie z art. 37 ust. 2 uzz (odsetki od lokat) na rzecz uprawnionych. Poinformowanie uprawnionych o obowiązujących w tym zakresie uregulowaniach.
33. Poinformowanie uprawnionych o braku podstawy prawnej do dalszego stosowania przyjętej przez ZASP praktyki pozostawiania do dyspozycji przychodów z praw na kontach indywidualnych uprawnionych bez jednoczesnej wypłaty tych środków pieniężnych dla uprawnionych.
34. Podjęcie działań zmierzających do ograniczenia liczby wypłat dokonywanych w kasie ZASP jedynie do osób faktycznie nieposiadających rachunków bankowych lub które ze względu na podeszły wiek lub niepełnosprawność nie mają możliwości odebrania środków w drodze przelewu bankowego.
35. Stworzenie przejrzystego i rzetelnego sposobu informowania uprawnionych o terminach wypłaty przysługujących przychodów z praw, w tym także na etapie zawierania umowy, łatwo dostępne na stronie internetowej, na koncie indywidualnym uprawnionego i za pośrednictwem wybranych środków masowego przekazu.
36. Zapewnienie przejrzystego sposobu komunikowania wprowadzanych zmian wraz z ich uzasadnieniem w przypadku dokonywania zmian zasad repartycji w zakresie różnicowania wynagrodzenia w zależności od wielkości roli i typu/rodzaju utworu.
37. Rozważenie przez ZASP zastąpienia mechanizmu Zegarmistrzów mechanizmami opartymi na nowych technologiach, które pozwoliłyby na automatyzację procesów, personalizację usług oraz łatwą analizę zbioru danych.
38. Wyeliminowanie działań prowadzących do nierównego traktowania uprawnionych poprzez podejmowanie czynności w zakresie identyfikacji i poszukiwań uprawnionych także w odniesieniu do przychodów z praw pobranych w kwotach poniżej 25,02 zł.
39. Wprowadzenie mechanizmów kontrolnych mających na celu zapobieganie wydatkowania środków w przypadku, gdy przedmiot umowy nie pozostaje w ścisłym związku z działalnością statutową Stowarzyszenia i nie rokuje na uzyskanie w przyszłości wpływów na rzecz uprawnionych.

Obowiązek
poinformowania
o sposobie realizacji
zaleceń
pokontrolnych

Na podstawie art. 49 w zw. z art. 46 ust. 3 pkt 3 ustawy *o kontroli w administracji rządowej*, zwracam się do Pana o przedstawienie w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego *Wystąpienia pokontrolnego*, informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania, podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych uchybień.

Jednocześnie informuję, że zgodnie z art. 48 ustawy *o kontroli w administracji rządowej* od *Wystąpienia pokontrolnego* nie przysługują środki odwoławcze.

z up. Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Sekretarz Stanu

Maciej Wróbel

Warszawa, września 2026 r.